

Forfatter: Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912

Titel: Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)

Citation: Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912: "Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)", i *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*, Forlagt af Universitetsboghandler G. E. C. GAD., s.l. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002207661-007-root.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

KONG
CHRISTIAN DEN FJERDES
EGENHÆNDIGE BREVE.

UDGIVNE VED
C. F. BRICKA OG J. A. FRIDERICIA

AF
SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL DANSK HISTORIE.

7. BIND.
Tillæg

MED UNDERSTØTTELSE AF
MINISTERIET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

KJØBENHAVN.
FORLAGT AF UNIVERSITETSBOGHANDLER G. E. C. GAD.
1891

s. IIKONG
CHRISTIAN DEN FJERDES
EGENHÆNDIGE BREVE.

UDGIVNE VED
C. F. BRICKA OG J. A. FRIDERICIA

AF
SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL DANSK HISTORIE.

TILLÆG

MED UNDERSTØTTELSE AF
MINISTERIET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

KJØBENHAVN.
FORLAGT AF UNIVERSITETSBOGHANDLER G. E. C. GAD.
1891.

s. IIIKjøbenhavn. I Cohens Bogtrykkeri.

s. IVSelskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie har den 11te Februar 1877 og 14de Februar 1886 besluttet at udgive Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve ved Arkivar C. F. Bricka og Underbibliothekar J. A. Fridericia under Tilsyn af Universitetsbibliothekar S. Birket Smith og Underbibliothekar C. Weeke.

C. F. Bricka. Kr. Erslev. J. A. Fridericia. S. Gjellerup. Fr. Krarup. W. Mollerup. O. Nielsen. Henry Petersen. V. A. Secher. S. Birket Smith. Johannes C. H. R. Steenstrup. A. Thiset. G. L. Wad. C. Weeke.

s. vSelskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie

stiftedes i Januar 1877 med det Formaal at fremme Studiet af Fædrelandets Historie ved Offentliggjøreisen af nogle af de mange Aktstykker, Breve, Krøniker og andre Kilder, som endnu henligge utrykte eller ere mindre tilfredsstillende udgivne. Planen for Selskabet er den at betro Udgivelsen af de enkelte Kilder til et eller flere Medlemmer af Selskabet eller til Udenforstaaende, saaledes at de almindelige Regler for Udgivelsesmaaden vedtages af Selskabet, og saaledes at Udgivelsen kontrolleres gennem et af Selskabet nedsat Udvalg.

Selskabet har hidtil udgivet:

Kong Frederik den Førstes danske Registranter, udgivne ved Kr. Erslev og W. Mollerup. 1879.

Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve, udgivne ved C. F. Bricka og J. A. Fridericia. 1—17. Hefte. 1878—91.

Codex Esromensis. Esrom Klosters Brevbog, udgivet ved O. Nielsen. 1880—81.

Danske Kancelliregistranter 1535—1550, udgivne ved Kr. Erslev og W. Mollerup. 1881—82.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie i Kristian IV's Tid, udgivne ved Kr. Erslev. 1—3. Bind. 1883—90.

Libri memoriales capituli Lundensis. Lunde Domkapitels Gavebøger, udgivne ved C. Weeke. 1884—89.

Corpus constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558—1660, udgivne ved V. A. Secher. 1—3. Binds 1. Hefte. 1887—91.

Aktstykker til Oplysning om Stavnsbaandets Historie, udgivne ved J. A. Fridericia. 1888.

Forretningsudvalgets Medlemmer ere for Tiden: S. Gjellerup, Henry Petersen, V. A. Secher.

s. viForord.

Indholdet af nærværende Bind falder i to Afdelinger. Den første (S. 1—92 med et Supplement S. 143—45) omfatter daterede Breve og udaterede, hvis Udfærdigelsestid kan angives mer eller mindre bestemt, med andre Ord Breve, som egentlig skulde have haft Plads i de foregaaende Bind af denne Udgave, men som vi enten ikke kjendte, da Brevene fra vedkommende Aar gjordes færdige til Trykning, eller hvis Udstedelsestid vi da ikke vare paa det rene med. Den anden Afdeling (S. 93—142) bestaar af udaterede Breve, som vi ikke have kunnet henføre til nogen bestemt Tid. Den er igjen delt i to Underafdelinger: før og efter 1632. Omtrent ved dette Aar indtræder nemlig den Forandring med Kongens Skrift, at han, som med Aarene var bleven mer og mer rundhaandet med Brugen af Kommaer, nu anbringer dette Tegn i Kegelen mellem hvert Ord, og vi have derfor ved Hjælp af dette Kjendetegn skjelnnet mellem de to Perioder. Indenfor hver af disse Underafdelinger ere Brevene ordnede paa følgende Maade: 1) ganske ubestemmelige, 2) de, der ere ældre end et bestemt Aar, 3) de, der ere yngre end et bestemt Aar, 4) de, som rent formodningsvis kunne henføres til et eller flere bestemte Aar, uden at Formodningen dog er saa stærk, at vi derfor have turdet medtage dem i den første Afdeling.

Medens i de to første Bind de Breve, som Molbech ikke har i sin Udgave, ere betegnede paa en egen Maade (ved en s. viiStjerne efter Nummeret), er denne Eegel ikke fulgt i dette Bind, af hvis Breve kun meget faa findes hos Molbech.

Udgaven af Christian IV's egenhændige Breve, som hermed er sluttet, omfatter ialt 2731 Numre *).

Det er en Selvfølge, at naar et Arbejde har strakt sig over et længere Tidsrum, vil det i Kegelen ikke helt igjennem være gjort ganske ensartet, og naar vi nu se tilbage paa vort Udgiverarbejde, der har staaet paa i over 13 Aar, maa vi bekjende, at det ikke falder udenfor Kegelen: vi spore nogen Uensartethed, mindre i Behandlingen af Texten, hvor vi formentlig i det væsentlige stadig have fulgt de samme Principer, end i Anmærkningerne og Registrene. Men vi haabe, at selv med disse Svagheder og selv med de Mangler, som en kritisk Benyttelse af Værket og en fortsat Fremdragen af nyt Materiale utvivlsomt ville lægge for Dagen, vil Udgaven dog stifte Nytte.

Med Hensyn til Rubriken »Rettelser og Tilføjelser« maa bemærkes, at vi i den foruden ligefremme Berigtigelser kun undtagelsesvis have optaget et Par supplerende Oplysninger, som vi tilfældig have haft liggende. Det har ikke været vor Hensigt her at fortsætte vore ældre Noter eller knytte nye Anmærkninger til Texten. Medens Udgaven er skreden fremad, er der offentliggjort adskilligt, som der nu kunde være Grund til at henvise til, og vore egne Studier have ogsaa sat os i Stand til bedre end før at oplyse et og andet, men vi anse det for rettest at fastholde den engang opstillede Regel, ikke at give Supplemerter til Noterne.

I Forordene til de forskjellige Bind have vi nævnet de Autoriteter og Institutioner, hvis pekuniære Understøttelse det skyldes, at denne Udgave har kunnet se Lyset, og nu, da Foretagendet er gennemført, bringe vi dem paa Selskabets Vegne atter en Tak, særlig Ministeriet for Kirke- og Undervisnings-væsenet. Vi gjentage ogsaa vor Tak til de Mænd, som paa anden Maade have staaet os bi, først og fremmest til d'Hrr. Universitetsbibliothekar S. Birket Smith og Underbibliothekar ved det store kongl. Bibliothek C. Weeke, som ogsaa for dette s. viiiBinds Vedkommende have været Selskabets Tilsynshavende. For det betydelige Arbejde, de i Aarenes Løb have ofret paa dette Værk, skyldes dem Tak ikke blot af os Udgivere, men ogsaa af alle, som bruge det.

Kjøbenhavn, i September 1891.

C. F. Bricka.

J. A. Fridericia.s. ix

s. 1KONG CHRISTIAN DEN FJERDES

EGENHÆNDIGE BREVE

1593—1648.

EFTERSLÆT.

s. 2

s. 3

3. April 1593.

Til Hertug Ulrik af Meklenborg.

Kongen beder sin Bedstefader om Raad i Anledning af Stridighederne med Hans Blome og den Tort, der er overgaaet hans Raader paa Landretsdagen i Slesvig. — Geh. Ark., Dsk. Kongers Hist., Fasc. 71.

Was wir der Sohnlichen verwandtnus nach lederzeit ehren, liebs vnd gutts vermogen zuuor. Hochgeborner Furst, freundlicher, hertzuelgeliebter herr Grossvatter, wann es E: L: an gutter liebes gesundheit vnd sonst nach wuntsch vnd willen erginge, wehre vns solches zuuernehmen eine besondere hertzliche freude. Vor vns sagen wir dem allmechtigen fur ertreglichen zustand lob, eher vnd danck, Seine Gottliche allmacht demittigst anruffende, die wolie vns furder zu allen teilen, was vns niitz vnd selig ist, zu uerleihen geruhen.

Darnehest können wir E: L: freund und Söhnlich nicht verhalten, das wir in keinen zweifel setzen, die werde vnlangest durch der Ehrenhesten vnserer sambtlichen Reichs Rathe vnd getreuen lieben beschehener verordnung zur notturfft verstanden haben, was fur beschwerliche widerungen vns eine geraume zeit hero in vnsern furstenthumben vnd sonderlich von dem Amtmann vnser ambs hadersleben zu nicht geringer verkleinerung vnser königlichen Reputation zugetrieben worden ¹⁾, Vnd hetten vns ie billien ver-s. 4sehen, es sollte lo dermal eins solche widersetzlichkeit vnd zutreibung dergleichen verächtlichen schimpffs ein ende gemacht, vnd wir hinfurder damit verschonet werden sein.

s. 5Was sich aber bey ietzigem in gemellten vnsern Furstenthumb zu Schlesswig angeordnetem landrechts tage zugetragen, vnd wie schimpfflich vnser land Rätthe eins teyls, so durch weiland vnsern hertzlieben gewesen herrn vnd vattern, Christmilder gedechtnus etc., solchen land vnd gerichts tagen bey zu wohnen bestellet vnd sich lederzeit s. 6als getrewe Rätthe vnd diener befinden lassen, von dem hochwirdigen, hochgebornen Fursten, vnserm freundlichen, lieben Vettern, herrn Iohann Adolffen, Postulirten vnd Erwelten zu Ertz vnd Bischoffen der Stifft Bremen vnd Lubeck, Erben zu Norwegen, herzogen zu Schlesswig, holstein etc., ohne einige erhebliche vrsache vnd allein aus anstiftung gedachtes vnser widerwertigen amtmannes aus dem Rath abgewiesen vnd, vnangesehen sie zuuor von vnsern Statthalter da zu geburlich erfodert, nicht im Rath vnd Consessu gelietten werden mögen, Solchs wollten E: L: sich durch den hochgelarten vnsern Rath vnd lieben, getreuen Doctorn Viet winsshim mit mehrern vmbstenden berichten lassen vnd seinem anbringen vollkommenen glauben zustellen. Nun hetten wir vns im aller wenigsten ve[r]sehen, das hochgemellter vnser vetter dessen sich gegen vnser Rätthe (Dergleichen in denselben furstenthumben bey vnsern hochst vnd hochseligen herrn vorfahren zuuor vuuerhört (!)) hette vndernehmen sollen, Vnd müssen wol bekennen, das vns solche vnfrendliche beziehung, die vns von Sr L: in vnsern lungen lahren vber verschulden zur vnbilligkeit bewiesen wird, nicht wenig beweglich zuuernehmen, Vnd als wir es dann dafur gantzlich achten, das gleichwol solchem aller dinge nicht nachzusehen vnd aber ohne E: L: als vnser nechstangewandten vnd hertzliebsten hern Grossvattern niemand wissen oder haben, deme wir vnser hochverursachete gemuths bewegung vnd anliegen zu entdecken oder zuklagen vnd vns was wir vns darin vnd gegen zu uerhalten Raths zuuerholen,

Als bitten E: L: wir gantz freund vnd Söhnlich, die wolte den ganzen vorlauff vnd alle gelegenheit von gedachten vnsern Rath vernehmen vnd vns dero getreuen Grossvatterlichen Rath geben vnd mitteilen. Solches vmb E: L: in allen Söhnlichen treuen zuuerdienen, wollen wir die ziett(!) vnser lebens gefliessen erfunden werden Vnd thun E: L: hiermit dem Schutz des allerhohesten zu s. 7langwerender gesundheit vnd allem fürstlichen wolstande getrewlich befehlen. Datum auf vnserm Schloss Fridrichsburg den 3 Aprilis Anno 1593.

E: L: gehorsamer Sohn,
diwejl ich lebe,
Christian Manpp. ¹⁾

s. 7

1611?

Udkast til Breve til Gert Rantzau om Oversendelse af Penge, om Omslagsregnskab, Kaptajn v. Dringelberg og Laan, som Adelige ville yde, samt til Amtmændene i Hertugdømmerne om Lister i Anledning af Hertug Philips Gjennemrejse. — Geh. Ark.

Ahn ²⁾ den Stadthalther, dass Ich dissen Renthereiskreiber mit Etzlich thaus-sendt thaier hinubern zu Ihm vndt den anderen Beamthen skicke, auff dass dii bauren vndt vntherthaanen Reixthaler in specie von ihm Einwexelen können, auffdass sii auff kunfftigen vmslaage keine Endskuldigung fuhruenden können.

Item Er soll mit dehm ersten dii vhm slagsrechnung fordtskicken.

Dringenberri³⁾ vndt seine vntherbefheelichsheber hatt man ab[er] ⁴⁾ keine gasie machen können, aldiuweill disse kriggsordnung mit dehm holsteinsken nich vbereinss. Soll dero halben nach der leuthe gelegenheit ihnen gasie machen.

s. 8Ahn di semdtliche amdtleuthe, dass sii strax dii register vonuegen h: Philipss ¹⁾ durchzugess Einskicken sollen, auch dii vntherthanen zuhalthen, dass si daler in specie auslegen. Woh Es ahn daleren mangeltdt, So wissen sii itz, wo^h sii sii bekommen können.

Ich habe mich vom stadthalther zuuorn vernommen, dass Etzliche vom adell Etzlich geldt zu leien Ihmwillen, wessendthalben Er sich solcher Persohnen, vndt wii hoch dii summa sein soll, Mihr mit dem erste soll wissen lassen ²⁾.

s. 8

1612—14.

Optegnelse om de kjøbenhavnske Kjøbmænd, som handle paa Island. — Geh. Ark., Indkomne Breve til Kancelliet, c. 1614 ³⁾.

Haanefior ⁴⁾.

Mickel wybe ⁵⁾

Herman wøst ⁶⁾

Haanefior.

s. 9Bøill Søren islenderss ¹⁾

Kyrsten Søren Bøckerss ²⁾

Christen Albertsøn ³⁾

Iffuer Polsøn ⁴⁾

Madtz hansøn ⁵⁾

Hans holst ⁶⁾

Tommass lock ⁷⁾

Nielss lensøn ⁸⁾

Helmer Rode ⁹⁾

Marrene hans Piiper ¹⁰⁾

Peder karlsøn ¹¹⁾

Issack kandestøber ¹⁴⁾

Madtz hansøn ¹⁵⁾

Berndt skuldt ¹⁶⁾

Lyssebet dyrick møllerss ¹⁷⁾

Haanefior.

dyre fior¹²⁾ och Isse fior¹³⁾.

kybbeluiig¹⁸⁾.

s. 10 Herman Burgraff¹⁾

Berrendt frøling²⁾

Hanss Skrøder

Madtz gullindtzfaar³⁾

Herman wøst

Pether kaarlsøn

Vnge hendrich fyring⁴⁾

Morthen wesseling⁵⁾

Werner kloman⁷⁾

Iost Lossekyll⁸⁾

Herman wost

kybbeluiig.

Grinduyg⁶⁾.

Hopshuss⁹⁾.

s. 10

23. *Aus. 1615.*

Kongens Erklæring om, at han har udvalgt Kirstine Munk til sin ægte Stalbroder, og Løfte om at forsørge hende med et af Kronens Len. — Hannibal Sehesteds Afskr. i Geh. Ark., Sager vedk. Kirstine Munk, Fase. 2¹⁰⁾).

Bekiender leg for huer mand med dette mitt breff, Att leg haffuer vdwalett mig till een ecte staldbroder Erlig och welbyrdig lomfrue kierstine Munck Lodwigsdaatter, med s. 11 huilcken leg will leffue och døde, saa ingen os skall adskillie, vden dend Aldsommechtigste Gud wed dend tiimelig død os adskiller. leg will hinder ochsaa med itt vdaff kronens lehn forsørge, huilckett hun quitt och fritt hinders Liiffs tiid effter miin dødelig affgang skall besidde. Vdjmidlertiid wj sammen leffuer, daa will leg hinder med alting saaledis forsørge och saa med hinder leffue, saa hun skall haffue Aarsag till att tacke mig. Actum Lundegaard¹⁾ dend 23 Augustj 1615.

Diin hiertens Allerkieriste
Herre
Christian.

s. 11

1616.

Godkjendelse af en Regning med en Bemærkning om Fristen for lignende fremtidige Godkjendelser. — Geh. Ark., Bil. t. Rentemestr. Regnsk. 1612-17.

Detthe Er kommen till mit behoff, och skall købitt settiss, Ephtersom forgangen aar Anno 1615 med dennem giordt Er. Och skall dii heermed uerre aduaarit, att ieg dennom heerephther ingen regenskab, som icke aff mig Erre vnderskreffuer(!), uill uerre gestendig lenger end Ett halff aar²⁾.

s. 11

Omtr. 18. Febr. 1617.

Til Christian Friis³⁾.

Ordre om Bygningsarbejder paa Skanderborg og Aakjær Slotte samt paa Ringkloster. — Geh. Ark.

s. 12 Fortegnelse Paa huuss till Skanderborrig Och Aaker saoch till Riingkloster skall gørriss ¹⁾.

Skanderborrig.

1. Bønderne skall bethaale uerckmeisteren for huess Arbeid med hannem er fortingit Epther hanss derpaa gjordte forplictis liidelse.

4. Baadehuussit, fyskerhusset, begge hydfadden skall settiss paa och ued Ebbelløen ²⁾. Udiigemaade skall Skiiben leggiss op til samme Øe.

3. Ted grønne huuss skall fløttiss ud y dyrehaffuen Paa ted sted, som Lensmanden Er uyst.

4. Den lille staall skall settiss teet op till Ryde-huussit och gaa op till Slottit med den eene ende.

5. Y alle uynduer needenomkring slottit skall gørriss lernsprinckeluerk, Item en murit Rende bagud fraa køckenit.

6. En bro med En togbrigge att gørre for den neederste Poridt.

Aaker.

1. Ted huuss, som staar forfallen ymellom begge broerne, skall needertagis, och Pladtzen ygen med samme tømmer murit ymellom stenger lucke.

2. Hussen skall skelniss och kellerhalssen opskruuiss och igen med taag fliess.

3. Den Store udbrødte daam skall fliess med thuende Poster och Ett gaadt omlob.

4. Den dam, som ligger strax vdenfor Slottit ued Suendfyllingss ³⁾ Riidebaane skall udiigemaade fliess med s. 13 thuende Poster och Ett gaadt omlob. Vdiligemaade skall alle dy andre smaa damme, yhuor dy ligger, rensis och forferdigiss med Poster.

Ringkloster.

1. Skall alle Skelromme udbrydiss och skorstenen nederbrydiss och gørriss lofft till korn och haffre.

2. Kyrcken skall fliess, saatt derudinden kan ligge huess der bliffuer auffliit.

Thill denne bigningss ferdiggørrelse skall hentiss kalck, steen och tømmer [och huess som samme meere som] ¹⁾ till ²⁾ Bygholm [findiss y forraad]1).

s. 13

Juni—Juli 1617.

Fortegnelse over Hertug Frederiks Følge paa hans Rejse til Bremen Stift med dets Vogne og Heste ³⁾. — Geh. Ark.

lenss lull ⁴⁾ 4.

H: gerdt Randtzou 4.

M: von der Meeden ⁵⁾ 2.

Berndt geist ⁶⁾ 4.

s. 14 Vulff hen: von wersseby ¹⁾ 4.

He: lørge skuldt 4.

Iffuer wynd 2.

Oluff Pasberch 2.

Key von Aanefeldt 2.

Eiler wrne 2.

Wulff von Bockuoeldt 2.

Christoffer sack ²⁾

Den lange

4, som skall Brugiss till att lorere.

Thuende trummeter 4.

Precepteren ³⁾ 2.

Dreng och fyrbøder 4.

Kocken 4.

Kellersuenden 2.

Sølfuerkammerit 3.

Badtsker 2.

Drauanter 6.

En Renteriskriffuer 2. 65.

Heste Per:

For h: fre: Bertell 7 3.

For den Ene her: uogen hanss 7 3.

En herre uogen 7 3.

En sengiuogen 4 2.

lenss lulss uogen 4 2.

Gerdt Ran: uogen 8 4.

B: geistess uogen 2 1.

Drauanter, Badtsker 4 2.

Herremendenss dreng 4 2.

Kocken 4 2.

s. 15Kelleren 4 2.

Sølfkamme: 4 2.

Enspender och trummeter 4 2.

Dreng och fyrbøder 4 2.

W: h: von wers: ¹⁾ 4 2.

Sum: heste 71

per: 34.

s. 15

Decbr. 1617.

Fortegnelse over Haandværksfolk, der skulle forskrives til Arbejde paa Frederiksborg Slot. — Geh. Ark.

Fortegnelse Paa huess folck, som skall forskriffues til frede: bygning ²⁾.

Murmeister 24 Personer.

Kaalckslaar 24

Plixfolck til disamme Murmeisterss 48

Thil at setthe och briide steen 36

Graffueren till att rønse møllegrøffterne 60

Brøndmeisteren til att legge Render 24

Till at løbe med hiiulbørre 100

Summa 316.

Fraa Skanderborrig skall forskriffues

Hyulbørre 500³⁾.

Fraa køben:

Skall forskriffues En stenhugger, som kan kløffue kampesteen⁴⁾.

s. 16

1617-19?

Befaling om Afsendelsen af nogle Breve til Ditlev Rantzau og Baltser v. Ahlefeldt, væsentlig om Bygningsarbejder paa Slottet ved Glückstadt, samt om nogle Passer. — Geh. Ark.

Ahn h: de: Randtzou¹⁾

Ein Briff, dass Er dass Spaaruerck, so auff dass hauss zur gelyckstatt soll²⁾, auss denn ambdtzfellen bezaalen soll.

Ahn Bal: v: Aanefeldt³⁾,

Dass Er zu dem hause soll zimmer hawen lassen von dem verzörethen Beumen ihn S[e]in ambdt.

Ein pass auff Etzliche Beume, so detloff nach dem Reich Skicken soll.

Item Etzliche generaall Passe, so Er gebrauchen kan, wan Er bodt nach dem Reiche haben will.

s. 16

*April-Maj 1618?*⁴⁾
Til Christian Friis.

Ordre om nogle Bygningsarbejder, om Borgerskabets Mønstring, Forberedelser til en fremmed Herres Modtagelse, Skibes Udrustning m. m. — Geh. Ark.

s. 17 Memoriall.

1. Kaalcksnnyderen skall hiidskicke en aff syne Suenne, huilcken skall med sig taage nogit kaalck tilatt Reparere nogit Dønneckeruerck, som aff thuende Bielcker er affallen.

2. Der skall huggiss et hull ymellom Altaarit udi Slodtzkiirken och Preddickestolen, huilckit ickun till En Probaa skall skee tillatt erfhaare, om maan derigenom kunde faa en gang fraa Borrestuuen ind y kyrcken¹⁾.

3. Borgerskaabit skall tilsiygiss att uerre ferdig till Munstering, naar vydere tilsiygiss.

4. Chanseleren skall skriffue Iacob wfeldt till, att hand mit kammer paa Nyborrig skall holle Reede, imod den herre ahnkommer, dog att ingen faar ted att uyde. Herren skall ligge nest deroptill.

5. Taarnmenden Paa københaffuen skall tilsiygiss att følge Spes, Och di vdi helsingør skall følge Markatthen, Och paa huer aff gaaleierne En aff Skiibstrummeterne.

6. Vicekapelmeisteren skall ansigiss, att hand med trummeterne exercerer Musicanterne, saaoch att hendrick trummeter²⁾ tilholder hanss companie, att dii leerer dii Nye Optog, Som Mogenss³⁾ haffuer giordt.

7. Wiinskencken skall laade følge dii thuende Capiteiner, som skall y Beldt, En huer en j amme vyn.

8. Steen wilmsønn⁴⁾ skall haffue dii thuende skiib med dii thuende gaaleier seielferdig udi denne wge.

s. 189. Saframdt att waalkiircke¹⁾ Er ankommen och myne ware med sig haffuer. daa skall strax sendiss Bud hiid.

10. Clauss Soll²⁾ haffuer En Baakeidell, som haffuer uerrit hendrick friiskis³⁾, den skall strax sendiss hiid.

s. 18

Maj 1618.

Befaling om Adelsmænd, der skulle opvarte en fremmed Fyrste, der er i Besøg hos Kongen. — Geh. Ark.

Som skall uaare Paa den fremmede herre⁴⁾:

Otthe Braade Pedersøn Maarskalck.

Erick Iull att staa for Bore.

Faalck gøie att Skencke.

Lauge Brock

Franss lycke

Nielss Aarenfeldt

Steen Rodtsteen

at bere maad.

Henning waalkendorp

Hanss kraasse

lesper gøie

Disse skall uerre tilsteede Paa Slottit, naar uy kommer aff marcken.

s. 19

Juli 1618.

Om et Svar til Greven af Delmenhorst. — Geh. Ark.

Der uill Erfhariss huoss greffuen, huad man kan suaare greffuen aff delmenhorst¹⁾, huilckit breff ieg haffuer laadit tilstil(!) Phlug²⁾. Item om denne greffue uill loffue for dii 80 thusind daler, som den aff delmenhorst aff mig haffuer begerit till laanss.

s. 19

Omtr. 16. Juli 1618.

Til Christian Friis.

Om Udfærdigelse af en Befaling til Kaptajnen i Sundet og af Bestallinger for nogle Sangere. — Geh. Ark.

Memoriall.

1. En befhalning till Capiteinen y Sundit, Som nu er eller kommendiss uorder, atty ingen skiib skall ransage, som beuyss med sig haffuer, atty udi begge konnigriger eller dessen underliggendiss Provinser uill forlosse³⁾.

s. 202. Dii Sanger, som sist erre antagen, skal gørriss bestilling, ephthersom di gemene sanger pleier att faa, och skall derriss besolding angaa fraa den dag, dii ankam.

3. Nielss Sanger skall gørriss besolding, ephthersom En aff dii gemene Instrumentister haffuer¹⁾.

Udskrift: Chanseleren till hande.

s. 20

Omtr. 3. Decbr. 1018?
Til Christian Friis.

Henrik Vind og Niels Hammer skulle indtil videre have Tilsyn paa Bremerholm. Sten Villumsen Rosenvinge skal tiltales for forskjellige Forsømmelser — Geh. Ark.

Befhalning till

hendrick wynd och Nielss hammer

atty indtill uydere beskeen skall haffue tilsyn paa holmen²⁾.

Paa Mandag skall holliss Reet paa holmen, huor den Elste aff Capiteinerne Skall tilltaale Steen wylmsøn³⁾ for Eptherfølgendis saager :

1. Att hand imod hanss Bestilling haffuer Brugdt kon: sauskeerer, och thuiffliiss, om samme tømmer er købdt.

s. 212. Att hand icke haffuer brugdt dy teegen, som hannem faatt er tillatt erfaare, huor folckit om dagen løber heen.

3. Att hand seer igenom fynger med Rebslaaeren, att gaarnit icke, epther som befhaalit Er, spiindiss.

Chanseleren skall samme dag præcidere¹⁾.

s. 21

Omtr. 5. Juni 1619.
Til Frederik Günther.

Udkast til Instrux for ham og Dr. Heinrich Stallmeister paa deres Sendelse til Paderborn.— Molbechsk Afskr. i Kgl. Bibl., Ny kgl. Saml, 4., 985 c.

Instruction D: Stalmeisters vndt Fri: gunterss, dass sii sich erstes tagess Nach Paaderborn²⁾ begeben sollen (doch ihn muglicher geheim). Weiill nuhr D: Stalmeister genuncksam bewust³⁾, wass Obgemelthe staad fuhr s. 22wenich zeit ahn mihr Ikress betruck halben haben gelangen lassen, weiill mihr von keinem anderem staad desselbigen stifttes als allein von Paaderborn solchess hochuichtig werch ahngebracht, Sollen derhalben meine diiner bey selbiger Staadt ahnhalthen, dass Ihnen der gauser zustandt berichtet vndt Erkleeret werde, Ihnsunderheit wii viell der anderer stedte vndt stende verhanden, welche Ihrer meinung seindt, Item wass sii selbst zu thun vermugen, wahn man ihrem begeh nach ihrer Defention ahnnemen wolthe. Ihn hiin vnd Riickreise sollen sii fleissig erfhaaren, wozu dii gemeinte geneiget. Souern ess Nötich befunden wirdt mit mehre stedte zu tractiren, alssdan sollen sie sich disses offenen creditiffuis gebrauchen, weil man nicht wissen kan, ob sii erst nach Padelborn oder auch ahn andere ohrter ahnlangen werden. Fuhr allen dingen soll fliisig von ihnen caviret werden, dass disse ihre werbung den catholicis nicht offenbahr werde, vndt sollen sii sich darhiin bemuen, dass alles waass den bedrickthen Euangelisken Stende zu begeeren mag Nötig sein, dass dasselbige vnanimiter suplicando eingebracht muge werden.

Udskrift: Friderich gunther zu handen.

s. 22

Omtr. 5. Juni 1619.
Til Frederik Günther.

Han skal opsætte et Kreditiv for sig selv og Dr. Heinrich Stallmeister til Stiftet Paderborn. — Geh. Ark.

Du sollest Ein Creditif auff D: Stalmeiste[r] vndt dich ahn dii Steethe vndt Steende dess Stiiffz Paterborn Maachen vndt copiam desselben erst mich lessen lassen¹⁾.

Udskrift: Friderich giinther zu handen.

s. 23

1619—20?

Udkast til et Svar paa en Skrivelse fra Martin von der Meden om Foranstaltninger til at faa Kongens Søn Hertug Frederik valgt til Koadjutor i Stiftet Bremen. — Geh. Ark., Bremen, Fasc. 19.

Andtuordt auff M: von der Meden Schreiben ¹⁾,

1. Dass Er bei dehm Erdtzbiskop so woll Emphanen, vndt dass dass wberskickthe præsent So woll ahngenommen, dass ist mihr lieb. Vndt soll nichtess ahn sich Erwinnen lasses(!), wass zu weitherer Correspondens diinen kan.

2. Dass Consilium hatt man bekommen, wohrfuhr ihm hiibe Ein Pockall zugeskickt wirdt ²⁾.

3. Iörgen Skuldt soll erstess taagess dordthin kommen ³⁾.

4. Man hatt vernommen, wass dii Residentes capi: ⁴⁾ mit der Election ihm sinne, man uill ess ahn dem Stadthalter vnd thumdekanten ⁵⁾ gelangen lassen.

4(!). Dass Skr[e]iben ahn di Stathen generall, wohrein man ihnen alle tedtlickeithen auss dem siinne kunthe bringen, skeinet vergeblich, aldi weill ihnen dasselbige vorhiin so hoch zugesagdt, dass auch fuhr dismahll nichtess hogerss geskeen kan.

5. Sein anbringen bei der staadt wiauch bei den althermänner hatt man durchgelesen vnd Nichtz dan lauther generaalia vernommen.

s. 246. Der von Lyneburch Legation vndt ahnsleege wi auch dess landtgraffuen hatt man auch vernommen, vermeinen diselbige von geringer importans zu sein, wahn der Erdtzbiskop dassienige, so er zugesaget, hallthen will.

7. Man skicket ihm hiebei zwene Ringe, wor uon dev eine dem lungen Skönebecke ¹⁾ vnd der ander Dess Decani frau soll verehret werden.

8. Wass Ich auff Ein leder Persohn Spendiren will, darauff kan fuhr dismahll keine Erklerung geskeen, aldiweill man illorum nomina & gradus nicht wissen kan, Sondera will Es zuefhuro mit dem Erdtzbiskop vnd holsteinskem Stadthalther wiauch anderen Ihn Radt Stellen.

9. Mit dem stiftt verden will ich uichtz weither vornehmen, Ehe vndt zuuor ich wideruhm von her: Phillip ²⁾ skreiben bekomme.

10. Mit dess von woweren Bruder ³⁾ mag Er tractiren ihns geheim vndt mich hinwiderum wissen lassen quid novi.

11. Di Proposition, So Er coram capitulo thun will, gefeldt mich woll.

s. 24

Omtr. 14. Novbr. 1620.
Til Frederik Günther.

Udkast til en Skrivelse til Hertug Christian af Brunsvig-Lyneborg angaaende dennes Strid med Hertug Frederik af Gottorp om Gammerdige. — Geh. Ark.

Ein Briiff

Ahn den hertzogen von Lyneburch, dass nach Dem man zuuorn Ihn der guthe versuchet hatt ihm vndt he: fri: zu s. 25holstein der streitigen sachen halber dess Spolii vndt lammerdickss, vndt ess Dahmaiss keinen fordtganck gewinnen, Alss wolthe man noch auffss newe dasselbige versuchen, worzu man gesanthen ordnen will, wan man Erfharen kan, wan ess Ihm zu besten gelegen sein mag ¹⁾.

s. 25

1620?
Til Frederik Günther.

Udkast til en Skrivelse til Hertug Hans den yngre af Sønderborg, hvori han opfordres til at træffe en Disposition med Hensyn til sine Børns Arv. — Geh. Ark.

Ahn h: von Sonderburch.

1. Curialia.

2. Dancksagung, dass Er alhie mich besuchet ²⁾.

3. Dass Ich sachen von Impo[r]tans gehabt, welche Ich mitt Ihm reden wolthe, welche nachgebliben vonwegen der kurdte Der zeit.

4. Wolthe Es derohalben nuhn in skriffthen thun.

s. 265. Es ist ihm selbst genuncksam wissendtlich, mit wass ein hoess alther der Liebe godt ihm begabett, vndt nuhmehr nicht anderss dahn dass Ende zu erwarthen. Wehre derohalben meiness Erachtenss nicht vndinlich, dass er bei seinem leben Eine Disposition vnther dii Söne vndt thochter machte, also dass inss kunfftig, wi man auff andere orther Erfhaaren, vnther dii kiinder semdtlich kein verwohr muchte Endsteen ¹⁾.

Udskrift: Friderichuss gynther zu handen.

s. 26

31. Aug. 1.621.

Kongen forlanger, at Hertugen af Gottorp som Underhandler skal underskrive Ærkebiskoppen af Bremens Forsikring. — Geh. Ark.

Dess Erdtzbiskopss von Brehmen verschreibung habe ich durchgesehen vnd darbei befunden, dass obgemelter byskop diselbige nur alleine vntherskriben vndt versiigeldt hatt vndt nicht her: friderich zugeleich wii ein vntherhandler, gleich wii ihn meiner geskeen, so ich ausgegeben. Bin derohalben der genslicher meinung, dass ess von her: fri: auch musse vntherskriben vndt versygeldt werden ²⁾.

Actum fri: vltima Agusti Anno 1621.

s. 27

Omtr. 4. Juli 1622.

Udkast til Skrivelser til nogle udnævnte Kommissærer, til Hertug Ulrik og til Hertug Johan Albrecht af Meklenborg angaaende en Retssag ¹⁾. — Geh. Ark.

s. 28Auff der Com: Schreibendt,

1. Dass man Ihnen di Copiam von dehm, wass h: vl: vndt h: h: albrecht zugeschriben ist fuhr dismahll ¹⁾.

2. Dass souerne sie auff dismahll nictes weither verrichten können, alss dass si di zeugen abhören, so sollen sie es darbei bewenden lassen. Iedoch sollen sie souiell muglich di sachen fordtzetzen.

Ahn h: wl:,

Dass man vermercket, dass man dess ordtz allerlei weitleuffthikeit moviret, welchess man nicht vermuthet hetthe, vnd souern Er ess nicht dahrbei bleiben lest, wie er Erstmahll versprochen, So will man Disses ordtz darmit nictes weithers zuthun haben, Dahn man vnnötig Erachtet sich ihn grosse vmkosten zu bringen, wahn ess solche meinung haben soll.

Ah h: ha: albrech[t],

Dass man auss der Com: Schreiben vernommen, dass man ahnitzo allerlei novitates suche, di ihn seinnem forigem Erbiithem nicht gemeldet, qvare man begere, dass solches abgescakffet werden muchte, vndt seinem Eigenem forslage nach di sache mit dem ersten muge abgeholfen werden.

Vntherskedtliche schreibendt ahn di landtrehthe vnd Marskalche nach beigefugther verzeichnuss.

s. 29

Omtr. 17. Januar 1628.
Til Frederik Günther.

Han skal begive sig til Hamborg og der forhandle i Hemmelighed med Borgmesteren Hieronymus Vögeler om et Forbund mellem Kongen og Hansestæderne. — Geh. Ark.

Nachdehm Ieronimuss fögeler zu vntherskitlichen mahlen ahn den Stadthalther ¹⁾ vndt M: v: dermeder ²⁾ begerit geheime communication zu halthen, welchess auch geskeen, aber nictess Proponiren willen, dass Einige importantzie gewehsen, woher auff M: ihm nun fuhr wenich tagen zu Poppenbuttell ³⁾ bescheiden, ahn

welchem ordt Mar: Skreiben nach allerlei forgefallen, welches Er zuaar tumultuarie ihn 8 Puncta geteylet hatt, wohrauff fridericuss gynther sich alsofordt nach hamburch soll begeben vndt ferner mit Obgemelthem Burgemeister reden vndt ihm vber diselbige puncta meine meinung ganss ihns geheim vernehmen Lassen ⁴⁾. 1. Dy amnistia betreffende, kan gaar woll ihns werck gerichtet werden, alleine des fordiss zugefugten Skiffes ⁵⁾ vndt skades halber muste einne aussönung geskeen, sub quo titulo ess auch sein muchte. 2. Dy 1000 Pherd, 3000 zu fuss vndt 10 orlogskiffe betreffende, dass acceptiret man auch, vnangeseen Es eine geringe ahnzall ist.

3. Dass auch in casu necessitatis nach Eiserstem vermugen Einer dehm anderem be[i]springen Soll, ist ihn sich recht, wahn dass fædus erst geschlossen. 4. Dass Es ein fædus perpetuum an allen Orten vnd allendhalben giiltig s. 30sein solthe, dasselbige hatt auch seine masse. 5. Dass man den Stethen alle befuhrderung thun solthe, ist billich, ledoch mutatis mutandis. G. Dass zuisken der Stetthe Burger vndt ihnwohner Eine durchgehende gleicheit ihn commercien vndt zollen solthe gehalthen werden, ist nicht thunlich, dahn dy telonia des Reichs Regalia seindt, auch ahn keinen orthern, daa Skon confædcrationes seindt, Einige Regalia auffheben (!), darzu ist dass auch eine grosse ineqvalitet, dass man dess geringen folckes halber von so einem stadtlichem Einkommen ¹⁾, welches temporibus pacis woll souyll Einbringen kan, dass man pemporibus (!) inniqvis Ein meress halthen kan, & quod magis & etiam maximum est, So ist disse confæderatio dynliger fuhr sii alss fuhr vnss, dan wahn sie heuthe oder morgen dem keyser rechenskafft ihrer forigen confæderationen geben solthen, vndt disse vnserere confæderation solthe Lauthen contra qvemcunque hostem, So werde di grösseste Last vnss auff den halss Ligen. Wolthen sii aber sub alio quodam titulo lehrilig Etwass erlegen, dii dii summa dess zollen Erfiillen konthe, dahrmit ist man woll zufriden.

7. Dy Privilegia, Lastzollen vnd gravamina zu Bergen Betreffende, so weiss man von keyne gravamina, dan bei meiner dase[I]bst ledtste ahnuesenheid ²⁾ ganss keyne gewehsen, auch genissen dy kauffleuthe alle dy privilegia, welche sii vor alther gehabt. Dess Rostocker bihr halben, welches mit annectiret ist, ist wenich von zu rehden, dan dass Eiine sache fuhr sich ist vndt muss propter bonum publicum also, wi ess geordnet, verbleiben ³⁾. 8. Wii viell s. 31der Stetthe, So mit ihn der forbemelthen confæderation tretthen wollen, sein mugen, dasselbig Lesset man ahn seinen ordt berauwen, biss dass andere seine richtigkeit hatt ¹⁾.

s. 31

Jannar—Febr. 1623?

Fortegnelse over en Del Kompagnier Ryttere, som Gert Rantzan skal tage i Tjeneste. — Geh. Ark.

Verzeichnuss der Pherde, So der Stadthalther Soll ihn wardt geldt nehmen, vndt wie ess mit den Corperalen zu halthen ²⁾:

Zu Meyner leybfhaane, man fuhr man . 200 . . . 1000 dl. 4 Corperalen, ledem 50 flo:, den flo: zu 28 ß lybsk.

Hendrick holck 150 1500 dl

Nyelss Seested 150

NB. Wan dy beyde ahnkommen, so bekommen sy ihren Rytmeyster gylden.

Ryther.

Iörgen Skeel 40

Eynem Corperaall, Einss fuhr allem 40 flo:

Knud gyldenstern 40

Eynem Corperaall 40 flo:

Iörgen grubbe 40

s. 32Eynem Corpcraall 40 flo:

Oluff Pasberg 40

Eynem Corperaall 40 flo:

Reynholclt heydenstrup 40

Eiinem Corperaall 40 flo:

Tønnie friiss . 40

Eynen Corperaall 40 flo:

Lateris Summa waardtgeldt Paa en Maanyd

huad Paa 3 Maaneder waardtgeldit beløber

Ryther.

Korfydtz Rud 50

Eynem Corperall 50 flo:

Iörgen Braade 50

[Frau Ellen Mehrsueyn 20]¹⁾

Eynem Corperaal 50 flo:

Fryderich Reedtz 20

Eynem Corperaall 20 flo:

Iörgen wrne 20

Eiinem Corperaall 20 flo:

Hendrick huaydtfeldt 30

Eiinem corperalen 30 flo:

Holger Rosenkrantz 40

Eiinem Corperall 40 flo:

Lateris Summa dess waardtgeldiss auff Eiine

Monatt

Summa auff drey Monadt

Summarum auff Ein Monat

Summarum auff drey Monatten

s. 32

Omtr. 27. April 1023.

Om en Regnskabsaflæggelse af en Snedker paa Frederiksborg. — Geh. Ark., Afregninger, J, 1.

s. 33 Saafram hand icke gør regenskab for huess hand herepther gør, daa skall hannem Eller hanss Suenne ingen penning giffuiss¹⁾.

s. 33

Omtr. 27. Ang. 1023.

Betalingen af et Arbejde ved Frederiksborg skal vente, indtil man ser, om det er godt gjort. — Geh. Ark., Afregninger, J, 1

Naar uerligen opslaar, och man seer, atted Saa er giordt, som ted sig bør, daa er derom att taale Enda tylig nock²⁾.

s. 33

Omtr. 2. Septbr. 1623.

Kongens Antegnelser ved en kgl. Udgiftsordre, dat. Frederiksborg 2. Septbr 1623, til Johan Bøgvad om Betaling til nogle Tømmermænd for Arbejder paa og ved Frederiksborg. — Skrevne med Blyant. Geh. Ark. Afregninger, J, 1.

Johann Bogvad Schall giffue och betalle lep lørgensønn, Iacob karcker, Mortenn Rassmussønn och hanns hogensønn, thømmermend, Innduaanner vdi s. 34hillerød,effterschreffuenne penng, Som ehr derris beuilgede fortiendte Arbeitzs Løenn for dette effterschreffuenne Arbiede, dj haffuer giordt och forferdiget paa disse effterschreffuenne steder her till fridrichsborg fraa Nytt Aarss dag 1623 Och till dend 2 Septembris Nest effter Neruerennde Aahr. Och ehr Som effter følger:

— — — — — 1)

For enn Langg Stie ²⁾ att giøre, Som brugis at henge wd paa woldenn att Slaa gressett aff woldenn och for threhesten att ferdig giørre iij ortt.

For Schraber ³⁾, dj gjorde till Muermesteren ⁴⁾ och Stenhugerenn ⁵⁾, att bruge wnder gallerienn, Saa och giordt 4 bencke, Som Rottgeterenn ⁶⁾ brager att Renouere dj Store billeder paa, Som Staar paa brøndenn ⁷⁾, Sammeledis haffuer dj wdschaaridt nogett thømmer paa dend Store Ladegaard, Som den nye melckestuffue ehr, der for ij dr.

For 4 Skraber, dj haffuer giordt att Sticke høe op paa, Saa och ett schillerom, dj haffuer giordt emellom hanns

Huem den Er leffuerid?

Huor dii Er bleffuen?

Huor dii bliffuer. som hue[r] aar gørriss?

s. 35Snedkers losamendte och høe lofftid, Noch for krabber och Spilltouffne, dj haffuer giordt ferdig i fougdenns Stald . . . j dr.

— — — — —

For 3 dobbelt hemmeligheder, dj haffuer Sammenhuggen och opreigst i kroenn ¹⁾ och dennom fuld ferdig giortt med Loffte, Seder och j Schorsteenn i huer, der for..xxv dr.

Noch haffuer dj Arbedet vdi thrende schreder Camersser wed Candtzelienn och giortt iij werck stede, j langg schiffue, iij Sengsteder, vj hyller, ij Schillerum aff deller, Noch giordt iij schraber, Som brugis i postenn, Saa och j Retterbenck i kiøckenid affhøfflett, der for vj dr.

— — — — —

For Legter, dj haffuer Slagen ombkringg dend gamble diurhauge, att øxenenn schulle icke løbe der Innd . . . ij dr. j ortt.

— — — — —

For krøber och Spiltouffue, dj gjorde ferdig i kongens prestis gaard ²⁾, Saa och ij Sengsteder, der hoffmester ³⁾ Inndfløtte. iij ortt ⁴⁾.

NB.

Der skall settiss huoss, huormange fag ted Er, sa-och huormange tylther deler der Er gangen tiill.

Derpaa haffuer ingen be-falning uerrid, och achter man inted att holle dennom Senge for.

NB.

Man kan slaa mange lech ter Paa for 2 dl.

Derpaa Er ingen Befalning.

s. 36— — — — —

For 2 wnderslag, dj haffuer huggenn och Irmdlagd vdi kroenn ij dr.

— — — — —

En ganske Skorsten, tim lofft høy, koster x dl.

Naar der bliiffuer satt huoss, huormange taull ted Er, saa kan dertill Suaaris.

Der haffuer ieg inted hørdt aff. Naar fortingningen kommer fram, saa er uell dertill att Suaare.

s. 38

Omtr. 30. Decbr. 1623.

Kongens Antegnelser ved en kgl. Udgiftsordre, dat. Frederiksborg 30. Decbr. 1623, til Johan Bøgvad om Betaling til en Murmester for Arbejde paa og ved Frederiksborg. — Skrevne til Dels med Blyant. Gch. Ark., Afregninger, J, 1.

Iohann Bøgvad Schall Giffue och Betalle lørren Bebb⁵⁾, Murmester, Inndwonner wdj hiellerød, Hanss Bewillgede Betalling och fortiennte Arbedtzløn For dette effterschreffne Arbeide, hannd med Hanss egenn Swenne och plidtzfolch haffuer giortt och for-s. 39ferdigett paa disse effter-schreffne steder paa Adtschillige thider i dette Aær fra Nytt Aars daug 1623 Och thill denn 30 Decembr: Nest effter:

For kielleren wdj wrttehauffuenn wed denn lidenn ladegaard, hannd haffuer murritt och forlignitt med Mnrsteenn j Allen offuenn paa kampstenenn Bunden omkring Och sommestedtz høyre viij daller.

For Schillerummitt wdj kong: mayttz: winntterstuffue, hannd haffuer Nederbrøtt murstenenn wdj Och Rennsitt kallchenn der Aff Och igienn der med murit thrende schielleramme och dennom paa begge sidder Affdønnekitt i samme stuffue, saa och gullffuidtt oprbrøtt och lagtt dett igienn med Anndre Astrag, som gangen war, och fløtt denn Stoere steenn, som kachell-offnenn Staar paa, Och Ellers wdflichitt gullffuid omkring Schillerummen ne och paa Anndre Steder, huor fornødenn war, Stuffuenn wdheidett, schorstenenn igienn Murrit, wegenne i Sennge Cammerid forkilitt, Reuernne thillstrøgenn Och wdheiditt och igienn murritt nogen huller, som thømmermenndenne brød i murrenn, der dj lage biellckernne ind thill dett lidett pollpethu, derfor thillsammen ... 9 dl. ²⁾

Den kelder kender ieg inted ¹⁾.

NB.

Her Er glemdt, huor mange tauell ted Er¹⁾.

s. 40Er Saa forskreffne Hans Betalling Tillsammen firresinndtztiuffue Enn hallff daller hallff Anndenn ortt Riinger tre dl. ¹⁾, dallerenn beriegnitt thill 80 ß. _ _ _

Vdi denne Summa Er affkortid 13½ dl. ²⁾

s. 40

Omtr. 30. Decbr. 1623.

Kongens Antegnelser ved en kgl. Udgiftsordre, dat. Frederiksborg 30. Decbr. 1623, til Johan Bøgvad om Betaling til nogle Tømmermænd for Arbejde paa og ved Frederiksborg. — Skrevne med Blyant. Geh. Ark., Afregninger, J, 1.

Iohann Bøgvad Schall Giffue och Betalle lep lørgennsenn, Iacob karcker Och hanns Hogennsunn, thømmermennd, Inndwonner i Hiellerød, effter-schreffne Penndinng, som er deris beuillgede fortiennte Arbedtzløn for dette eflterschreffne Arbeide, di Haffuer giortt och forferdiged paa disse effterschreffne Steder her till frederigsborgh fra den 2 Septembris Och thill Nytt Aarss daug nest effter 1624. Och er, som effterfølger:

For krøber och Bosse, dj haftuer giorttferdig Allewegne paa denn Stoere ladegaard, huor behoeff giordes, saa och for ett Suinnethrug, di gjorde wdj kiøchennitt paa Slottid ... ij daller.

Dem skall bønderne gørre ferdig En anden gang.

s. 41

Omtr. 30. Decbr. 1623.

Om Betaling til en Tømmermand for Arbejde paa og ved Frederiksborg. — Geh. Ark, Afregninger, J, 1.

Derfor Er lep tømmermand betaldt Epther hanss Seddelss lydeisse ¹⁾.

s. 41

1623?

Om Betaling til en Bartskjær. — Geh. Ark., Afregninger, J, 1.

Herhuoss hører beuyss aff dennom, hand Skriffuer om, Om dy haffuer ochsaa hafft gaadt aff hanss tractation.

Christian ²⁾.

s. 41

18. Decbr. 1624.
Til Skriver Jens Thomesen.

Han skal lade gjøre to store Kander til Kjøbenhavns Ladegaard. — Geh. Ark.

Skriffueren Paa hammermøllen Skall laade gørere thuende tudkander, huer Paa 12 Potter, (huilcke ynted skall uerre fortyunnid) med Stercke hancker, s. 42saattman dem kan berre ymellom thuende persohner Paa en stang. Indenudi skall der settis knappe ymellom huer 3 potter, Och skall haffuiss y acht, atter er rom offuer dy tolf Potter, saatt man dem kan vspiildt berre. Naar dy ferdyge Erre, daa skall dy forskickis tiill københaffuen och tegnis wdenpaa med Cronen, saoch atty hører till københaffuens laadgard.

Aff frede: den 18 Decembris Anno 1624.

s. 42

11. Juli 1625.
Til Ærkebiskop Johan Frederik af Bremen.

Kongen udtaler sig med Tillid om den forestaaende Kamp med Tilly. — Afskr. i Geh. Ark. ¹⁾.

Freundlicher, vielgeliebter Vetter, bej diser gelegenheit habe Ich nicht vnterlassen wollen E: L: vnsern zustandt zu wissen zuthun. Der Tillj hat sich verlauten lassen, Er habe schreiben an mir von dem kaysser, welche Er mir nicht zu schicken will, ehe vnd beuor Er seine Armee in besser order habe. Er hatt auch zu leuten, so warhafftig seint, gesagt, Er habe befehl mir zuschlagen, wan er gelegenheit haben wirt. Es stehet doch alles in des Allmechtigen hand, der woll ordnen wirt, wass seinem nahmen zu ehren gerahten kan. Derselbige wirt raht vnd muht geben, das Ihm nichts soll abgeschlagen werden, auch vielleicht ehe besucht werden, alss Ers glauben kan. Ich ziehe morgen von hinnen auff Hameln, alda will Ich mich aufhalten, bis Ich das vbrige neuwgeworben Volck zu s. 43mir bekomme, welche innerhalb weinig tagen ankommen werden.

Der Churfurst zu Sachsen etc: hat sich bis dato kegen diese Armee nicht wollen verleiten lassen. Der Allmechtige gebe alles das, was seiner kirchen zum auffnehmen gereichen kan, wesseu Allmacht Ich E: L: hiemit wil befohlen haben Vnd verbleibe allezeit

E: L: getrewer Vetter vnd Schwager
Christian.

Datum auff dem Hause zum Berge ¹⁾ den 11 Iulij Anno 1625.

E: L: wollen diss neben meinen gruss den herren von Meckelnburg vnd h: v: Holstein wissen lassen.

s. 43

1626-27.
Til Frederik Günther.

Der skal opsættes en Forpligtelse til Underskrift af dem, som ville paatage sig at danne et Korps Rytteri. — Skrevet med Blyant. Geh. Ark.

Eiine obligado zu machen, wohrmit der feiindt mechtich kunthe gesuchet werden (?), vndt man ab hac parte So lange könnte Sicher Sein, biss man sich recolligiret ²⁾.

1. Man sehe, wii man 2000 Pherd zusammen bringe.

2. Niimand vnther ihnen soll einige Bagasii bei sich haben, ihr kraudt vndt lodt mit sich fihren in hossen oder kleiideren, wiiauch Brodt ahm Pherde vndt Sattell auff acht thage.

s. 44NB cxcution. Man konthe ihn souill thage den feindt so allert halthen, dass Er keiine zufuhr bekommeu konthe. Wehr dass vntherschreiben wolthe, dass Stunde ihm freii.

Dii standarden Sollen mitt allerhandt sachen bebrehmet Sein, eiutheill mit hiitte, Eintheill mit Skarppen, Eintheill mit hendsken vndt dessen geleichen, worzu Sii nicht lenger verbunden sein Sollen alss den zug.

Udskrift: Friiderich giinther zu handen ¹⁾.

s. 44

1626-27.

Jakob Rettich skal udarbejde en Grundtegning over Kjøbenhavns Omkreds fra Nørreport til Ny Vartov og Stranden og derfra til Bremerholm. — Skrevet med Blyant. Geh. Ark

Iacob Rettich ²⁾

Soll sich von hinnen nach kopenhagen verfiigen vndt daselbst eine plante machen von der Norderpordt biss zum Ende dess rundelss, wohrein dii kiirche liget, So zu dem Sehefolcke geordnet ³⁾, vndt dan von dem Steindam, Daa der gemeiiner weck nach friiderichsburch geet ⁴⁾, vnd dass s. 45beilligende wasser nehbenss der Redudt, wohrein dass hossiithall liigett ¹⁾, biss an den Strandt, daa dii bolwercke ins wasser liigen, welche lengde ihm wasser auch soll gemessen werden, vndt also langss dem wasser vndt Repperbahn ²⁾ wiiauch den holm.

s. 45

Marts-April 1628? ³⁾

Liste over Flaadens forskjellige Afdelinger og Officererne paa dem. — Geh. Ark.

Capiteiner och lutenanter, som til skiiben saat er Paa Elffuen, danmarck och Norrie.

10. Hendrick wiind ⁴⁾ Lyndormen. Admirall.

11. [Peder gaaldt hans] ⁵⁾ ... Lytenandt.

12. Christoffer Modt ⁶⁾ Spes. Vice Admirall.

13. Iørgen kongell ⁷⁾ Gabriell.

14. Køne lochim graabou ⁸⁾ .. Suaanen.

15. Iohan Mohr ⁹⁾ Nellebladid.

16. Tyge Christensøn ¹⁰⁾ Markatten.

s. 46Tiil Norrie.

17. Staller kaass ¹⁾ Hector.

18. Børge lull ²⁾ Fides.

19. Wyllom Effuiindsøn ³⁾ ... Trost.

Wed Medelfardt och langss ad luttlandtz kost.

31. Hummeren Nilss hammer.

32. Postilion Haardtwich sasse ⁴⁾.

33. Dii thuende gaaleier .

35. Den Norske gaaleii .. Peder Borringholm ⁵⁾.

36. Den gaaleii ued samsø

37. Skioldpadden lørger Orning⁶⁾.

Issland.

20. Victor Holger Rossenkrantz⁷⁾.

21. Flenssborrig lens Munck⁸⁾.

s. 4722. Hauhesten Pross Mund¹⁾.

23. Charitas Nielss honning²⁾.

Paa den Holsteinske siide.

24. Nassau Hendrick heess³⁾.

25. Sielhunden Ernst Pricker⁴⁾.

26. Fysken Lucass hendricksøn⁵⁾.

27. Haaren Mar: heess⁶⁾.

28. Miiønden⁷⁾ Hans lydersøn skal sendis bud epher.

29. Obsluss gaaleii ... Catho⁸⁾.

30. Maarstrandtz gaaley .. Niils kraag⁹⁾ skall sendis bud epher.

Den Store flaade.

1. Argo Gaabriel krusse¹⁰⁾.

2. S: Sophia Owe gedde.

s. 483. Recompans ...Syuerdt gaabrielssøn¹⁾.

4. Patientia Eiiler wrne.

5. Røde løffue Moridtz Priins²⁾.

6. S: Anna lørger Orning.

7. Iustitia Søren haarboe³⁾.

[8. Spes Myckell Mortensøn]⁴⁾.

9. Raphael Søren Sørensøn⁵⁾.

Til huer aff disse skiib skall tegnis en luthenandt och opcegnis, huormange Øffuerlig Er.

Dy 28, som y søen Er eller med ded første kommer, skall tegnis for sig sielff.

s. 48

Omtr. 1630.

Til Frederik Günther.

Ordre om Udfærdigelsen af en Skrivelse til Hertugen af Gottorp angaaende Ægidius v. d. Lancken og de reventlowske Godser. — Geh. Ark.

Ein⁶⁾ schreiben ahn den herdtzogen v: holstein, worein man begeret Seine resolution auff dass fohrige, so ihm s. 49 von Renssburch zugeschriben wardt anlangendt, ob er Egidio beholen dass fiuhe von dess Rewendtlow gutheren abzufuhren befohlen (!)¹⁾.

Udskrift: Friderich giinther zu handen.

s. 49

Omtr. 20. Febr. 1631?
Til Frederik Günther.

Ordre om Udfærdigelse af Kreditiver til det kurfyrstelige sachsiske Hus. — Geh. Ark.

Skreiiben, So strax mussen fertig gemacht werden.

Creditif an den Churfursten v: Saxen.

An dii Churfurstinne.

Au dass freuleiin ²⁾.

Eiin grussbriiff an den Churfursten, wohrein wm sleunige abfertiigung meiiner gesanten soli ansuchung geskeen.

Ein Skreiiben an dii Churfurstinne gleiichess Eiinhaldtz ³⁾.

Udskrift: Friderich gunther zu handen.

s. 49

Omtr. 5. Maj 1631.

Randbemærkninger til et Overslag over Udgifter, der restere at betales af Sundtolden. — Trykt hos Riegels, Forsøg til Femte Christians Historie S. 707 f. ⁴⁾.

s. 50Overslag paa hvis Pendinge. som refter at betales af Hans Kongelige Majestæts Toldboede den 5 May 1631.

Jonas Hennemarch at skal have Resten af Defensions. Regning for forgangne Aar 1000 Rdlr.

Igien kande ham tilkomme i dette Aar 10000 —

Iens Thomesen ²⁾ til

Hans Kongelige

Majestæts Arbeide 2500 —

Aarlige Pensioner . 5818 —

Cronborgs Bygnings

Arbeids-Løn ... 5000 —

Soldaterne paa Kronborg 4685 —

Willum Mortensen ⁴⁾

tilsammen for Liverance 13100 —

Dette skal med det første betales ham ¹⁾.

Skal leveres til hannem, eftersom der indkommer Regning.

Heraf kan hannem efterhaanden leveres.

Skal specificeres.

Skal betales af den Told, dertil bliver paalagt ³⁾.

Skal efterhaanden betales.

s. 51Daniel Leuch ¹⁾ og

Hans Pedersen ²⁾

For Levering, af hvilke resterer og med det første kommer 16000 Rdlr.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Anviisnings Penninge 7000 —

Veysedler for Specerie 2000 —

Ditto 3000 —

Albret Bathnesen ⁴⁾ 6000 —

Iens Pedersen til Løgterne ⁵⁾ 2400 —

Otto Smidt ⁶⁾ 1000 — .

En Badskeer efter en Anviisning .. 800 —

Pauli de Villium ⁷⁾ 1154½ —

Adskillig Væsen, som skal kjøbes til Kongelige Majestæts Behov . . 2000 —

Bester endnu Betalingfor Steenkul 1000 —

Bester Fragt at betale 1200 —

Kobbersmed for adskilligt Arbeide . 1000 —

91658 Rdlr.

Skal staae til videre Besked.

Skal specificeres.

Skal efterhaanden betales.

Naar Jørgen Lassen ³⁾ kommer igien, da kan han sige, hvad dette er.

Skal og staae til videre Besked.

Skal ikke betales indtil paa videre Besked.

Skal betales.

Disse Rester ere ikke min, men eders Skyld.

Kan efterhaanden betales.

s. 52

Febr. 1632.

Udkast til et Brev til Salvius. hvori Kongen ønsker Gustav Adolf til Lykke med hans Plan om at befri Stiftet Bremen fra Katholikerne, men for øvrigt henviser ham til direkte Forhandling med Hertug Frederik. — Geh. Ark.

Suaar Paa D: Saluij breff, At ded oss ganske keerdt Er att fornemme, att h: k: kon: y Suer: ded Euangeliiske wessendt saaoch ded Styfft Brehmen vdaff dii Catholiskis macht att Liberere Paa sig tagiid haffuer, ynsker h: k: dertil aff gud y himmelen lycke och fremgang. Worriss Elskelige, kerre Søn her: fri: anlangende, Saa Er oss inted beuyt, at ha: ker: paa ded stiift Brehmen haffuer att pretendere, førend att Byskoppen sammestetz ved døden affgaar, Huorfor wy er-achte best att uerre, Om h: ker: kon: y Suer: formener for h: k: skyld nogid att uylle tentere, att h: k: kon: y Suer: daa worriss Elskelige, kerre Søn derom Syn mening wenligenss laader wyde, Eptherdi h: k: h: fre: tiill Synne Aar och alder kommen Er ¹⁾.

s. 52

Omtr. 14. Aug. 1632.

Til Henrik Thott.

Wichmann Hasebart skal have Brev paa et Vikariat ved Lunde Kapitel. — Geh. Ark., Indk. Breve t. Kancelliet, 1632.

Paa ded Vicarj, Iohanness Offuerberg haffde, skall M. Vickman confereris.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Christian ²⁾.

s. 53

18. Aug. 1632.

Til Omslagsforvalter Hans Bøjesen.

Om en Udbetaling til en hamburgsk Kjøbmand. — Geh. Ark.

Dem kauffman Auss vnser Stadt Hamburch Miit Namen Christoffer foget Sollen Neun hunderdt zueh vndt Achtziig Reix daler in specię von vnserem vmslagss verwalthen auff trium Regum Anno 1633 binnen kiil gereiichett vndt go. geben werden.

Glyckstadt den 18 Augustj Anno 1632.

Christian ¹⁾.

s. 53

21. Septbr. 1632.

Til Henrik Rantzan.

Han skal forhandle med Ditlev Reventlow om dennes Indtræden i Kongens Tjeneste og Sendelse til Kurfyrsterne af Sachsen og Brandenburg om Elbtolden. — Geh. Ark.

Weill du izo Nach lybeck reissest, daselbst mit M: Reeuentlau zu reeden, Ob er siich in meiinen dunsten begeben wolle,

s. 54 Daa Nun selbiiger Reuentlau sich darzu bekuemen wiirdt, So soli Er doch sich anhero nit verfiigen, sondern miit forgeben weiiteren bedenckenss zu hause bleiiben vndt in staadt seiiness Iuramentj Eiinen Reuers aussgeben vndt solchess zu dem Ende,

Er soll ganss secretamente mit wehnigen diineren siich naher Chur Saxen vndt Brandenburch verfuhen vndt versuchen, Ob Er diiselben disponiren kan, dass sii an ihrem Ordt den zollen auff der Elben verstatten wolthen.

Wass er nun zu solcher Reiiise Nötig, darum soll miit ihm geredet werden, vndt an welchem Ordt man Ihm zum fugeligsten dii wexel wbermachen konthe.

Eiine gewiisse zeiiit muss auch gesetzett werden, auff dass man ihn Dii credentials vndt Instruction kan zukommen lassen ¹⁾.

Renssburch den 21 Septem: Anno 1632.

Christian.

Udskrift: Den Ambdtman Hendrich Randtzou zu handen ²⁾.

s. 54

Decbr. 1632.

Ordre om nogle Udbetalinger af Bentemestrene. — Geh. Ark.

Rentemeisterness ³⁾ kuiitandz Paa 4000 dl.

Di skall giiffue Niickell kock ⁴⁾ 2000 dl.

s. 55 Rottgetteren ¹⁾ 500 dl.

Christen knudtzenss aruinger ²⁾ 1500 dl. ³⁾

s. 56

1632 ¹⁾.

Liste over Lønningerne til Kongens tydske Raader og Embedsmændene i det tydske Kancelli. — I Hr. Edgar Collins Eje.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

En tydsk Chanseler. 1500 dl.

Podeweiss ²⁾ 1200 dl.

Wartessleben ³⁾ 1200 dl.

Reewendtloou 1200 dl.

Gotleff v: hagen 2000 dl.

D: v: der lippe ⁴⁾ 800 dl.

Friiderich gunther 304 dl.

Niickolaus Eggebredt ⁵⁾ 150

Augustus fogiidd ⁶⁾ 150

Phiilip Borneman 150

Christian Ludwiichsøn ⁷⁾ 150

Hanss Niickelsøn ⁸⁾ 150

s. 57 Gerloff francke ¹⁾ 150

Den, Som waar huoss frumoder Saliig 150

Fiirbøderen 60

Fiire bud 72 dl.

Summa 9382 dl.

s. 57

1633?

Forskjellige Kunstnere skulle vurdere Morten Steenwinkels Malerier paa Kronborg. — Geh. Ark.

Reem Peterssøn ²⁾, Carll v: Manderen, willem horenburch ³⁾.

Disse skall drage hen tiill Croneborrig Och wordere ded maluerck, som Morten Stenuinckell giordt haffuer sammestedt, Och skall dii først besee ded maluerck, som Er paa Rossenborre Paa den Øffuerste Saall, huorfor Er giiffuen 200 dl. for huerdt stycke ygenom bencken, Paaded dii Epther Samme taxst di[s]bedre kan waardere ded, som til Croneborrig udaff Morten Stenuinckell maalid Er ⁴⁾.

s. 57

Omtr. 20. Januar 1634.

Spørgsmaal, der skulle rettes til nogle Præster angaaende et Præste- og et Provstevalg. — Geh. Ark.

s. 58 Dii Predikanter, som hiid ¹⁾ beskeiiden Er, s[kall] ²⁾

a part adspørris:

1. Om der bleff strax, Eptherad H: Niilss y gammelby Resingneredc sit kaald, holdt Prestemode Epther Ordiinandtzen.

2. Huad En huerss Votum werrid haffuer in eligendo preposito.

3. Om Presterne huoss Byspen haffuer anholdt, att H: Niilss y gammelby motte bliiffue Prouist, der hand ingen kaald haffde ³⁾.

s. 58

1634?

Forskjellige skulle tilsiges til at møde paa Slottet. — Geh. Ark.

s. 59 Naar kloeken Er tull, daa skall uerre tilsteede ¹⁾: Anne Iacob Myckelssøn ²⁾,

M: frans ³⁾ Och haffue Modellen med sig tiil Prindtzens kleeder.

Bartell Snecker ⁴⁾ skall taage redskab med siig, at hand kand Slaa nogiid sammen med.

Der skall hentiiss udaff byen Ett Stycke Suordt blommid atlask Och et Slett støcke Suordt atlask.

M: hans Stenuynckell.

s. 59

25. April 1635.

Til Ellen Marsvin.

Kongen afviser hendes Begjæring om, at han skal tage Kirstine Munk til sig igjen. — Nyere Afskr. i Kgl. Bibl., Ny kgl. Saml., 4., 985 c.

Kiere Ellen, Udaf din Skrifvelse har ieg din begiæ-ring fornummen, at ieg skulde tage din Datter til mig igjen, og at du intet kunde tenke, hvorfor ieg var ilde tilfreds med dig, uden at det maatte komme, for du intet var paa Pensis bryllup ⁵⁾, hvorfor ieg mig icke noksom ofver din uforskammede Dristighed kand forundre, at du tør dig understaa at begiere, at ieg skulde tage din Datter til mig igjen, da du selfver bekiender, dig intet at kunde tvinge ⁶⁾ dit Sind saa vidt, at du kunde komme til Pensis brøllup, og dog anmoder mig at tvinge mit s. 60 Sind at tage din Datter til mig igen, som vit og bret er for hendis begangene bedrifter udraabt iblant høye och lave. Den store kierlighed, du skrifver dig altid at hafve haft til mig, er intet at erfare af dine verk, efterdj det lader sig ansee, at kunde du ickun faa din Dotter nogenlunde til rette igjen, da varst du tilfreds, hvad verden dømt om min person. Paa Haderslef-huus, den tid de keysserlige vare dragne derfra, og mine Ærinder faldt derhen, da fandt ieg i hvær en vraa din Datter og Ringreffuen at staa sammen og mig staaendis bag med en bred Hat ¹⁾ paa. Ieg mener, at om ieg var saa gal at giøre det, du begiær, da hafde verden icke alene Aarsag til at male mig med en hat paa, mens med to Øyne behengt med to briller ²⁾. Kiøb: then 25 April: Anno 1635 ³⁾.

s. 60

25. Novbr. 1635.

Til Tolderne i Snndet.

Om Tintøj. der skal forskrives fra England. — Geh. Ark., Bil. t. Sundtoldregnsk. 1636.

Ephterskreffuen tyntøii skall aff Engeland forskriiffuis: Faade aff En Størrelsse 4 duss:

Taalrcken 4 dus:

Handbecken Och geedtkande ⁴⁾ 2 par.

Lyssestaager 10 par.

Saaldtseercken ⁵⁾ 8.

s. 61 Saldtfaad 6.

Kousken 4.

Piibkander at skencke aff paa 6 Potter 2.

Kander Paa En pott 8.

Kander paa tho pott 8.

Kander paa fiihre Potter 8.

Tiinplather tiill att legge vnder faaden 4.

Confect Skaaler 24.

Actum Ottheusegaard den 25 9uem: Anno 1635.

Christian.

Udskrift: Tollerne vdi Helssingør tiill hande.

s. 61

Decbr. 1635.

Om Johan Braems Privilegium paa Hvalfiskefangst. — Geh. Ark.

Ded er dig Nocksom beuyst, at Iohan Brams Concession pa Hualfieskfangit er Expirerit, och hand ochsa sig, siist ieg uar y køben:, lod fornemme siig inted uyder at uylle med samme handel haffue at skaffe.

Nu ieg haffuer giiffuen andre forloff tiil at bruge samme handel, da vnderstar hand siig at forbyde dem sliigdt, med mynder dy uyl giiffue hannem 200000 f, som hannem inted anstar ¹⁾. Huorfor du skaldt ware hannem s. 62ad, At hand sligdt Indsteller, om hand uil ellers siig selffuer well. Ty ded tør hand inted tencke, At ded staar tiil hannem at tage penge Endten for sHualfangiit eller Haunen.

Huad dy haffuer suplicerit, som fyskeriit igen forundt Er, ded gaar herhuos.

Datum ut in literis.

Bagpaa: Post scriptum.

s. 62

5. Jannar 1636.

Om en Udbetaling paa Kieler Omslag. — Geh. Ark., Kieler Omslagsregnsk. 1636.

Denne Summa skall føris udi Omslags Registerid. Haderssleben den 5 Ianuarij Anno 1636 ¹⁾.

s. 62

9. Jannar 1636.

Til en af Rentemestrene.

Om Betaling for nogen Humle. — Geh. Ark.

s. 63Herhuos haffuer du Seddelen paa den humle, Siist købdt bleff, att Emfange, Huorepther du den Skaldt betaale, Sauydt Som deraff Endnu wbetaliid Er.

Hadersleff den 9 Ianuarij Anno 1636.

Christian.

Udskrift: RentHEMEISTEREN tiill hande ¹⁾.

s. 63

19. Juli 1636.

Bemærkninger angaaende Bygningen af Christiansø Fæstning. — Geh. Ark., Kancelliark., Militærvæsen.

Fra A indtil B Skal muren for ded første gørris En allen høiier, end klyppen er paa ded steed, som er tegnid med A.

Samme Mur er befahliid at skulle med piiller indentiil uerre foruaarid, Som skulle løbbe Op tiil klippen. Och Eptherdi at ded er at formode, at Sammestedtz uyl falde Om wyntheren En Stor hab Snee, Som muren kan gørrre Skade, naar den Smelther, Daa Skall ymellom Piillerne gørris hull, huor igennem wandiid kan haffue Siin lob.

Fraa B Indtil D Skall muren Offuentil werre liige høy.

Fraa D indtiil K skall muren Offuentil werre liigehoy.

Porten skall Nogenlunde Stafferis med huggen Steen.

Naar ded lacker hen lmod wiintheren, att man inted kan Mure lenger, daa skall muhren beteckis med Neffuer Och wragdeeler.

Rendersborger hus den 19 Iulij Anno 1636.

Christian ²⁾.

s. 64

Omtr. 29. April 1637.
Til Iver Vind.

Der skal udfærdiges Bestalling for Korfits Ulfeldt. — Geh. Ark.

Herepther Skall gørris udi Chanseliid En bestallyng Paa H: Corfiidtz wllfeldt.

Christian.

Udskrift: Iffuer wynd tiil hande ¹⁾.

s. 64

16. Septbr. 1637.

Om Anvendelsen af Accisen i Glückstadt. — Geh. Ark., Indk. Breve t. Kanc., 1637.

Wan Burgemeister vndt Raadt In presentia Oluff Brockenhaussen, D: Reemarj dorns vndt Iacobi Stollij zeigen werden, wohrhiin dii Acnissen, So sii Skon gehoben, angewandt seindt, alssdan Ist hiirauff zu andtwordthen.

Glyckxburch den 16 Sep: Anno 1637 ²⁾.

s. 65

24. Decbr. 1637.
Til Christoffer v. d. Lippe ¹⁾.

Kongen fremfører de Grande, hvormed man overfor Klager paa Landdagen i Hertugdømmerne kan forsvare hans Ret til at paalægge Toldafgifter og Accise. — Nyere Afskr. i Universitetsbibl, i Kiel, S. H. 45 B ²⁾.

Weil vermudtlich Riitter vnd Landskafft disser Furstenthum auff kynfftigem Landgerichte ³⁾ um abskaffung der zölle vndt Accisen anhalthen werden ⁴⁾, Als wiill hoch nötig sein bei zeiihen daran zu gedencken, was man a mea parte darauff andtwordthen wiil. Weil Riitter vndt Landtskafft zueyffuels ohn sich prinsipaliter darauff fundiren werden, man habe ihnen ihre priuilegie bei meiner huldigung confirmiret, Als ist darbei in acht zu haben, das selbige confirmation in mea minerennitate aufgebracht, Auch von mir Nach meiner krönung nit confirmiret, viil weniger iehmals vom keysser approbiret worden. Ex quo s. 66concluditur, das Riitter vnd Landskafft in dissen Furstenthum ihrer herren Regalia eben so wehnig als andere vntherthan in der weldt disputiren können oder mohgen. Das nun darmit so lange angestanden, daran seindt dieienige Versach (!) gewessen, so dii herren von einander gehalthen, Nemblich bei zeiihen H: Iohan Adolflen, seliigen angedenken, Iohan von wohweren, der den Caluinismum in disse Lande einzufuhren sich angelegen sein lys ¹⁾, wordurch alle consilia, wormit den herren konthe gediinet sein, gans vmgestossen bliiben. Nach demselben kam Egiidius von der lancken bei disses herren ²⁾ zeit, der in gratiam Nobilium, souil an ihm war, alles verhinderthe, was beiide herren zu Reputation, nudtzen oder frommen gereichen konthe, auf das er konthe Suager mit heysen, welchem Dr Heiideman ³⁾; succediret, der mit miir des zollen halber vndt wegen der poliscei endrung ⁴⁾ So offte, als ich fynger vndt zeheen auff meynem leiibe habe, aus falskem herdtzen gans vertrewlich commicirete(!) vndt Demonstirete, das man optimo titulo solches thun konthe, weil dergleichen dinge in andern Furstenthum vndt lande tota die practiciret wurde. Das nun meine minorrennitas in hoc passo (!) allegiret wiirdt, das komdt daher, das nach absterben meines in godt Ruenden herrn Vathers, Ghrist seligen angedenkens, vndt dy Fraumutter, Sehlig, dy Administration disser Furstentthum sich anmassethe, wormit Stadthalter vndt Rehte anfangs zufriednen waren. Da aber der Stadthalter Hendrich Randtzou vndt Hans s. 67Bluhme mit einander in striidt gerythen vndt einander mit groben iniurien angriiff ¹⁾, also das dardurch der fohrnehmster Adel in beiiden Furstenthum in zuie hauffen Rytthen, vndt dy Rantzouianj dy fraumutter, sehlig, in verdacht hiilthe, als wehre sii mehr auf des Bluhmen als ihrer zeiihen, So fiingen dy Rantzouianj das werk dahin zu disponiren, das sii auff meine huldigung drungen vndt veniam aetatis bei dem keysser aussbrachten ²⁾ zu dem ende, das sii dadurch dii fraumutter, sehlig, aus der Regiirung bringen konthen. Da nun solclies herdtzog Vlerrich von Mecklenburg, Seliigen, zu Ohren kam, wenthe Er seiinen mugelichen fleiis an dy sache zu verdragen, zu welchem ende er sich auch nacher flensburch verfugethe. Dar nun dii Rantzouianj solches merketen, Eilethen sii noch mehr dan fohrhin mit der huldigung vndt brachten es dahin, das Eben der tag, wii der fohrgedachter herdtzog in Flensburch kame,

wardt die huldigung fullendtzogen ³⁾. Aus welchem allem leychtlich zu Erseen Ist, wii liich ⁴⁾ Riitter vnd landtskafft in den lahren zu der Confirmation kommen können. Was Ihr nun hiiruber zu papiir bringet, das sollt ihr niihmand zeigen, Sondern miir nur pro memoria zukommen lassen.

Hadersleben den 24 Decembris Anno 1637.

Christian.

s. 68

4. Juni 1638.

Til Ditlev Reventlow.

Udkast til en Skrivelse til Kaspar v. Buchwald om Sendelse af en Bøsseimester til Oldeslo. — Geh. Ark.

Ein Skreibendt an H: kassper von Buchwaldt ¹⁾, das Er den Biixenmeister, so im von hinnen ²⁾ geskiicket, Nach Oldesslou skyeken soll, in wessen Stelle im Ein ander soll zugeskycket werden, vndt soli darneben Eein skreiiben an dem Commissario gemacht werden, das selbiger Biixenmeister dii Arthellerie, so von hinnen pro tempore geskyckett wiirdt, nach dem laager ³⁾ annehmen vndt ausgeben.

4 Iunij Anno 1638.

Christian.

Udskrift: A M: M: Reuentlau.

s. 68

25. April 1639.

Til Henning Valkendorf.

Ordre om Udbetaling af forskjellige Summer. — Geh. Ark., Krigsregnsk., Bil. t. Krigskommissarius Henning Valkendorfs Regnsk. 1639.

Epther diisse zeddeler Skal commissarius walckendorp ⁴⁾ Paa worre uegne betale dennom, som diisamme lyder paa, Som Eptherfølger:

Køckenskriiffueren ⁵⁾ 1186 dl. ß

En kremmer ⁶⁾ for Staffering tiil frøkernis kleeder 75 19

s. 69 Husfogeden ¹⁾ for Høe 186

Wogeumenden fra Assens feerge 8

Guldsmydden ²⁾ for 3 Regnepenge 1 9

Sadelmageren ³⁾ 30 44

Reebslageren ⁴⁾ 10 33½

Fortheringen y Bollersleben 17 27

For wogen fraa Bollersleben tiil Hadersleben 27 16

Kaande Støberen ⁵⁾ for Nogle flaasker 8 1

Summa 1551 dl. 5½ ß

Paa Hadersleff huss den 25 Aprilis Anno 1639.

Christian.

Udskrift: Ordiinandtz, Huorepther Commissarius henning walckendorp Siig skall Rette.

s. 69

Juni 1640? ⁶⁾

Til Christen Thomesen Sehested og Dr. Jakob Madsen(?) 7).

Kongens Afskrift af den for Grev Valdemar Christian og hans Hofmester Adam Heinrich Pentz udstedte Instrux i Anledning af Grevens Rejse til Ærkehertug Leopold Vilhelm. — Geh. Ark.

Instruction,

Huorepther worris Elskelige kerre Søn woldemar Christian, Greffue udi Slessuig holstein, Och oss Elskelige Adam s. 70Hendrich Pentz, worris hoffraad och y hoffmeisters Stadt tilforordnit pa den Reisse, som de tiil Hans ker: Erdtzhertzog Leopoldum Erre atferdigit, huorepther de siig skall rette.

Først skall greffuen nu sauel som altyd haffue gud for Øiien som den, hand allene kan haffue sig all tymelig och Euiig welsignelse aff at foruente, Dernest holde sig ded for En uys Regel, at hand icke bør at gaa aff hans rad, som Nu y hoffmeisters steed hannem er tilbetroed, Mens hannem adlyde Och siig Errindre, At hand hannem, pa det hand icke Sielffradig skulle werre, til den Ende aff oss som hoffmeister Er tilforordnid, At hand sig Epther hans Raad och betenckende skulle forholde. Hand skal och lade siig aluorliigen uerre befahliid at skye al ledtferdig Omgengelse Och horerii, huoruod hans Person aller snariist kan komme udi foracht Och hans gemyt fra aldt ded, som gudeligdt och Reputerlidt Er, forfordt och diuerterit bliiffue.

Iligemade skal hand sig altiit pa Edruhed besliite (!) och skii driick och leeg, huoraff lettelig Ellers mange wformodelige Inconuenientia kunde forarsagiis, Som hans person och Stand icke uel kunde ansta. Hand skall och ingen Natt affsondere siig fra Syn hoffmeister Eller kammeriuncker Eller tage nogen Spiilreysse for, dem waffuydendis, megiid mynder skal greffuen fordriste siig tiil vdi nogen Amour Eller giifftermal hiemmelig eller Obenbar sig at inclade, y huad forhobning ded och kunde Synis med siig att føre, vden uy derom betyde Aduariit, och worris Consens derom bliiffuer bragt tiil weiie.

Naar greffuen Nu udi Armeien Eller tiil H: ker: Erdtzhertzogen gelanger, skal hand med største fliid Och wiindskiibelighed siig beflythe med sadan Respect, Discretion Och Opuardting huos Erdtzhertzogen at Insinuere, at hand siig H: ker: tiil at bliiffue hannem bewogen kan deuincere och beuege, Søge de fornemstes och bestes companie, All wiiderlighed och fordechtige discurs Siig Endt-s. 71holde, Serdelis Om worris Elskelige kerre Søns Hertug wldrigs hastige død och affgang ¹⁾ fornunfftig och foruarlig gubernere. Hand skal siig och Icke vndersta y Nogen tiieniste Eller Bestiilling wed løffte Eller y andre mader, huad Naffn ded och med neffnis kan, wden worris Consens Inclade.

Hand skall Ochsa Icke, Syn hoffmeister waduariid, antage Nogen Duell til hest Eller fodtz, Ickeheller gaa paa nogen Partye, huor Ingen Generals personer Eller andre høiie personer och Officerer Commanderer.

Hand skal sig och icke fra Armeen begiiffue, førend hand faar Order, Och oss diismidlertiit om siin tilstand ued god leiilighed altiit Ausere.

Den stund hand y Armeen Er, skal hand med al fliid lade siig werre befahliid at giflue achtt pa aldt ded, som En Soldadt och Caualiir at lerre uel anstaar, ded uerre Siig med Camperen, Marcheren, Logeren Eller beleiiieren, Item med huad order Store och sma partier føris, Conuoyer bestillis, Och inted vnderlade, huoruod hand y sadanne fornemme Occasioner kan gørre siig Capabell Oss den tiieniste, wy oss y fremtyden formoder, at beuyse.

Hans Reissetyener, folck och anden vdflii belangende, dermed skall hand aldelis Ingen forandring gørre, Mens lade hoffmeisteren dermed Sauel som med Pungen Raade, Sauel som ochsa huad pro tempore skall antagiis Eller afftackiis. Huiis greffuen herfra Stedet med sig tager, skall Regiistreris, och Copia deraff kammerskriiffueren tilstillis.

Hoffmeisteren skall allene quitere købmendene for huiis tiil greffuens vnderholding fornøden gørris, Och skal greffuen inted pa siin Egen Crediit maa Optage. Och udi aldt dette skall greffuen oss siin lydighed och Respect, hand biillig tiil worris Ordre och bestiilling drager, Saledis s. 72demonst[r]ere, Som hand y framtyden achter for oss at uylle forsuare.

Udskrift: Copia, graff woldemar Christian och hans tilforo[r]dtnede hoffmeister Adum hendrich Pendtziis Instruction.

s. 72

Omtr. 31. Oktbr. 1640.

Udkast til et Brev til Erik Grubbe om at lade undersøge nogle Mangler ved Havnen i Aarhus. — Geh. Ark.

Eriick grubbe skall med lenss Skybligger bese dy Brokar ued Arss, huad der haffuer uerrid arsaag till, att dii Steen Er fallen derud ind y haffnen, Item huorledis dy best kan tagis derud Och werckiid bringis y En god stand ¹⁾.

s. 72

Novbr. 1640? ²⁾

Til Frederik Günther.

Kongens Randbemærkninger til en af Dronning Maria Eleonoras Sekretær Tobias Cleinau overbragt Memorial angaaende hendes Forhold til Kurfyrsten af Brandenburg, til den svenske Regering og til Adam Heinrich Pentz. — Geh. Ark., Sverig A, Brevvexling med Dronning Maria Eleonora.

s. 73 Memoriale für vnsern Secretarium vnd lieben getreuwen Tobiam Cleinau, was er von vnserentwegen bey I: K: W: dem Könige in Dennemarck zu verrichten hatt.

1. Soll er Sich auffschleunigste von hier nacher Copenhagen oder an was ortt vnd Stelle I: K: W: anzutreffen Sein werden, verfügen vnd negst erbietung vnserer freund-muhllichen grusses folgendo puncte I: K: W: von vnserentwegen mit gebührendem fleise proponiren vnd vortragen.

2. Weill wir laut vnserer frau Mutter Sehl: ¹⁾ Testamente eine ansehnliche Summa geldes von Seiner Liebden dem Churfürsten von Brandenburg zu fordern haben, wie Solches die beyfolgende specification mit mehrem aussweisen thutt, zu betordern ihm wolle angelegen Sein lassen (wie dan I: K: W: Sich Solches gegen vnss freundvetterlich anerbotten haben), damit vns wegen vnserer frau Mutter Sehl: Testaments eine billige Satisfaction wiederfahren möge.

Alss Soll er högstermelte I: K: W: (alss welche von vnserer frau Mutter Sehl: zum Execu tore des Testaments erbehten worden) von vnserentwegen ersuchen vnd bitten, das I: K: W: deroselben hochgeltenden autoritet nach, bey Seiner Liebden dem Churfürsten in Preussen vnserer Sache dahin

Dass ich mich solthe I: L: frawmutter Seliigen testament zu Exequiren vndternommen haben, Das ist mir vnbeuust.

s. 743. Weill wir auch befürchten, dass bey itzigem schlechtem zustande Seiner Liebden der Churfürst vnss keine vollkommene Satisfaction wegen vnserer prætension wirt geben können.

Alss wolle vnser Secretarius I: K: W: von vnserentwegen höchlich bitten, dass I: K: W: dennoch gleichwoll Seiner Liebden den Churfürsten dahin disponiren wolle, damit vnss zum wenigsten das Amt Angerburg eingereumet werden möchte, vnd wir da Selbsten vor erst vnserer hoffhaltung mögen anstellen können.

4. Wegen vnserer Sache mit der Regierung in Schweden Soll er I: K: W: berichten, dass die Selbe auff vnserer schreiben biss hero nichts geantwortet, was aber die Selbe I: F: G: dem Hertzogen von Hollstein zugeschrieben, wie auch Sonsten Deroselben gesandten mündlich geantwortet haben. Solches alles soll er I: K: W: mit gebührendem fleise vnterthänigst referiren vnd berichten. Daneben I: K: W: er höchlich bitten Soll vnss mit hülffe, rahttt vnd trost beyzuspringen, wie wir vnserer gerechte Sache mit der Regierung in Schweden zu glücklichem ende aussführen vnd vnsern vnterhalt von ihnen erlangen mögen.

Bei dem Churfürsten will Ich gerne beförderlich sein, so weit mugelich, Aber Es steed zu besorgen, das Es vergeben sein wirdt, Das I: L: ihren Staadt darauff nit machen kan.

Disser Punct ist dem fohrigen gleich. Was Intersedendo gesken kan, das soll gerne gesken.

Disser Ist Ein Suehrer Punct. Das ich I: L: in dem fall Rathen solthe, wordurch allerhandt vngelegenheit zuiisken dy Nationen Erwaxen konthen, das ist sehr bedencklich, Dan das wolthe viil weitleufftigkeiten beheren, weil bei der Regiirung kein anders zu hoffen ist dan das, was I: L: skon bekandt ist.

s. 755. Weill auch zubefahren stehet, dass wir etwan von die Regierung eine abschlägige antwort bekommen möchten, dass Sie vns, weil wir in Deutzschlandt Sein, keinen vnterhalt aus Schweden möchten geben wollen, Alss Soll Sich vnser Secretarius bey I: K: W: rahts erholen, wass wir auff Solchen fall in der Sachen weiter vernehmen vndt thun Sollen.

6. Dafern dan I: K: W: vor rahttsahm bofinden möchten, das, sobald der Regierung wiederwertige vnd abschlegige resolution vns zu kommen wirt, wir vnss von hier erheben vnd (weill wir Sönsten keine andere aussflucht wissen) vnss nacher Preussen begeben Sollen, Alss Soll er vnserentwegeu I: K: W: höchlich bitten, dass dieselbe mit deroselben Orlogs Schiffen vnss auss Hollstein nacher Königsberg wollen abführen lassen.

7. Weill wir auch hiebevor vnserm gewesenen Marschallen Adam Heindrich Pentzen ¹⁾ 2000 Rdlr. zu treuwen händen vbergeschicket haben, zu keiner andern meinung, alss dass er vnss Solche gelder, wen wir auff deutzschen bodem gelangenn würden, wiederumb vberlieffern Solte, wir aber bisshero Solche gelder von ihm in der gütte nicht erlangen können, Alss Soll vnser Secretarius von vnserentwegen I: K: W: ersuchen vnd bitten, dass I: K: W: deroselben Hoffrahtt den gemelten Pentzen dahin halten wolle, damit er vnss Solche 2000 Rdlr. ohne verzug wieder herausgeben vndt nicht lenger wieder alle recht vnd billikeit vorenthalten

möge.

Zu dem Punct ist noch wehniger dan zu dem fohrigem zu andtwordten, ich wolte dan alles aus meinem beuthel herlangen.

Dii transportation ist woll zu thun, aber wii es interim soll zugeen, weil dii Regii[r]ung in dubio steed, was sii miir andtwordten wollen, Dan mein skreiiben werden sii nit beandtwordten Ehe auff den Reiixtage.

s. 768. Weill wir auch gemeltem Pentzen vnser brautbette, welches auff Incarnat rohten Sammetmit golt vnd Perlen köstlich gesticket, mit dieser Condition zugeschicket vnd zu verehren versprochen haben, wen er vnss auss Schweden helffen würde. weill er aber, seinem hohen eydtlichen betheuren zu wieder, die handt von vnss abgezogen vnd mit der Sachen nichts zu thun haben wollen. Alss Soll vnser Secretarius I: K: W: ersuchen vnd bitten, dass I: K: W: den Adam Heindrich Pentzen dahin halten vnd ihm auferlegen wolle, damit er vns das bette wie auch etzliche andere Sachen mehr, welche wir Seiner frauwen zu treuwen händen gelieffert vnd auff eine zeitlang, biss wir auss Schweden in Deutzschlandt anlangen möchten, zuverwahren anvertrauwet haben, ohne wiederrede oder verzug wiederumb lieffern vnd wieder nicht alle recht vnd biillikeit vorenthalten möge.

Dii beiide puncta betreffende, So sehe ich kein Negrem weck dahmit zu Recht zu kommen, dan das I: L: Den von Pentzen ordentlicher weiisse bespreche, worauff zu andtwordten Ich Ihm gerne haldten wiill, weil Er nit leuchnett, dass Er 2000 daler von I: L: Emphangen habe, Aber auff seiin verdiindtes sallarium. Das Bette habe I: L: seiiner frawen geskenckett.

Udskrift: Friiderich giintheren zu handen.

s. 77

1640?

Til Korfits Ulfeldt ¹⁾.

Tømmermanden Villads Christensen skal tiltales for Forsømmelse ved Tilsynet med et i Neustadt bygget Skib. — Geh. Ark.

Eptherdi En tømmermand ued Naffn wiillas ²⁾ haffuer uerrit befahliit att haffue opsiicht med ded skiib, som Albret Baldtzer Berns tiil Nyenstad for mig skulle biigge, At ded Epther den Skabelun, ieg derpa giirdt haffde, bleff forferdigit, Och ieg Eptherat ieg fornam, at samme skiib indtil fortyningen at uerre ferdig, Da bleff En Skabelun diidhen sendt, huorepther samme skiib skulle fortynis, Och leg nu maa for myne Øiien see, Samme skabelun y ingen made at uerre fuld, Der dog samme wyladtz biillig haffde burd at waare mig ad, der hand saa, at samme skiib inted bleff fortynit Epther den Skabelun, ieg diidhen sendt haffde, Huorfor der skall holdis Rett offuer samme tømmermand, Och hendis dom offuer hannem, huad St[r]aff hand skall Liide for sliig hans begangen wtroeskab.

s. 77

5. Juli 1642 ³⁾.

Til Andreas de Castro.

Kongen forpligter sig til at betale ham en Sum Penge for to Smykker. — Geh. Ark.

s. 78 Anno 1642 den 5 Iulij haben wiir von Andrea d Castro zuehene Pandanten fiir fiinff vndt zuandtzig hundert daler abgekauffet, welche gelder Im In dreiiien terminen sollen Erleget werden, Nemblich auff dem kyler vmbslage Anno 1643 Achte hundert Reix daler vndt Anno 1644 Eben souyl vndt Dan Anno 1645 Neiin hunderdt Reix daler. Wornach sich wnser wmbslag verwaldter ¹⁾ sich zu Riichten hatt ²⁾.

Glyckxburg Anno et Die ut supra.

Christian.

Udskrift: Andrea d: Castro zu handen.

s. 78

Omtr. 10. Decbr. 1642.

Til Christen Thomesen Sehested.

Han skal i Arkivet henlægge nogle Papirer angaaende Afhentningen af Kongens Salt fra Spanien. — Geh. Ark., Indkomne Breve t. danske Kancelli, 1642.

Dette Er ded, som Iørgen wiind Och Hanibal Sested haffuer tracterit med Borgerskabiit y køben: om Saaldt-s. 79handelen y Spannien Och concluderit med gabriell Marsiiler och Albredt Balsser Bernss, Huilckit Ghanselern skall lade legge y huellingen ¹⁾.

s. 79

27. Febr. 1644.

Til Biskop Jesper Brochmann.

Kongen opfordrer ham til at foranledige, at Universitetet og Gejstligheden yde Kronen Laan af Penge og Sølv. — Afskr. i Univ. Ark., Acta Consistorii 1634—45, Fol. 425 ²⁾.

Salutem in Ch: Iesu. Kiere Dn: Doctor, Efftersom Eder den itzige tilstand nocksom bekient er, at penge nest Guds Naade er det fornemste, som kand gribes till at s. 80corrigerer det med, som oss nu paahengis, Huorfor I skall erfare, om man aff Professoren(!), Prester oc andre, som aff Eder dependerer, kand erlange nogen Redepenge oc Sølf, Pengene at forrente Aarligen oc Sølfuit at betale effter sin werd, naar den høyeste will aff Naade vnde oss en bedre tilstand. Thi Cronen er forplictet till at betale det, som er anwendt till Rigens tieniste oc befrielse, saa at ingen paa god betaling haffuer at thuifle. Vale. Rossenborg den 27 Febr: Anno 1644.

Christian.

s. 80

6. Marts 1645.

Til de danske Fredskommissærer.

Kongen billiger deres Optraeden overfor de svenske Kommissærer, men vil ikke udstede den af dem ønskede Fuldmagt. — Geh. Ark. ¹⁾

Eders skriiffuelse, ued uorris trummeter framskickit, Er os tilhande kommen, Och deraff forstanden, huad imellom Eder och suensken Er passerit ²⁾. Eders suar pa derris snack kan ingen, y huem ded och uerre kan, laste eller forbedre. Den svenske Chanseler ³⁾ Er hiidtziiig, Mens hand lader siig uel siige, nar hand finder Mand for siig. At uy skulle gifue den fulmaght ud, som der begeris, s. 81ded sker Indted, fordi att wy inted toer(?) intet(?) ¹⁾, mens fordi, at ded Er werhørddt, at nogen potentat hafuer giordt Sligt ²⁾. Att dii svenske derfor skulle kuytere tractaterne, derfor att y Sende Nogen aff Eders myddell hiid ³⁾, ded Er indted troeligdt, Tii ded tør dy indted gørrer for den gemene Mand skiild. Valete. Aff køben: Slot den 6 Martij Anno 1645.

Christian.

Udskrift: Danmarckis Riigis Raad, som Nu paa grensemødit fyndis ⁴⁾, tiil hande.

s. 81

17. Marts 1645.

Til de danske Fredskommissærer.

Kongen er tilbøjelig til at opgive Fordringen paa Skadeserstatning, men vil ingen Indrømmelser gjøre med Hensyn til Sundtoldfrihed for dem, der sejle paa de svenske Østersøprovinser. — Geh. Ark.

Aff Eders vnderdanigste skriiffuelse sub dato den 12 Huius ⁵⁾ haffuer uy Nadigst forstanden, Eder at begere s. 82uorris wiidere Nadigste resolution offuer dy thuende puncta, nemblig om di penge, dy bør att giiffue Epher fordragit ¹⁾, Och saa dy, som ²⁾ seiiler pa Lifland, ma ga ftis ³⁾ genom sundit, Huorpaa uy Eder Nadigst indted forholder, At ded første Er letter att gørrer End ded andit. Naar interponenterne uyl siige, at sliigdt kan Epher giiffuis uden disreputation, daa haffuer ded siine ueiie, mens ded andiit skeer Indted.

Reisser att gørrer hiid tiil oss Endten for En Eller anden Arsag skiild, Ded gørris Indted fornøden, Aldenstund y kan dageliigen haffue bud herymellom. Befahlendis Eder hermed Sambdt och y Seer den gode gud y hymmelen. Aff køben: slott Den 17 Martij Anno 1645.

Christian ⁴⁾.

s. 82

23. Marts 1645.

Til de danske Fredskommissærer.

Kongen gaar ind paa Opgivelsen af Skadeserstatningen og paa, at de liflandske Stæder faa Sundtoldfrihed, samt giver Tilladelse til at slutte Fred uden at opnaa Bremen Stifts Tilbagegivelse. — Geh. Ark.

Epthersom wy Nadigst aff Eders vnderdanige skriiffuelse ⁵⁾ haffuer forstanden worris Naboers store wbiillighed, Och s. 83uy aff Eders forrige haffuer forstanden den, Åt man kan fa frid, om dy penfe ¹⁾ blef efterlat, som dii skulle giiffue, och dii Steder, di hafyer y Lifland, motte weere y sundit liige ued dem y Sverig, Da Erre uy dermed tilfridtz, at ded skeer. Saframdt ded stift Bremen indted kan erholdis, Da maa ded bliiffue derued. Befahlendis Eder samdt och y seer den gode gud y himmelen. Aff køben: Slodt den 23 Mar: Anno 1645.

Christian ²⁾.

s. 83

*Før 27. Marts
1645.*

Det bør overvejes, hvor man skal indlade sig paa Forhandlinger (med Generalstaterne?) om Sundtolden og andre Ting. — Geh. Ark.

Herhuoss uyl betenckis, Om man pa dii steder skall lade siig y nogen dissputation om tollen Eller andit, Eller och om dy skall søge ded paa dy steder, som dii bør att søge ded ³⁾.

s. 83

Maj 1645.

Kongen beklager, at man ikke før Beslutningen om Flaadens Sendelse (til Norge) havde Udsigt til at faa det, som nu stilles i Udsigt. — Geh. Ark.

s. 84Haffde Nu nogen werrit forhanden, som haffde kund giiffue nogen anleiding dertii, att dette haffde kund bleffuen forrettid, Om fladen haffde bleffuen ued køben:, da haffde den indted kommen sa langdt, som den Er ¹⁾.

s. 84

*April 1646? ²⁾
Til Iver Vind.*

Erklæring om Dorothea Elisabeths uægte Fødsel. — Geh. Ark.

Naar man Regner tylbage fraa Egiidij dag Anno 1629, pa huilcken dag fru kyrsten fødde horungen til werden, Tiil den 23 Nouem: Anno 1628, pa huylcken tyd fru kyrsten Epther gammel kuynde uys och maner Endeligen ma verre bleffuen med samme vnge, Da Er ded iust 14 dage Epther S: Mortens afften, paa huilcken hun luckte dørren ymellom oss.

Herpaa kommer Riin: och Pondtij Pylaty comparation ³⁾.

s. 85In fine,

Wii Suerger heer for gudlz Øiien och ansiicht, Oss med Ingen ¹⁾ kuyndespersion att haffue hafft nogen legemliig omgengelse fraa den dag, att uy gaff fru kyrsten worris Echteskab troe, Indtil Nogle vgger Epther forbemeldte S: Mortens dag, Saa sandt hielppe oss gud y himmelen heer tymeligen och hiissid y all Euyge Euyghed, Ammen. Naar fru kyrsten Nu gør paa syn syde Syn Eed Epther lowen y den mening som uorris, Daa Er alting klaardt. Mens Slager ded feyl etc.

Udskrift: Iffuer wiind tiil hande.

s. 85

April 1646? ²⁾

Kirstine Munk bør ved Ed bewise Muligheden af, at Dorothea Elisabeth kan være Kongens Barn. — Geh. Ark.

Sagen Imellom mig och frue kyrsten Beroer fornemmeligen derpa: Eptherdi hynders Øngste datter Er fød Egiidij dag, Och hun pa den gemen wiis haffuer borren ded y 40 ugger, Da bør hun ued syn Eed Erholde, Huor hun uaar huos mig, dentyd hun blef med samme barn.

s. 85

April 1646.

Forskjellige Optegnelser om Indkjøb, Udgifter, Kongens Rejse til Norge, Dorothea Elisabeths uægte Fødsel m. m. — Geh. Ark.

Memoriall.

1. Der skal købis Nogiit wuld til Børnehussit aff Bønderne ud paa landiit.

s. 862. Wuld aff Issland, Borringholm och aff dy andre Øer, som faar Er.

3. Dy hiirkudtsker, som folcken agger pa.

4. En Sølfkande med 12 Sma begger.

5. Nogle driickeglas tiil frede:

6. Der staar 760 daler pa Ottensegard huos Skryffueren.

7. Dy gammel tyener att sette y dy husse pa den Ny uey¹⁾.

8. Karren Andersdatters penge.

9. Prindtzens Sylbergeskiir.

10. Admiralen, friderich wrne, Stadtholderen och Iffuer wiind²⁾.

Anno 1628 uaar S: Mortens afften den 10 Nouem: Naar man Nu Regner 40 ugger tylbage fra Egiidii dag Anno 1629, da Er fru kyrsten bleffuen med siiste barn 14 dage, Eptherad hun uaar tyl frede:, dog wrørdt aff mig y alle made, Epther³⁾ som y myn⁴⁾ forrige fyndis⁵⁾.

s. 87 Gaff ieg for thuende fechtdegen 4 dl.

Fyck karren andersdatter syn deputet 150 dl. ¹⁾

s. 87

1640—47?

Til Rentemestrene.

Om Fjer til Sengeklæder, Prisen paa Uld og Brædder om et Træ paa Frederiksborg. — Geh. Ark.

Memoriall.

1. Der skal bestillis Et antal fiier tyl sengikleder.

2. Ieg uyl uyde, huad hendrich Byskop²⁾ faar for En steen wld, Ty mig Er presenterit Steenen for En daler 2 & danske.

3. Der Er En Snecker her y byen, som Hoffmeisteren, aldt førend hand drog herfra³⁾, for tingede Et tømmeruerck om Ett kysseber tree y frederigsbore haffue att gørre, huorfor der skall Erfahris, Om samme arbeid Er ferdig.

Udskrift: Rendtmeisterne tiil hande.

s. 87

1646-47.

To forskjellige Udkast af Kongen, det ene angaaende et (ube-kjendt) Forslag til Landets Opkomst, det andet om Kirstine Munks Forhold overfor ham. — Geh. Ark.

s. 88 Dii¹⁾ meinung diisses Punctes ist wol zu versteen²⁾, wan derselbe Nur beii den leudten zu heben stunde³⁾, das sii das theten, was sii soldthen, vndt darbei anleiitung geskee⁴⁾, wohr solche qualificerte leudte vndter den Adell, gelardte, Burger vndt Bauren zu fiinden⁵⁾, dii solches Nudtzliches werck zur perfection bringen kondte, weill der anfang leiicht vndt der Nudtzen langsam zu hoffen ist.

Es wehre zu wiinsken, das disser Punct so leiicht kondte Effectuiret alss verstanden werden, weiiil der mehrer theil der mensken das Niit thun, was sii soldten, vndt dii leudte suerlig werden zu fynden sein, solches werck in Eiinem fullenkommenen standt zu bringen ⁶⁾.

Paa ded, som Paa fru kyrstens uegne Er forrebracht, Er denne myn Erklering: Att Naar menige Riigens Rad Nu tiil førstkommende herredag kommer tylstede Och Er-fahrer, huad for pasiens leg haffuer hafft med fru kyrsten for Børnens skiild, i, Eptherad hun Ett godt stund haffde løben gaall y køben:, paa Crone: och andenstedtz med Ryngreffuen, saatt hun uar y alle folckis munde, saat fru Ellen selffuer fast dag och Natt laa och grede for samme hynders letferdig bedriiffter skiild, som her aldotsammen s. 89incited kan fortelles. 2. Y dy samme tyder kam fru kyrsten tyl mig om morgenen tylig pa køben: och klappede pa Rundelit, som leg uar Inde. Der hinder nu bleff opluckt, Och ieg uylle uyde, huad hun uylle, Eptherdi hun begerede att tale med mig och uar gans weiferdig y alle siine kleeder, sa sagde hun: leg uylle gerne ga til Aldters pa fre:, Om leg motte, huortill leg suared: drag hen y gudtz Naffn. Dentyd dette uar sagdt, da drog hun udaff Muffen, hun haffde pa, Ett guld kousken med Nogit huydt Puluer och presenterede mig, sygendis: dette Er Ett stattiligdt puluer, som D: Petter Pay formener att skulle uerre E: M: heel gaffnligdt, wylle E: Ma: kun tage ded til siig. Huortil ieg suarede : for huad sygdom skal dedsamme were godt? mig skader lo, gud uerre loffuid, Indted. Der hun inhererede indes forrige snack, Sa tog leg samme kouskind fra hinder och satte ded pa bordit huos mig och sagde: Der skall ded staa, Naar leg haffuer leiilighed dertil, da uyl leg forsøge ded. Huorpa hun giick bordt och satte sig pa syn wogen och kiiordte bordt. Dentyd hun Nu uar offuer Broen, da sendte leg Epther Docteren. Dentyd hand Nu kam til mig, da tog leg hannem alenne med mig Ind y Rundelen Och uyste hannem samme Pulffuer och begerde att uyde, om hand haffde giiffuen fru kyrsten ded. Da suarede hand : laa, huorpa leg giick uyder och uylle uyde, huor tyl, da suarede hand : hun haffuer faat ded aff mig til at komme ded pa dy sma biener, som hun faar sa mange aff pa haagen och om munden. Huorpa leg spurde hannem ad, Om man kunde bruge dedsamme Induordtis. Daa begiindte mande[n] at see pa mig Och sagde: gud beuare oss, Ded Er for-giiff. Huor med uorris snack pa dy tyder haffde En Ende.

Nogle dage derepther da Reissede leg henad frede: Sa snardt leg nu kam diid, da haffde leg bud Epther D: Christen salig, som dentid uar hoffpredikandt, och spurde hannem ad, Om fru kyrsten haffde uerit der och gangen tyl Alters. Da suarede hand: laa, mens hun drog strax s. 90herfra henad Croneborg, huor Riingreffuen Er. 3. Nogiit derepther da lagede hun alle Piigerne aff Slottit til køben: Den tyd leg Erfohr ded, da lagede leg dy tydske lomfruer ochsa aff slottit sammesteds Och mendte, att ded uar sa smuckt at følgis ad. I dysamme dage faldt Mar-tiini afften Ind, Huordthen Prindtzen med hans thuende Brøder med den gammel greffue af tuurn bleff befahlit att Indstille siig. Och Eptherdi leg heell gerne motte see myn datter frøcken ane katriine salig, da bleff fru kyrsten befahlit att drage med tiil frede: Der uy uu kam tiil Bordtz och uare lystige, da uylde hun inted lucke syn mund op, vden thuiffuel fordi Riingreffuen uar glemdt aff ded lau. 4. Dentyd Nu tyd uaar att gaa yseng, da uylle fru kyrsten Indted søge seng med mig, menss luckede dørren ymellom siig och mig. Der nu dagen kam herfor, att man kunde See, daa lette leg En Steen op y dyre-haffuen Och lod densamme legge pa ueien henad den lyden ladgard, Naar leg gaar bag ud aff myt kammer derhen, vdi huylcken siiden bleff huggen Ett seede med Aarstall derpa, som fyndis Endnu der sammesteds.

Siiden forarid derepther, der leg med Armeien giick offuer fraa fyn henad Pøll ¹⁾ och for gottorp, huorpa friidden siden fuldte med keysseren, Daa geradede leg y wenskab med wybecke krusse pa den gar, som Nu Er lagdt Øde ²⁾, udi huiss sted woldemar slott Er biigdt, Att hun bleff med widrig Christian. Der samme tog haffde En Ende, och friidden uar sluttid, da drog leg tilbage y Riigit ygen Och tog myn uey Igen Igenom fyn, huor leg fandt wybecke krusse huoss fru Ellen pa dalum.

s. 90

24. Marts 1647.

Kongen forlanger sine udlagte Penge igjen, førend han gjør et Regnskab klart. — Geh. Ark.

s. 91 Naar leg faar myne Penge Igen, som leg haffuer for-strackt kronen ¹⁾, da skall dette Regnskab bliiffue klaardt, saatt Soer Acchedemie indted skall haffue att klage.

Køben: den 24 Mar: Anno 1647 ²⁾.

s. 91

Omtr. 15. Juli 1647.

Udkast til Bestemmelser om Straf for Misbrug af Accisefriheden. — Langebeks Afskr. i Kyl. Bibl., Ny kgl. Saml., 4., 980 ³⁾.

Nar nogen tager wlovlig Accise Seddel, da skall den straffis epther hans Iderste formue, Och hand, som sadan falsk accise Seddel vdgiiffuer, skal giffue for huer amme vyn Eller tønde Øl, hand giiffuer accise seddel pa och icke kommer til hans Eiigen brug, til straff fiihre hundrede daler til konningen Och Ett hundrit Rix

daler til den, som ded beuysligen angiiffuer, Och derforuden hans s. 92 Accise seddel Epther den dag inted at gelde eller achtis mehre ¹⁾.

s. 93 KONG
CHRISTIAN DEN FJERDES
EGENHÆNDIGE BREVE
FRA UVIS TID.

s. 94

s. 95

Nærmere Bestemmelser om Drabanternes Pligter. — Geh. Ark.

Wohnach sich dii Draabanten Riichten Sollen.

In generalibus & particularibus Sollen sii sich nach dem Algemeinem gegebenen Artickelssbriffue Riichten, in specie :

1. Sollen sii guthe obacht haaben, dass niemandtz, der nicht darzu beskeyden, ihness gemack gee, auch Niemandt, der suspect sein muchte, ins fohrgemack Oder Borch-pladtz gediilden.
  2. Allemahll soll der dritthe theyll waachen, dii anderen, so keiine wacht haaben, sollen teglich fohr-mittaag auff dem Pladtze sich sehen lassen. Auff dem Saale aber oder fuhr dem gemache soll nihmand dan dii, so dii wacht haabe, kommen, daa ess nicht erpreslich ihnen be-fholen wirdt auffzuarthen.
  3. Zuehne von dehnen, so dii wacht haaben, Sollen allezeit bei taag vndt nacht, solange dii wacht ahn ihnen ist, Ihr obergewehr ihn den feusten behalthen vndt ahn der thiire bleiiben, Souerne Er nicht will dii straffe, So diienige, so von ihrer Skyldtuacht Ohne erlaubnuss abtreten, aussteen.
  4. Daa eyner oder mehr etuass zuerrichten ahnbe-fholen wirdt, sollen dii, so dii wacht haaben, darzu nicht gebraucht werden, solange dasselbige wehret.
- s. 965. Keyner soll mit vnbekanthen leuthen, so nicht ihm diinste, conversiren, vieluehniger mit vnbekanten sich zur geselskafft Slaagen. Daa sii auch iemandt vernehmen, der sich ein zeitlanck bei hoffte auffhalted (!) thudt vndt keinen diinst hatt, sollen sii denselbigen Nahmhafft machen.
6. Wass sii bei hoffue vndt auffuarthung hören oder Erfhaaren, dass sollen sii auff andere örther nicht heruhmmer draagen, vndt daa einer oder mehr daruber betretten wirdt, soll er an seinen Ehren gestraffet werden. Daa auch der eyner von dem anderen solches weiiss vndt ess nicht offenbaaret, Soll derse[!]bige mit dem anderen mit geleicher Straffe beleetet werden.

s. 96

Om en Udskrivning af en Afgift hos Hertugen (af Gottorps?) Undersaatte. — Skrevet med Blyant. Geh. Ark.

Ihm Resipise,

[Dass der herdtzog sich erkleeret, dass seiine vnther-than geben sollem, was sii vermugen] ¹⁾

Ob dess herdtzogen vntherdan darmit geholffen, dass man ohne zuthun seiiner beambthen dii ausstheilung derselben thud, dass wiirdt dii zeit geben.

s. 96

I Anledning af en Suplik skal Modparten møde hos Kongen i Haderslev. — Geh. Ark.

Aussen auff disses kerlss suplication Soll geskriben werden, dass sein kegenpardt zu haderssleben sich einstellen Soll, wan ich alda ahnlangen werde.

s. 97

Udkast til en Ordre til Embedsmændene i Hertugdømmerne om at sørge for, at 300 Knægte kunne underholdes til saa liden Byrde for Undersaatterne som muligt. — Geh. Ark.

Befhelich

Ahn dii beambdten ihn den fiihrstenthumen, dass sii also-fordt dii anordnung thun sollen, dass dii 300 knechte, So der oberster Randtzou ¹⁾ hatt zusammenlauffen lassen, können vntherhalten werden mit

geringistem besuehr der vntherthan alss muglich.

s. 97

Just Nold skal opfordres til at tage Tjeneste ved Artilleriet. — Skrevet med Blyant. Geh. Ark.

Ihn den haag soll der lost Null itzo sein, welcher soll angesprochen werden, dass Er sich ahnhero verfiigett vndt sich bei der Arthelorei gebrauchen lassen.

s. 97

Man maa paase, at det bliver den rette af to Brockdorffer, som faar Bestalling. — Geh. Ark.

Daa seindt zuehne Brocktorpen Bei ledtzster Werbung gewehsen, vndt weill mihr dii nahmen derselbigen wnbe-kandt, So muss man Es precaviren, dass auch der Recht-skuldiger di bestallung bekomme, dan der Einer nichtz besonders ist.

s. 97

Om Mangler ved en Kanon. — Skrevet med Blyant. Geh Ark.

s. 98Wan skon dass stiick nit so hardt Recolliret, so ver-liiret dii kugell doch seiine krafft, dan dass, dass Pulwer an der kugell vndt afutten(?) bei den anderen thudt, dass muss dass Pulffuer an der fehder beweisen 1).

s. 98

Der skal sendes Enkedronning Sophie Kopi af en Tegning og en Tale. — Afskr. i Kgl. Bibl, Kaliske Saml, 4., 439.

Aff offuerskickede affridtz och discurs skaldtu tilskicke frummoder Copiam, ty ieg ded udi en hast haffuer glemdt.

s. 98

Befalinger i Anledning af et Bygningsforetagende. — Geh. Ark.

Auss meine höldtzung soll dass holdtz gebracht werden ²⁾. Dii Balcken vndt Sparren soll auss Noruegen gebracht werden.

Auff einen tag sollen die Bauren faaren.

Durch daglöner sollen dass ganse werck verrichtet werden.

Souern di wysken verdorben, so sollen sii ess bezalen vndt mit in di Summa geslagen werden.

s. 99Dii Baukosten sollen wom amdtman Erleget werden, ledoch si sollen dii Inspection haben, das nichtz vnnutzess gebawet wirdt.

100 & lybsk zur heuer(?), dass capitall zu verrenten 6 pro cen:

Auff 15 lahr soll ess wehren.

Dii wyndtfellen müssen di Bauren vndt dass hauss(?) gebrauchen ¹⁾.

61 . . . . 3 dl. 61 ... . 3 dl.

18 . . . . 6 dl. 3 . . . . 5 dl.

16 . . . . 8 dl. 6 . . . . 5 dl.

1 . . . . 20. 9 . . . . 4 dl.

arbeidtzlon . 30. 21 . . . . 8 dl.

30 . . . . croner. 1 . . . . 20 dl.

arbeidtzløn . 25.

guldt . . . 30 cro:

s. 99

Til Christian Friis.

En Sekretær i tydske Kancelli skal rejse til Pommern og foreslaa Hertug Ulrik der et Giftermaal ind i det gottorpske Hus. — Geh. Ark.

Ieg kan icke liiger Errindere mig, End att Ernestuss²⁾, den tydtske Sekreeterer, io Er en Pommerener och haffuer reissit med nogle aff dii herrer sammestedt. Nu er der En, som hedder her: wldrick, huilcken er vgiff³⁾, och man gerne saa, att hand sig med ted huss holstein god-torpske liinie forhøiratede, huorfor du med samme Ernesto kandt taale, att hand diidhen kunde resse och lauuet for-slaa, huad skee kunde. Naar du med hannem haffuer s. 100talit, saa uill ieg uidere med dig derom taale, dog att hand interims gør sig ferdig att reisse.

Udskrift: Chanseleren til hande.

s. 100

Der skal udfærdiges en Skrivelse til Fyrsten af Anhalt-Zerbst om at sende en Brygger til Kongen. — Geh. Ark.

Eiin Schreiben ahn den fuhrsten von Ahnhaidt, So zerwest hatt¹⁾ Dass er mich einen Brawehr nebenst Eiinem knechte wieauch einen faasbiinder Skaffen wolthe, Dass diiselbige mit dehnm Laackeyen strax muchten fordt kommen.

Dehm Laakeyen soll Ein Pass mitgegeben werden, also dass Er sii fordtbringen kan.

s. 100

Udkast til en Befaling til Ditlev Rantzau om nogle Bygnings-og Vejarbejder i og ved Krempe samt om noget hegiet Hør, Kongen har ladet henlægge hos sin sædvanlige Værtinde i den nævnte By. — Geh. Ark.

Befehlich an H: detloff Randtzou²⁾,

1. Dass Ehr dii Puluerkammeren ihn der krempe soll fertich machen lassen, wiiauch dass daach auff dem zeuch hause besteigen lassen.

2. Dy burger Ihn der krempe soll Er dahin halthen, dass sii den weck nach Itzehou verfertigen lassen, Soweit alls derselbe von der Stadt allezeit ist fertich gehalthen worden.

s. 1013. Wan sii allendthalben ihm ambdthe geseiet¹⁾ haben, So soll Eiin lehlicher Baur zuehne feldtsteine Oder Eienen von Itzehou nach gelyckstadt fiihren.

3. Beii der frawen ihn der krempe, daa Ich lossiren Phleege, Ist etzlich reiin geheckeldt flaax deponiret, welches ist von handen gekommen, von welchem flax Er von Ihr soll rechnung fohderen, woher Es gebliben. NB. daa sii sagen wiirdt, Ess seii ihr genommen, So soll Sii sagen, von wehm ess ihr genommen Seii.

5. Deer kueerweck, so zuiisken beiide felder zum fohrweecke geet, soll schlechte gemachet werden, vndt Eeine Brucken auff dem Ende nach dem laagarten veruer-tiget, dass man kan auff dem wege nach dem fohrwecke kommen.

s. 101

Om Hertug Frederiks og de andre kongelige Børns Øvelser i Anstand. — Geh. Ark.

Den fransos²⁾ skall exersere h: frederick och die andre, saa att die tiidt maa gaa ud aff et kammer udi ted andit och gørrer deriss reuerenss, naar die kommer ind ygen, med att tage hatthen aff och sie(!) smuck langsam gøre deriss reuerenss och siiden gaa fram till huem die skall.

s. 101

Til Christian Friis.

Prins Christian skal takke Dronningen af England for et tilsendt Sværd. — Geh. Ark.

s. 102Prinzen skall y morgen skriffue dronningen aff Engeland¹⁾ till och hiinder tacke for ted offuerskickte werrie. Item ad Regem & prin: ²⁾ Salutation skriffuelse. Morgen affthen maa di uerre ferdige³⁾.

s. 102

Til Frederik Günther.

Ordre om nogle Breve, der skulle udstedes vedrørende Elias Brochmann, hvem der skal skaffes Humlerødder fra Tyrstrup Herred. — Geh. Ark

1. Ein Paass auff den hoppener ⁴⁾.
2. Ahn den Stadthalther ⁵⁾, daass er dissem auff dem fryhlinck so vieil oppenwurdztelen bey dy bauren Ihn tystrup herrid verschaffen soll, allss Er alhie zuuerbrauchen vernöthen hatt.
3. Er soll ihm Eine Skuthe verschaffen, wohrmit er sii vberbringen kan.

s. 103

Til Frederik Günther.

Udkast til en Ordre til Marqvard Pentz om Bygningsarbejder paa Segeberg og Wandsbeck Slotte. — Geh. Ark.

Befhelich ahn her Markuardt Pendtzen ¹⁾, Dass Er dass Segeberrig Ihm fohrigem Stande wiider-uhm bri[n]gen Soll Nachfolgender gestaidt:

1. Soll dass hauss, So wber der Obersten Porthen ist, dergestaldt zugerichtet werden, dass mein Lossomendt Oben vndt dess amdtmanss wnthen sey. Auss demselbigen Obersten Lossomenthe Soll Ein ganck ihn den Runden torm gemacht werden, also dass ihn dem dii Slaffkammer seyn kan. Dess graffuen kammer soll zu dem kammer luncker Oder kammerdiner gebra[u]chet werden, vndt der ganck von meiner Stuben dahrein gehen, vndt dii treppe, Dii Itzo dahrzu hinauffen gehet, soll weckgebrochen oder zugemauret werden.
2. Der Stall soll mit dehm ersten fohr dii hand genommen werden, auffdass man dass gewelbe noch Erretthen konthe, auch fertig gemacht werden, also dass man Pherde dahrein Stallen kan.
3. Der Runder tuhm soll von aussen gebesserdt werden vndt mit zuene bodem wber dii forgemelthe bettkammer gemacht werden, wohrauff man Stycken gebrauchen kan. Zu denselbigen beiden bodemst soll der auffganck von aussen von dem wechtergange kommen. Derselbiger thurm soll mit eine platte Spidtzte gedecket werden. Vnther der Obengemelthe Bettkammer soll auch Ein gemack zuu meinem Sneider oder anderen auffuartheren gemachet werden, zu welcher kammer der Einganck vom Plandtze (!) gehen soll. Ihn allen kammeren sollen Skorstein s. 104gemacht werden, welche wol vber di Spidtzte hin auss geen sollen.
4. Dass hauss, dahr dii kyche, Brauhauss vndt Back-hauss fohrhiin gewehssen, daaselbst soll ess noch verbleiben, vndt Soli Es dergestaldt zugerichtet werden, dass man dass wntherste Backhausses nicht vernöthen.
5. Dass Runde hauss Soll wiideruhm Ihn sein fohrigen standt mit dach vnd Bodem, Iedoch mit mehren Skyslöcheren vber den keller, gebracht werden, wieauch der keller renoviret.
6. Dass hauss, wohrein di Borchstube gewehssen, Soll von Binnen ausgebawet werden, also dass wnther dii Chansleien vndt Oben herrengemecher Sein könne.
7. Dii Batherie, So nydergefallen, soll wiideruhm auff-gebawet werden vndt mit Ein dach wberdeckt werden.
8. Dass hauss, wohrein zuuorn gebacken ist, Soll zu Lossyrung Sneyder lungen, Lackeien vndt dergeLeychen verfertiiget werden.
9. Dy wechtergenge Sollen alle repariret werden, also dass man gemechlich kan heruhmmer kommen.
10. Der weck zuysken der Porthen vndt dem Borch-plaadtz soll Souyl muglich gemacht werden, dass man mit waagen darauff faahren kan.

Weill nuhn disses alles auff Ein lahr nicht geskeen kan, allss Soll ahn dissem forgeskribenem gebeude lehrlich Neun hunderdt & Lybsk verbawet werden, welches biss zu fullendtzihung, wie obengemeldet, continviren Soll. Iedoch Soll Er lehrlich Ihn der Renthereie guthe rechnung thun, wohr sii nach dissem forgeskribenem befhelich ahngewandt Seind.

Wahn auch disser Erstkunfftiger Sommer passiret, Soll er sich alsdan Erkleren, wie balde Solches gebeude kan fullendtzogen werden.

Zu wandesbecke ¹⁾ Soll gemacht werden :

1. Dii dehlen auff dii Oberste gemecher Soll mit s. 105gybss gegossen werden, wohrzu Er einen guthen

meyster gebrauchen Soll.

2. Dii wbersten gemecher sollen mit dönnichwerck wnther dehm boden gemacht werden, welches Er mit Eiinem meyster verdiingen soll vndt folgendt mihr wissen lassen, wass Er dahruor begehret.

3. Whm dii wende Sollen gesymssse von holdtze gemacht werden, wohran man gewaandt Oder ander zeuch hangen kan, die Elle desselbigen gesymss auff 2 & Lybsk. Dem wercke gleich sollen auch Portaalen vndt dyhren gemacht werden, wieauch hinfhuro ahngestrichen. Dii fensterss, so nicht diinlich, Sollen repariret vndt ahngestrichen werden. Dii zueene fensterss, So geraade wber der Porten seindt, Sollen gleich den anderen gemacht werden vndt mein Nahme vndt waapen wber der Porthen gebracht werden. Von dissem soll ein wberslag gemacht werden vndt mihr strax zugeskicket werden.

4. Der kuchenskorstein Sol nydergerissen werden vndt also wiideruhm auffgebawet werden, dass man des Rochss ¹⁾ Endfreyet Sey.

5. Dass gemack, So wber dem dohr ist, wiiauch dass, so demselbigen keegenuber ist, Sollen ihn zuene theile gethelet werden, also dass ahn beide Örtther Eine sonderliche Stube vndt Eine Sonderliche Slaffkammer werden kan.

6. Zu Eynichliche von den wubersten kammeren Sollen zuene thyske vndt 8 Style gemacht werden, doch sollen dahrunther nuhr zuene thyske sein, dy man ausstrecken kan. Sonsten sollen alle thyske vndt Style von Eiiner högthe, Breithe vndt lengde Sein.

Udskrift: Fridericho gynther zu handen.

s. 106

Udkast til et Brev til Marqvard Pentz om en Murers Forsømmelighed ved Arbejdet paa Segeberg Slot. — Skrevet med Blyant. Geh. Ark.

Ein Briff ahn M: Pendtzen ¹⁾

Dass ich vernommen, dass der Meurer, So zu Segeberrich Bauet, den kaalck, wohrmit Er den torm abgeweisset, nicht woll zurichted, welches zu sehen ist ahn dasselbige, So Er albereidtz gemacht, vndt soll Er zusehen, Dass dii grosse vmkostung nicht vhmsonst geskee, vndt ob der Meyster nicht darmit whmgehen kan, so soll Er einen anderen annehmen.

s. 106

Til Frederik Günther.

Om en mulig Forseelse fra Kongens Side, som denne er villig til at rette. — Geh. Ark.

NB.

Ich weiiss mihr nichtess zu Errinneren a mea parte zu tracterit zu sein, dass wiidder deme muchte tractiret sein. Wan ich ess aber vernemmen werde, wohrahn Ess er-mangelen solthe, so wolthe ich ess illo modo corrigiren, dass er vndt mennichlich gutthe Contentamente darahn haben sollen.

Udskrift: Friidericho giinther zu handen.

s. 106

Til Frederik Günther.

Han skal brænde et til Povl Rumler opsat Brev. — Geh. Ark.

s. 107 Dass schreiben an Pauell Maaler ¹⁾, ich dihr gedan habe, sollestu verbrennen vndt diiss von Rodtskildt dem ambdtman lassen fordtskicken.

Udskrift: Friderich gynther zu handen.

s. 107

Til Frederik Günther.

Der skal udfærdiges en Skrivelse til Levin Marschalck om at antage 4 Styr mænd til Kongens Tjeneste. — Geh. Ark.

Eiin Schreyben ahn her Leffuyn Maarskalck ²⁾, Dass er Ihn Brehmen Oder daarbei (welchess mir zum lybesten sein soll) 4 Stewerleuthe ahnnehmen Soll, So auff der wesser woll bekandt Seindt, darneben mit sii accor-diren, wass man ihnen Monatlich, solange sii ihm dinste verbleyben, geben Soll, welche sich erstes taages mit hol-landtske Skiffen im Sunde müssen fiinden lassen vndt mit sich bringen her leffuyn Marskalcks briff an den Chanselier in dennemarck, wass er Ihnen zugesagdt fuhr Ihr Monatliches tractamendt wieauch fuhr ihre reysse in dennemarck.

Udskrift: Friiderich gunther zu handen.

s. 107

Til det tydske Kaucelli.

Der skal udfærdiges en Befaling til Amtmændene og Stæderne i den kongelige Del af Hertugdømmerne om Møntforhold. — Geh. Ark.

s. 108 Mandatum

Ahn alle amdtleuthe vndt stettthe meiness theilss, dass sii nach Dato, wan ihnen dass Mandatum insinuiert, keine von den 4 ß oder andere Lichthe myndtze gebrauchen sollen.

Udskrift: Ihn dii deudtske Chansalie ¹⁾.

s. 108

Til Christian Friis.

Om en svensk Afsendings Modtagelse. — Geh. Ark.

Du Skaldt y morgen ued halffgon Otthe ued thuende herremend laade syge denne suenske, at man udaff hans herriss breff haffuer fornommen hannem nogit att haffue att beretthe, huorfor hand sig, ymod kl ²⁾ ny naar, med hoffiunckerne ephther hannem paa Slottit skall begiffue.

Derhuoss skall dii aff hannem begere att uyde, om han nogit creditif haffuer. Vdi disse breffue, som y dag siet Er, neffniss hand eller tytuleris inted for gesanter.

Udskrift: Chansieren till hande ³⁾.

s. 108

Biskoppen af Sjælland skal forberede sig paa en latinsk Tale i Anledning af nederlandske Gesandters Nærværelse i Kjøben-havn. — Geh. Ark.

s. 109 Epthersom ted sig laader ansee, att Staaterniss reyse sig saauyt uill protrahere, saatty paa Søndag nestkommen-diss vden thuyffuell erre udi københaffuen, huorfor Bispen ¹⁾ skall tilsygiss, att haud sig paa En Latinisk Predicken Stafferer, Och att hand aduaariss, att udi samme Predicken ingen vnødige Disputationer moveris ²⁾.

s. 109

Om en Bestalling for en Klosterskriver. — Geh. Ark.

Auff dess Burgemeister Sohn zu ytzehoust(?), Mohr ge-nandt mit zunahmen ³⁾, Soll eiine bestallung gemacht werden, dass er kloster Schreiber sein Soll.

s. 109

Til Christian Friis.

Om et Forhør over en (unævnt) Kvinde og en Student, med hvem hun skal konfronteres. Om Kongens, hans Børns og Raadets Kirkegang den næste Dag. — Geh. Ark.

Hinderss bekendelse haffuer ieg siet, huor paa ieg dog tilforne icke haffuer thuiffnit, ephtherdi hun er obstinat, menss best syniss att befhale hoffpredikanten med en aff dii andre her y bien hiinder att besøge, saaoch att den studenter nogit skarff bliffuer tiltalit, och siiden hanss s. 110 person hiinder vyst, pated maaskee hun aff hanss ner-uereelse kunde Alterreriss.

Y morgen skall Raadit med Prindtzen och Børnen søge Slodtzkircken, huor hoffpredikanten skall gøre

tyeniste. leg achter att gaa y holmenss kyrcke ¹⁾.

Udskrift: Chanseleren.

s. 110

Der skal skrives et Brev til Kaj v. Ahlefeldt om, at man sender ham Penge til Digevæsenet. — Geh. Ark.

Ahn key von Aanefeldt ²⁾ dass man ihm 6000 rix dl. zum deywehsendt bei dem Munsterskreiber geberdt Becker ³⁾ wberskicken thue, wohrzu Ein Pass auff zuene wagen soll gemacht werden.

Er soll diss Schreiben ahn den Stadthalther ⁴⁾ mitnehmen.

s. 111

Rejseplan for Hoffet. — Geh. Ark.

Reyssezeddell, huorepther ted ganske hoffleeger Sig skall retthe ¹⁾.

Martij Mile

14 Fraa kolding till hynsgaffuell 2

15 till Rugaard 4

16 Stille

17 till Othensee 4

18 till Nyborrig 4

19 Stille

20 Offuer uaandit och siden till Anderskou . 6

21

22 Stille

23

24 till Ringsted 4

25 till Roskiild 4

26 till frederichsborrig 4

s. 111

Befaling om Udfærdigelsen af et Re kreditiv til en (unævnt) Biskop og om Affattelsen af et egenhændigt Brev fra Hertug Frederik til den samme. — Geh. Ark.

Mach

Dass recreditif ahn den Biskop vndt darneben Ein schrei-bendt, welches mein Sohn herdtzog friderich mit eigenen handen ahn den Biskop soll schreiben, welches dem hoff-meister ²⁾ strax soll zugestellet werden, dass ess zu mit-thage kan fertig sein.

s. 112

Om Restsedlers Udfærdigelse og om en Officers Afsættelse og en andens Indsættelse i hans Plads. — Geh. Ark.

[1.] Dii rest zettell können so stiilyret werden.

2. Weill capitein haack ¹⁾ geskulthen, soll er seiinen abskeiid haben.

3. Vnther den anderen soll der dichtigste ausgenommen werden vndt in sein Pladtz geordtnet werden, vndt gildt geleich, wer der ist.

s. 112

Udkast til en Skrivelse til Kaspar v. Buchwald om Sendelse af Kul. — Geh. Ark.

Ein schreiben ahn kassper v: Bockwoldt²⁾, dass Er zu dem Newen gebeude noch zueeh taussendt fiinff hunderdt tunnen kolen hiiher skiicken soll auff dii grösse, uy disse tunne ist, so ihm itzo zugeskicket wiirdt.

s. 112

Der skal forhandles med v. Siegroth om en Maade at forfærdige Kanoner paa. — Skrevet med Blyant. Geh. Ark.

s. 113[Med denne breffuisser er tractcrit, at hand skal laade støbe]¹⁾

Miit ziigeradt²⁾ zu Reeden,

1. Ob man dy maanihr nit von ihm bekommen kan, uy man dass Eissen so weich machen kan, wii er saget, dass man stycke darauss smiiden kan, vndt wass man ihm darfuhr geben soll.

s. 113

Til Frederik Günther.

v. Siegroth maa erklære sig om, hvor han vil faa Jern til Kanonerne. — Skrevet med Blyant. Geh. Ark.

Disser ziigeraad Muss sich Erkleeren, ahn welchen ordt er sodane Styck uill machen lassen, vndt woher er dass eiissen nemmen wiill, ob er ess selber gewinnen wiill oder beii den participanthen kauffen. Dehnen, dii dy berrichwercke in handen haben, ihns handtwerck zu fallen, dass leest sich nit thun, weill sll darauff priuiligiret³⁾.

s. 113

Om et Adelsbrev for Henrik Becker. — Geh. Ark.

Diss waapen soll beii dem Aadelssbriff, Dem fiiske soll ein herdtz inss maull.

Der Briff soll auff hindrich becker gerichted werden⁴⁾.

s. 114

Til Mag. Morten Madsen Leiel og Mag. Christen Jensen.

De skulle foreholde Kirstine Munk det upassende i de mange „Poster“, der gaa mellem hende og Khingreven. — Geh. Ark.

Inter alia skall taliss om dy mange Poster, der gaar ymellom hiinder och Riingreffuen, som hiinder inted anstaar, huoraff stackid siiden En er kommen derfraa, huil-cken om den icke Nu er heroppe paa Slottid, daa er hand uyst deerhen ygen¹⁾

Udskrift: M: Morten och M: Christen till hande.

s. 114

Til Mag. Morten Madseu og Mag. Christen Jensen.

Kongen vil ikke finde sig i Kirstine Munks Indblanding i hende uvedkommende Sager. Hun skal blive, hvor han vil have det. — Geh. Ark.

NB.

Hun maa slet inted vnderstaa sig at gørere nogen ordinandiz udi nogen maade, som ieg fornemmer, at hun s. 115haffuer nylligens begindt, Menss ickun uisseligen troe, at ieg nocksom sielffuer kan forrette huissom er¹⁾ command ere.

Hun haffuer ochsaa nilligen ladid sig fornemme, at om hun icke kunde faa altiing tillrette igen, daa uille hun draage derfraa, Menss hun skall waare sig for, att ieg ued nock, huorlediss man skall tractere gaalne folck, saatt dy nock skall bliffue, huor man wiill haffue dem²⁾.

Udskrift: M: Morten Och M: Christen till hande.

s. 115

Det skal forbydes Vogn Vognsen, at han og hans Officerer mod Bestikkelser tillade Varers Gjennemførsel. — Skrevet med Blyant. Geh. Ark.

Ein schreiben ahn wogen wogensön ³⁾, Dass man berichtet wiirdt, dass er vndt seiine officirer geldt nehmen vndt dii wahren durchpassiren lassen, welches Er einstellen soll, Oder ich werde ander mittell ahn dii handt nehmen solches zu Enderen.

s. 116

Optegnelse om Størrelsen af Kongens Stue paa Odensegaard. — Geh. Ark. ¹⁾

Myn Stue paa Otth[e]nsegard er 46 allen lang, Engang Op och Neder Maliid, som gør 5 Roder och 6 allen. Naar ded Regnis fem gange, da er ded 28 Roder och 6 allen. Naar ded Regnis 10 gange, da gør ded 57 Roder 4 allen. 20 gange Regnit, da gør ded . . . 115 Roder.

30 gange regnit gør 172 Roder 4 allen.

40 ²⁾ gange Regnit gør 201 Rode 2 allen.

s. 116

Der skal gjøres en Stenløve til at bæere et Bækken, som skal anbringes paa Frederiksborg. — Geh. Ark.

Tiill ded becken, som Er giirdt tiill ded biillid, som staar for køckenid tiill frede:, Skall gørriss En løffue udaff gullandtz steen, Som liigger Och berrer samme becken ³⁾.

s. 117

Fortegnelse over de Aarslønninger, der betales en Del Personer i Hoffets Tjeneste, især ved Kjøkkenet. — Klevenfeldtsk Afskr. i Kgl Bibl, Ny kgl Saml, 4., 980.

Fortegnelse paa derris Aarssløn, som Er vdi køckenid.

Køckenskriiffueren 150 dl. cur:

Wnderkøckenskriiffuer 50 dl.

Hanss thuende skriiffuerdrenge, huer 20 dl., Er 40 dl.

M: Adolff Mundkock ¹⁾ 60 dl.

M: lauriss Mundkock 60 dl.

Tu Meiistersuene, huer 32 dl., Er 64 dl.

Fiire Store drenge, huer 10 dl., Er 40 dl.

Døruochteren 10 dl.

4 Steguender, huer 2 dl 8 dl.

4 Smaa drenge, huer 5 dl., Er 20 dl.

Klauss greffue, Riidderkock 40 dl.

Meiistersuenden paa Riiddersiiden 16 dl.

Tu store Drenge, huer 10 dl., Er 20 dl.

En Steeguender 4 dl.

Slodtzpredikanten paa frede: faar Aarligen 300 dl.

Summa 882 dl. cur:

s. 117

Til Frederik Günther.

Om Udfærdigelsen af nogle Skrivelser, bl. a. til Kurfyrsterne. — Geh. Ark.

Friiderich giinther Soll diisse Skreiiben zusammen bringen, wii ess sich ge-hörett. Dii denske Skreiiben Sollen auff deudtz vertiret werden.

s. 118Dii Skreiiben an dii Chur: sollen Nur Einmall bei-gelecht werden, weiill Sii alle Einss laudtz seindt, mutatis mutandis.

s. 118

Optegnelse om Indkjøb af forskellige Slags Glas. — Geh. Ark.

Lange Behmske Christalliin Roehr glesser auff 3 quartiir, Das driittthe theiill miit deckell

Mittelmessige Behmske Christalliin Roehr glesser 100 Stuck. auff Eiinen halben Pott, dii helffte miit deckell 200 Stuck.

Kleine Behmske Christallin Roehr glesser miit deckell 200 Stuck.

Kleiine Behmske Christalliin Spiidtzglesser miit deckell 300 Stuck.

NB. der glesser mussen 8 auff Eein Podt geen.

Grosse Passglesser 2000.

Halbe Passglesser 4000.

s. 118

Til Rentemestrene.

Om Fade til Øl til Børnehuset samt om Lærred til Børnene i dette. — Geh. Ark.

Rentemeisterne skal lade købe ty aff dy største wynfad, dy kan bekomme, til att legge Ølliid y tiil Børnen y børnehussiid, paaded att Ølliid altiid kan uerre En maanid gammel, førend ded bliiffuer forspiissiid. Samme wynfad skall leggis ind y den kelder, som Er nu for-ferdigiid y ded store briggers.

s. 119Ded skall Erfahris, huor mange allen lerrid der be-høffuis tiil Børnen y hussid, Naar man Paa En gang uylle flii dennom Skyorter och laagen.

s. 119

Der skal sendes Traad og Tøj til Ulrik Christian Gyldenløves Pige, som skal sy noget for Kongen. — Geh. Ark.

Der skal sendis Nogiit traad til widrig Christians ¹⁾ Piige, som skal Siie nogle handtkleeder Och droiiellduge for mig, Item nogle tørrekleeder. Ded kammerdug, som sendis tilbage ygen, skall settis y foruaring paa Slottit. Til dii tørrekleeder, som piigen skall Siie, skall skaffis Smadt knypling, sa megit som dertil behøffuis.

s. 119

Om Udbedring af den ny Vej fra Kjøbenhavn til Frederiksborg. — Geh. Ark.

Lenstmenden paa køben:, Grone: och frede: Eller deriiss Riidefogeder Skal laade Iefne den Ny weii ²⁾ med densamme lord, som den Nu Er wiieffuen aff.

Dy skall ochsaa lade lucke dii huul, som Erre gijordt fast alleuegne paa Siiderne ued Pordtene och Slagbommen ³⁾.

s. 119

Til Rentemestrene.

Om forskellige Udbetalinger. — Geh. Ark.

Herhuos haffuer y 8159 daler at Emphange, Som tiil dem, som Eptherfølger, skall Erleggis:

s. 120Tiil Skomagerne 1000 dl.

Tiil Søm at Indkøbe 1000 dl.

Tiil farueren y Børnehussit 500 dl.

Tiil Luckass faruer ¹⁾ 872 dl.

Tiil Mussikandterne 3387 dl.

Tiil Stenkul Er sendt til helsingør 1400 dl., som sauel som pa dii andre skall sendis Rendtemeisternis beuysss paa y kammerit.

Udskrift: Rendtemeisterne tiil hande.

s. 120

Udkast til en Ed, som Heinrich v. Stöcken skal aflægge som Tolder i Rendsborg. — Geh. Ark.

Allergnedigster könnich vndt Herr, weil E: k: M: mich Hendrich von Stocken²⁾ fuhr E: k: M: zöllener hii in Renssburch angenommen, So lobe Ich vndt Schuere hiimit zu godt Eiinen Eiidt, das ich E: k: M: wiil trew, holdt vndt gewertig seiin, vndt wiil ich E: k: M: nudtzen vndt frommen Meinem vermiigen Nach befohdere helffen.

Skaaden aber vndt Nachtheil wiil ich nach Eusser-stem vermuhgen Minderen vndt abkehren helffen. Ich will keiine wahren, Sii mugen auch nahmen haben, wii sii auch wollen, vnuerzollet durchpassiiren lassen, Sondern wiil mich in allem Nach E: k: M: miir zugestellethe Or-dinandt Riichten vndt verhalthen.

Vndt weil E: k: M: zu auffhebung der gelder, So in dissem zollen fallen muchten, Eime kaste miit vnther-skiidtllichen Rauhen abgetheilet angeordnet, Alss wiil s. 121ich allemahl, wan geldt im zollen gehoben wiirdt, woruon Nach althem gebrauch dii helffthe nach gottorp gehöret, vnser theil in das Eiine vndt das ander theill in das ander faack werffen. Dii gelder aber, so von den acsiissen einkommen, wiil ich in Eiin faack a parte werffen. Vndt wiil ich keiin geldt, gross oder kleiin, annehmen, Es sei dan gutt vndt gangbahr, auch Niichtes daruon bei miir behalthen, sondern Strax in dii kaasten werffen, So waar helffe mich godt, etc.

s. 121

Til Henrik Müller eller Johan Thomesen

Ordre om forskjellige Slags Kryderier, Syltetøjer og Frugter, der skulle skaffes til Rosenborg. — Geh. Ark.

Annis Braunellen 100 &.

Kvmmel Abiathen 1 tonne.

Pheffer ledeS 100 &. Phefferkuchen . 60 Stuck.

Ingipher Tragandt.

Nellecken 40 &. Mastyx ledes 10 &.

Canell 40 &. Weirach .

Cardemomme 5 &. Candisirthe con-

Muskaten 5 &. fecten von al-

Muskaten bluh: 10 &. lerhand slags 1000 &.

Safferan 5 &. Sucker kandi . 200 &.

Suedtsken 300 &. Gemeinen hut

Rosinnen 600 &. sucker 1000 dl.

Riis 600 &. Refiinirten su-

Mandelen 400 &. cker 1000 dl.

Cohriinthen 400 &. Weiis Confect

Haussblaas 60 &. von allerhand

Haarduch 200 Ellen. Sachen 400 &.

Lymonien .

Oliiwen Einlehliches

Cappers Eiine pipe.

Baum Öliie

s. 122Eingemachte Sachen.

Riibes

Kyrsken

Spanske lacktuche

Cichoriiien wurdtsel

Eringium ¹⁾

Berberes

Citronen Skaalen

Pomerandtzen Skalen Iedes 100 TT.

Quitten

Piirnen

Hindtbehren

Erdtbehren

Mandelen

Citranaten

Vnreiffe Pomerandtzen auss hispanien .

Von dröge Sachen

Piirnen

Epphelen

Quitten Iedes 50 &.

Kleiine Phlaumen

Grosse Phlaumen

Suckaat

Udskrift: Dette Skall aff kammerskriffueren ²⁾ Reiiin-skriffuis Och berris vd y Rossenborg.

s. 122

Til Henrik Müller eller Johan Thomesen.

Om Prisen paa noget Tømmer. — Geh. Ark.

s. 1231. Der zölner soll miir wissen lassen, wass Eiin stycke von dy krumhöldtzer, so hii beii der Sleusse liigen, kosten.

2. Er soll kein krumholdtz soll durchgelassen werden (!) biis auff weiitheren beskeiidt.

Udskrift: Dem kammerskreiber zu handen.

s. 123

Til Henrik Müller eller Johan Thomesen.

Overslag over noget Hamp forlanges. — Geh. Ark.

Kammerskriffueren skall offuersla, huor mange skyp-pund haamp der kan købis for 2000 daler, Naar Skip-pundid koster 13 daler ¹⁾.

Udskrift: Kammerskriiffueren tiill hande.

s. 123

Om Forfærdigelsen af et Slags Orgel til at spille Psalmer paa. — Geh. Ark.

Iohan Orgelbauer ²⁾ vndt Mychel hoff Orgenist ³⁾ Sollen sich zusammen thun vndt siich bereden, wii man könne Eiin Pheiffwerck ahnrichten, das sehr Starck wehre, also das kein Instrument darein kondte steen.

Selbiges werck sol auff Eiiner Rustuagen kommen, vndt dy Blassbalger auff beiiden seiithen hindten vndt forn geleet s. 124 werden. Auff demselbigem wercke sol Nichtes können auff gemacht werden, sondern allein Spalmen Corall weis.

Da man Es aber so Starck auff drey oder fiihre Pheiffen so starck machen, das man Es weiit Inss felddt hören kan, desto besser ist Es.

s. 124

Om nogle Strudsfjedre, der skulle skaffes fra Hamborg. — Geh. Ark.

Du sollest aus Hamburch Souiil Straus fedderen bringen lassen, als nötig ist zu Sex Solcher feederbuske gleich dii, So auff frau Soffii Eliisabedtz Braudbette Standen ¹⁾. Dii Paaradiis fögell Seindt skon beii der handt.

s. 124

Til Korfits Ulfeldt.

En Del af Beboerne i de gamle Skibsboder og i Nyboder skulle tilsiges at møde paa Holmen. — Geh. Ark.

Ephtherdi ded ladder siig ansee, at der boer En pardt folck y myne Boer bade inden och wden Byen, som inted megiiit duer, Huorfor dy skall alle befahliis att møde ymorgen tylig paa holmen, saat ieg kan See dem.

Udskrift: Stadtholderen till hande ²⁾.

s. 125

Til Korfits Ulfeldt ¹⁾.

200 Baadsmænd skulle oplæres til Tjeneste paa Tøjhuset. — Langebeks Afskr. (efter Orig. hos Klevenfeldt) i Geh. Ark.

Ephtherdi dy Manidtz tiener er nu alle affskaffit aff tøyhussit, daa uyl der tagis 200 Mand ud aff Badtmenden, som man y windter kan lehre tiil, ty man kan snarer faa Badtmend end Bøsseskøtter, Och skal man haffue wmag och Bekostning for derris Skyld, da er ded bedre att spendere nogit pa dem, som man kan haffue tiieniste aff, end en haab kompaner, som løbber derris kaas, naar dy kan nogiit.

Dette folck ma uerre wngdt folck, dog giiffte ²⁾.

s. 125

Til Korflts Ulfeldt ³⁾.

Et Badekar og nogle Forke skulle sendes til Kongen. Til Dr. Peter Paynck skal der skaffes en Del store Oxeben og noget Egeved. — Langebeks Afskr. (efter Orig. hos Klevenfeldt) i Geh. Ark.

Memoriall.

1. Der staar en Suede Badstue pa københaffn, som skall gørris ett foder tiil aff leder och sendis hiid.

2. Saframdt der endnu fyndis nogle aff dy forcker pa Riistkammerit, huoraff en deell bleff sendt henad Engeland, da skal dy sendis hiid.

3. D: Peter Pay skall skaffis en deell store Oxeben, som Slachterne kaster bordt, sa och saa megjit Egiitre, som hand kan brende samme Ben med tiil Aske.

s. 1264. Hannem skall ochsa skaffis saa megit Egii ued tyl att brende Aske aff en party kaalstrunker¹⁾ aff kaabusskal²⁾.

s. 126

Om Gaardsrettens Sammensætning. — Geh. Ark.

Der kychenmeister³⁾ In Stadt des Marskalches fleiissig achtung geben, das das hoffrecht durch nachfolgende Per-sohnen verrichted wiirdt:

Der futtermarskalck.

Der fyskmeiister.

Dreii Enspendiger.

Der hausfogett.

M: Samuell hoffbalbiir⁴⁾.

Hans Boysen⁵⁾.

Der Prouyandskriiber.

Der kychenskriiber.

Christoffer Smiidt⁶⁾.

Ienss Bolmeister⁷⁾.

s. 127

Til Christen Thomesen Sehested.

Om Fyrrør til Soldaterne. — Geh. Ark.

Med dy fyrrør Er ded best, At dy saledis¹⁾ vddeldt yblandt Soldaterne, Som sagdt Er, Nemblig At der bliiffuer nogle aff dem Huoss huer companiis capitein des Armes, Och att tiil samme fiirrør for disseue bliiffuer bestyldt En Byssemager, som kan ware dem.

Naar man Marserer med folckiit, Och man haffuer inted at bruge fiirrøren, da bør dy lygge pa wogne uel foruarit, Indtil Man uyl Bruge dem, Ellers Er Bysserne Skeendt, inden 14 dage gar tiil Ende. Imens at Marsen gaar Igenom Riigit, da kan samme fiirrør letteligen komme fordt pa Bønderuogen, Mens siiden wiil der wogne till, som dertiil aliene Er bestiildt.

Udskrift: Chanseleren H: Christian tommissen til hand²⁾

s. 127

Kongens Fremstilling af Kirstine Munks Forhold til ham. — Molbechsk Afskr. i Kyl. Bibl, Ny kgl. Saml, 4., 985 c³⁾.

Ephtherdi uy Erre uys pa, at fru Ellen framdelis som hiidindtil legger alle Aarer fra borde, nar hun seer sit s. 128hold dertiil, At indbilde uorris Børn, som uy med hinder datter Auliid haffuer, at uy haffuer giordt derris moder stor wrett, Da paded dy samme kan Erfahre den rette arsag, huorfor uy inted uyl uyde fru kyrsten mehre, Da haffuer uy hermed uillid lade dem forsta Sagsens rette beskaffenhed, Huorymod Ingen med sandhed skal kunde sige Ett ord.

Dentid fru kyrsten haffde y Ehteskab med os fød til verden Nii smucke Børn, Da lod hun sig aff Deffuelen ued Riingreffuen forleyde y et letferdigdt leffnit, som bade fru ellen och anden godt folck bekendt er, huorledis pa Dalum først och siden pa Crone: och y køben: tilgiick, Huilckid om endskøndt fru Ellen endeel deraff icke allene med syne Øiien saa, mens ochsa ded spurde aff andre, Da uar der dog inted den

oprictighed och tylbørlig troskab ymod os y hinder, At dentyd hun sa sig inted at kunde Rade Datterens letferdighed, som hun y gudtz Øien och ansicht dreff, At hun uille ware os ad, Tii y den mening erre uy ful och fast, at haffde fru Ellen y begindelsen uerrid sa Erlig, at uy haffde ickun fat et uynck deraff, fru kyrsten skulle inted bracht ded derhen, s. 129som ded kommen Er, Isønderlighed dentyd lens Bol-meister fick den Sølfkande, fordi at tørcken uylle staa by med os ymod keysseren.

Om nu endskøndt fru Ellen nu som før uil suare sig inted vndt at haffue siet aff dennom, da er ded bekendt, at man lader inted mange uerre derhuos, nar sligdt trac-teris. Mens uy erre uys pa, at ded kunde inted uerre hinder wbeuist, at fru kyrsten y siin natkiortel tydt løb pa dalum neder til Riin:, nar hand enda laa y siin seng, huilckid kan beuisses med 8 eller 10 aff drauanterne, som hun pa dy tyder motte forby, nar hun uylle ind til Riin:, Huilcke nock uytterligdt er, huorledis Riin: dreng kam løbendis udaff kammerid med Buxerne pa hoffuedid, nar fru kyrsten kam, Item at hun la en Rom tyd pa Groneborg med Riin: och inted uille hen til køben:, vansiit fru Ellen noglegange haffde bud ephther hinder.

Dentiid fru kyrsten da kam til køben:, och ded barn, som da stod lyg ¹⁾, waar begraffuen, och dy, som ded fuldt haffde, skulle tiil taffels, da løb hun bag neder aff Slottid och satte siig pa syn wogen med Riin: och kiiørde saa y haffuen, Och bleffue der sammen Ene ind til lang pa Afftenen.

Dentiid fru Ellen Nu merckede, at ded bleff sa grofft, at kerlingerne och dreng pa Gaden med finger pegede ephther datteren, da gred hun immer fordt och fordt, mens uy motte inted fa ded at uyde huorfor.

En dag, som uy giick bag neder aff Slottid henad Prouiandt garden, och fru kyrsten uar med, da sagde uy tyl hinder: huui tussind pocker, huorfor gredder dyn moder altid och ferris saledis? Da suarede hun: myn moder Er gaal. Naar hun seer, at ieg taler med en aff offisererne, da er hun heel aff laave, ty hun kan ingen tysk liide, hun kan icke heller ued siin død liide dy lomfruuer, der er huos mig. Huortil uy suarede: ded ma uerre, huorledis s. 130ded uerre kan, mens waar dig, huad du gør, wii sa endnu ingen lüde uel y lengden, som med syn uyllie giorde syne foreldre ymod.

Syden den dag tog Creditten ymellom os och fru kyrsten dag ephther anden aff, Isønderlighed den tyd der hun begindte at snacke y lauid hen, at hun uar uys pa, at uy leffuede inted tiil paske. Dy tydtske lomfruuer och alle piigerne, som y dii dage uar huos hinder, Som alle endnu erre y lyffue, wylle hun, at dy med hinder skulle bede til gud y himmelen, at hand uille giiffue hinder ded, som hinders hiierte begerede. Nar hun hørde oss lee och uerre liistig, da sagde hun til lomfru Marii: Marii, hördt, Ich werde lhn mein tage nit loss. En Dag y Vgge-predicken pa køben: da bleff uy ylde til pass y kyrcken, saat uy giick aff kiircken och lagde os. Dentiid hun siiden kam aff kyrcken, da tog hun lomfru Marii ued handen Och dandtzede omkring Bordiid med hinder och kuaad: Lad talecken frii gaan, Lad talecken frii gaan. I dy samme dage begerede hun aff os, at hun motte drage hen tiil uorris frumoder salig, forregiiffuendis, at hun huos H: M: uylle søge Raad for hinders skrøbelighed. Dentyd uy Nu forløffuede hiinder diidhen at drage, da fuldtis H: Christoffer wrne med hinder. Der hun nu begaff siig pa reyssen tilbage igen, da tog hun syn uey henad kyppinge kyrcke. Der hun nu giick ind y kyrcken, da bleff H: Christoffer wrne der vdenfor paa kerregarden. Imidler-tyd fru kyrsten uar y kyrcken, da lagde hun nogle støcker guld y alterbogen saoch y Stocken, Och lagde hun och piigen, som uar med hinder, huer y syn stol neder och bad, som før sagdt Er. Der ded passerit uar, da gaff hun degnen et støcke guld och giick sa bordt.

Naar piigerne om morgenen skulle gøre warmdt øl til os, da uylle hun, att naar uy haffde bud derephther, at dy da først skulle berre ded ind til hinder, att hun kunde komme sucker dery. Der piigerne ded nu inted torde gøre, aldenstund uy haffde forbødit at komme Sucker s. 131derudi, Prindtzen ochsa pa vnderskedlige tyder haffde ladt ylde pa dem, at dy inted waarede os ad bade om Ett och andiid, som Passerede. Och formener uy, at Prindtzen haffde Engang Hoffmeisteren saliig huos hinder och lod hinder siige, att saframdt os kam nogid tiil, da skulle hinders been inted berre hinder derfra.

En dag hel tylig kam fru kyrsten for dørren aff Rundelen pa køben: och klappede paa. Dentid uy uylle uyde, huem der uar, da suarede hun: ded er mig. Der hun nu kam ynd, da begeerede hun at drage henad frede: der at gaa til gudtzbord, huilckiid uy som biilligdt gerne beuylgede. Mens ded uar inted hinders Errinde, ty hun giick inted tyl gudtzbord, som D: Christian saliig selffuer haffuer sagdt oss, Mens drog henad Croneborg och packede ded tøy ind, som den drabandt hans kørsener, som Er tilstede, førde henad Suerrig, Huilckid uy siiden ued uorris Orloffskiib Spees lod hendte tilbage igen. Der nu fru kyrsten bleff sammetid nogiid y samme Rundel inde huos os, da fiick hun et guldousken herfor med nogiid huiidt Puluer y som sucker, huilckid hun satte pa bordiid. Dentid uy nu uille uyde, huad ded skulle der, da suarede hun: wylle E: M: bruge ded puluer, da skulle E: M: befinde siig heel uel derephther. Huortil uy suarede : huad tussen Siiger skulle uy bruge ded skaarn? Os skaader lo, gud uerre loffuid, Inted. Huorpa hun sagde: D: Peter pay haffuer giiffuen mig ded, ded kan pa En stackiid tyd forhiindre lysten tyl kuynfolck. Huorudoffuer uy begindte att lee och sagde til hinder: set ded lckun pa bordiid, wii uylle uel bruge ded, naar leiligheden giiffuer siig saa. Der hun nu uaar vden porten, da sende uy bud Ephther D: Peter Pay och wyste hannem samme puluer och spurde hannem ad, om hand haffde faat fru kyrsten ded. Da suarede hand: la. Der uy nu uylle uyde huortil, daa sagde hand : til att komme ded paa dy fynder, hun haffuer vnder Øiinen. Siiden da uille uy uyde, Om man kunde s. 132bruge ded Induortys, da suarede hand med stor forundring, Siigendis: gud beuare os, ded Er forgiift.

Faa dage førend hun presenterede os samme Puluer, da kam hun tyl os y sengekammerid och sagde til os, at hun numehr uar En skrøbelig kuynde Och uille Rade oss derfor, at uy tog en smuck piige an, som kunde uaare pa os, Anne Iacob Myckelsøns uar nu y stuen, som kende dy smuckeste der y byen. Huortil uy suarede: den umag haffuer du inted behoff, du haffuer selffuer smucke piiger, som kand forrette ded.

Anno 1628 Imod 8: Mortens afften befohl uy Prindtzen, at hand skulle tage H: wldrich salig och den gammel greffue aff tuurn med siig henad frede:, huordthen fru kyrsten for frøcken Annis saligs skild ochsa bleff befahlid at komme, Tii uy holdte megiid aff ded salige Barn, som fru kyrsten inted kunde lyde, fordi at hun sa os liig, Huorfor uy ochsa ded salige barn inted aliene ville tage med derhen, Paded hun inted hiimmeligen skulle gørre barnid wndt, som hun før uel haffde y siinde att gørre, om uy icke haffde kommen ded for. Der uy nu kam tyl-bordtz om afftenen, da saad hun ded hele maltiid Och uille huercken tale med Prindtzen eller H: wldrich salig. Dentyd ded uar tyd at gaa y seng, da luckede hun dørren ymellom os och siig och lagde dy thuende lomfruer och nogle andre kuyndfolck thuerdt for dørren, saat ingen kunde komme deryggenom. In cuius Rei memoriam wy andendagen lod legge En stor kamppesten pa weien henad den lyden ladgardt, huilcken steen endnu fyndis der med Aars Datum pa huggen Saoch med Ett Seede huggen y samme Steen.

Anno 1639 ¹⁾ Egidij dag fødde fru kyrsten ded cassetede frøcken, huos huis ankomst til uerden fru Ellen inted uylle lade sig fiinde, der hun dog haffde uerrit huos datteren y alle dy andre barsselse, hun la y, Huilckid s. 133uden thuiffuel inted uar uden arsag, aldenstund hun tyer end engang y uorris pahør Ønskede tiil gud, att datteren y den barsselseng motte sette Lyffuid tyl.

Der uy nu for børnenes skyld giorde aldt ded, som skee kunde til at demppe fru kyrstens dondt med, y betrachtning at frøcken Anne salig uar forloffuid med Hoff-meisteren Saliig, Och En deel aff dy andre uar halff och halff forsgadt,

Da tylstedde uy dog til offuerflod, At fru kyrsten motte bliiffue tiil hoffue Och søge dug och diisk med os och Børnen med ded forbeholl, at hun sleet inted skulle haffue med Børnen att skaffe, huilckiid med fru Ellens hand Er att beuysse.

Dentyd fru kyrsten Nu kam til frede:, da uar ded aldt glemdt, som afftaltdt uar, Och begindte pa syn forrige wiis at buldre med børnen, Huorfor uy strax kailede fru Anne lycke til os Och spurde hinder ad, huorfor hun stedde Sliigdt, aldenstund hun for ingen anden arsag skiild uar Recommendiret os aff fru Ellen end tyl att styre fru kiirstens optøger, hun haffde for med Børnen. Da suarede hun, Siig inted at kunde thuyngte hinder, Tii hun skøtte hinder inted. Huorfor uy strax forandrede vorris kammer saoch wachten for dørren, paded wii deste bedre kunde haffue Ett øiie derhuos.

Der nu sliigdt uar passerit, da bleff hun forbystriid, Saat hun Saad och gred ded heele moliid offuer. Der nu moldtidyd uar Ende(!), och der bleff leest fra bordtz, da lagde hun siig aff wndskab bagiengs pa ueddekasten ued skorsten y Riidderstuen, Saat hun med wedden kam ud pa gulliid. Om morgenen heel tylig sende fru kyrsten fru Anne lycke tiil os och begerede, att hun motte drage fra Hoffue, ty hun kunde Sleet inted werre deer lenger. Der uy nu uylle uyde, huordthen hun wylle, da bleff suarid: Hun uyl hen tiil moderen, Huortil uy suarede: Der bliiffuer hun inted welkommen, sig hinder ded. Sa giick samme frue ind til hinder och kam strax tilbage s. 134Igen til oss med samme begering, huorfor hun ochsaa fiick ded forrige Suar. Dentid samme fru nu haffde giordt nogle wendiger pa samme maner, daa sagde hun: Nadigste herre, E: M: kan aldrig gørre En større Almys gerning, End om E: M: ladder hinder drage syn kaass, Tii E: M: kan aldrig troe, huorledis hun ferrys. Huorpa uy suarede : uil hun da Endeligen bordt, da ma hun drage tytussind deffuel y uold. Huorpa samme frue giick ind til hinder och kam strax tilbage Igen Med stor tacksiigelse for god forskeen ¹⁾, Och begehrede derhuos, at uy uylle skriiffue fru Ellen til, att hun uden worris wydenskab inted uar dragen bordt. Huilckiid breff uy strax forferdiigte och til-styllede ded fru anne lycke, som strax bar fru kyrsten ded, och sa kam gesuinde løbendis tilbage och begerede, att fru kyrsten motte komme Ind och giiffue oss godenadt, Huortil uy Suarede: Pa sliiggen affskeen, som heer tagis, Er der giiffuen godenat Nock. Huorpa uy strax wende oss fra hinder och giinge Neder aff trappen och saat Os pa uorris wogen och kiiorde henad køben: til lffuer wyndtz søns barssel.

Strax eptherat uy uar bordtdragen, da sende fru kyrsten Epther H: wldrich salig Och sagde tiil hannem: gud uerre loffuid, Nu haffuer ieg Erlangid ded, som leg lenge haffuer lengtis epther, Huorfor den Salige herre begehrede att uyde arsagen tiil den store gleede, forhanden waar. Da suarede hun : leg maa nu drage fra hoffue och uerre pa myt Egiid. Siiden da forehrede hun den Salige herre Et borderit stycke, stucken som ded war skildrid, Saoch Et contor med glaas omkring, som fyndis pa frede: y Rundelen udtill Søen. Huilcken fru kyrstens affskeen den Salige herre Auiserede uorris Søn, den Itziige Byskop aff Brehmen, som pa dy tyder uar y franckerige.

Der fru kyrsten nu kam offuer tiil fyen, och Moderen inted uyste hinder tiil wyllie, Da begindte hun at drage s. 135fra den Ene tyl den anden y landiid, Indtil uy bleff ded uaar, Huorpa uy lod fru Ellen forsta, At sliig Striippen op och neder y landiid war icke allene Børnen Skymplig, mens ochsa gaadt folck besuerligdt, huorfor hun skulle Indrømme Datteren Boluer och Rossenwold. Huilckid om hun skøndt inted gerne giorde,

da Accommoderede hun siig dog derudi. Da pa ded fru Ellen pa dy Tyder kunde Indbylde godt folck, at hun med datterens Dondt uar Ilde tilfriidtz, Da lod hun briide udaff hussen pa begge garden aldt ded, som brydes och bordtføris kunde, Saat uy formendte, at hinders wrede ymod datteren uar sa fyrig, att wand den inted kunde Slycke. Mens dentyd den frue aff Øssel¹⁾, pa huiis mund der bleff lagdt En klemme Pa En offentlig herredag, med hinders selskab kam til at tractere dem ymellom, da bleffue dy sa gode uenner, at dy med ydelig Senden, Skriiffuen och forehringer aff katte, hunde och andiid sliigdt aldriig huylede.

Der uy nu lod fru kyrsten følge, huiis tøy och kleeder hun haffde laadt epther sig pa frede:, da byldede siig fru Ellen muelig ind, at uy forstod ded inted bedre, Mens ded, som passerid uar, ded uar for wybecke krussis persons skiild skeed, Som fru Ellen dog uel uyste, inted Saa at uerre y sandhed, Huorom herepther udførligen skal bliiffue taaliid. Daa Sende fru Ellen vnderstedtlig gaadt folck pa adskyllige tyder tiil os at Erfahre uorris uillie om samme frøckens optuchtelse. Der uy nu til sliig hinders anmoding inted uylle forsta, mens formendte hinder at uerre gammel nock til at optuchte sadandt et frøcken wden worris direction,

Huorpa hun tog siig for y Egen person at bringe os siin mening for Och tog sa siin uey henad Slagelsse, huor hun holdte siig nogle dage hiemmelig op. Der hun nu bleff keed deraff, da haffde hun bud Epther hoffpredikanthen Docter Peder wynstrup och begerede aff hannem, at hand s. 136uille ga op til os och vnderdanigst holde an, at hun motte komme os tiil ordtz.

Der hand nu kam op tyl oss och forrettede fru Ellens Erinde, da suarede uy, at uy uar tilfriidtz, at hun andendagen komme op tiil os, Och sagde uy derhuos : D: Docter, uy erre uist derpa, at ded faar En skyden Ende. Huortil hand suarede: Ney, med gudtz hielp, ded skeer uel inted, hun haffuer loffuid mig, at hun icke skal tale Ett ordt, som kan gerade E: M: til nogen fortørneisse. Huortil uy Suarede : Ia, Ia, tyden skal uel giffue ded.

Der hun nu andendagen kam op pa slottid och bleff deroppe lossert och ued uorris taffel tracterit, saoch Nogle gange doblede med os, da geradede hun uden thuiffuel y dy tancker, at hun haffde nu Ramdt ded Reet, huorfor hun Nu uylle Bruge tyden och syn Liistighed til att flicke os siin datters unge pa halssen.

Der hun nu haffde uerrid Nogle dage der, som sagdt Er, da kam hun Engang Ind til os y sengiikammerit stackiid for moltyd. Der ded nu lackede imod tyden, at madden skulle komme, Da stod uy op fra bordiid, som uy saad ued och skreff, och ginge sa henad der, som fru Ellen waar. Sa gaff hun siig y snack med os om allehande, som inted haffde at betyde. Mens førend snacken uaar halff ude, da begiindte hun at siige oss, huor liig hinders datters unge uar oss, huortyl uy inted suarede, aldenstund uy mente, at ded uar for tylig, aldenstund uy uar uyss pa, at hun for ingen anden arsag skiild war kommen diid wden att forsøge, om hun kunde flycke os samme horunge pa halssen.

Vdi dy samme dage haffde hun for, att hun uylle haffue vorris datter Eliisabet Augustam tyl siig y Eene-rom, Huilckid der ded hinder inted kunde angaa, Da giorde hun anslag paa greff woldemar Christian, at hun hannem kunde faa tiil siig y Eenerom, huylickid hinder ochsa lyckedis.

Der uy nu ded fornam, da formendte uy, at hun uar s. 137gammel Nock y garde, Och skreff hinder sa tyl, At uy med stor forundrin qg haffde fornommen hinders wforskammede Driistiighed y ded, at hun torde lade siig mercke, at hinders datters wnge uar os lyger end nogen aff dy andre, Der hun dog uyste, at uy aldriig haffde holdt den unge for uorris at werre. Pa huilcken worris skriiffuelse hun suarede os En hob huiis huas, som uy y al sandhed ingen Reede kunde finde y, Allene at hun haffde inted teenckt andiid, End att uy haffde holdt samme barn liige ued dy andre børn, item at hun uel merckte, at der uar dy y uorris dagelige omgengelsse, som fortrød, at wii Saalenge kunde fordrage hinders Neeruerrelsse huos oss.

s. 137

Fremstilling af Maaden. hvorpaa Kongen blev bekjendt med Vibeke Kruse. — Geh. Ark.

Eptherdi ded haffuer altyd uerrit fru kyrstens Munckis och hinders anhangs ydelige fliid och Endnu er At indbylde gadt folck, at den kerlighed, uy haffuer hafft tiil wybecke krusse, haffuer uerrit arsag tiil den wnade, fru kyrsten er geradit y huos Oss,

Da, paded at al werden kan Erfahre, at sliigdt¹⁾ pa inted Er furderit²⁾ vden pa løyien, Da haffuer uy for gadt ansiiet at demonstrere den leiilighedtz Rette beskaffenhed.

Dentiid fru kyrsten y mange made forløb siig y mod oss, som heer uylle falde for wiidtløfftig at fortelle, och hun haffde lagit piigerne aff Slottiit, huorybland wiibecke uar den Ene, Der ieg nu om morgenen tylig for dag uylle gaa Neder aff Slottit henad Prouiandt garden, da bleffue uy Et kuyndfolck uaar, som uar kleed pa Aadels. Der uy nu trad nogiit bedre fordt, da bleff uy uaar, at s. 138ded uaar fru Ellen Marsuyn. Der uy nu kam hender nogit Nermer, da spurde uy hinder ad, huad hun uylle sa tyliig pa dy stede saa tyliig(!). Daa Suarede hun: leg uylle gerne tale med E: M:

Der uy Nu begerde at uyde, huad hinders Erinde uaar, Da skagde(!) hun, at hun gerne uylle beholde

wybecke krusse huos siig, om hun motte, huorpa uy suarede : huad kommer ded oss ued, huor hun blifuer? Der hun nu haffde Repiterit samme snack, indtil ded lackede hen ymod molddid, och uy uel mercke, at ded uar indted fru Ellens mening, att hun uylle abuardte Maldtiid, Daa sagde uy tiil hinder, som før sagdt uaar: Huad kommer ded mig ued, huor hun bliiffuer? For Oss ma hun uerre, huor hun wiil. Der uy Nu haffde sagdt dette, som sagdt, da giick ¹⁾ neder ad Byeue och tog wiibecke med siig henad fyn.

Nogle ugger derepther, der uy med Armeien uille gaa fra Suynborg ud offuer tyl Øen ²⁾, som fiinden pa dii tyder fandtiis, Och uy paa ueien besøgthe fru Ellen och uar paa thuende aff hinders gaarde, huor wybecke ochsaa fandtiis. Der uy Nu aff modbør nogle dage bleff opholdt, da kam uy y kundskab med wiibecke, som bekendt Er. Mens att uy tylforen, ymens hun uar y fru kyrstens tyeniste, skulle haffue hafft Endteu med hinder eller nogen anden nogen legemlige Omgengelse, ded Er inted sked, Saa sandt hiilppe os gud heer tymelig och hiissit y all Euighed.

Der nu friidden ymellom oss och keiisseren Epther den Allerhøiiestis welbehag uar sluttit, och uy kam ygenom fyn tilbage, da besøgthe uy fru Ellen och fandt wiibecke huos hinder. Der uy Nu haffde uerit nogit y Stuen, da spurde fru Ellen oss ad, huorledis wybecke nu behagede Oss, och om hun y uorris frauerrelse lcke uaar s. 139bleffuen feeder, En hun uar før. Da Smylede uy offuer samme hinders Snack och giick saa fra hinder. Nogiit derepther da kam hun tiil os, sagde tiil oss, att om wiibecke motte ligge y barsselseng pa En aff hinders garde, da skulle hinder der skee aldt gaadt, for h[u]ilcken hinders gode wyllie uy tackede hinder, Mens uy uille indted haffue, att ded skulle skee.

Aff huilckit letteligen Er at Erfahre, huilcken aff oss, Endthen uy Eller fru Ellen, haffuer giiffuen størst arsag tiil worris och wybecke krussiis kundskab.

Att ded nu saledis gangen och fahren Er, som forskreffuit staar, ded bekrefftiger uy med uorris kongelige Ord och hand, sa sandt hiilppe oss gud y himmelen her tymelig och hiisset Euig. Ammen ¹⁾

s. 139

Historisk Beretning om Oprindelsen til Kongens Bekjendtskab med Vibeke Kruse. — Geh. Ark.

Hystorica Narratio Om myn och wybecke krussis første kundskab, som fru Ellen Marsuyn indted skal kunde nechte saledis at uerre y all Sandhed.

Der leg pa køben: slott fornam, at fru kyrsten gans wformodtligen hafde skyldt sig ued wybecke krusse och En anden piige uid Naffn Sylle ²⁾, da skaffede ieg pa samme maner dy tydske lomfruer aff.

En dag eller tu derepther, som ieg om morgenen for dag giick neder aff slottit henad Prouyandtgarden, Da sa ieg et kuyndfolck yblandt folckene, som uar kled pa Aadelsk, huorfor ieg befohl at Erfahre, huem ded uaar.

s. 140Y ded samme da bleff ieg waar, at ded uar fru Ellen, Huorfor leg strax tiil hinder ¹⁾ : Ellene, huad gør du heer sa tylig? Huorpa hun suarede: leg haffuer at tale med E: M:, som ligger Macht pa. Dentyd leg uylle uyde, huad ded uar, da uylde hun indted herfor dermed, Mens fulde mig offuer tu tymer aff Ett kuarter y prouyandtgarden y Ett andiit. Langdt om siier da spurde hun mig ad, Om hun motte beholde wybecke huos siig. Huorpa ieg wendte mig om til hynder och sagde: Ellen, huad kommer ded mig wed, huos huem hun Er? For mig ma hun uerre huoss huem ded hinder lyster, Hun Er vng, hun faar uel En tyeniste ygen. Huortil hun suare: ded er uel, Om ded Indted Er E: M: ymod, da uyl ieg gerne haffue hinder huos mig. Huortil ieg suarede : la, sommend, al den del, leg haffuer y hinder, den uyl leg gerne Oplade dig.

Dentiid hun Nu haffde bracht samme snack tyer End Engang pa banen, Da bleff ieg keed deraff Och sagde tyl fru Ellen: Ellen, ieg Er y al sandhed rett uel tilfriidtz, at hun bliiffuer huos diig. Sa tackede hun mig och tog syn affskeen fra mig och tog sa lyge Neder ad byen och uille Indted bliiffue tyl maldtiid huos mig pa Slottiid.

Nogle ugger derepther da bleff den ganske Armej skybiit ued Suynborg, huor leg ochsa lod mig fynde. Der ded nu sammestedt giick nogit langsam tiil med folckens Indskybning, Da begerede fru Ellen, at leg uylle begiiffue ²⁾ pa hinders gaard der Nest huos liggendis ³⁾, Indtil samme Indskybing uar offuerstanden, Huylckit ieg ochsa Indgiick.

Imidlertyd ieg nu la pa samme gard, da bleff ieg kendt med uybecke krusse, saat hun bleff med wldrich Christian.

Dentyd leg begaff mig Nu med Armeien offuer tyl s. 141Angelen och forrettede der ded, som der skee kunde, och friidden med keysseren uar sluttit, Daa begaff ieg mig henad danmarck ygen och kam henad daalum, huor wiibecke uaar, som y myn frauerrelse uar bleffuen heel triind.

Der fru Ellen nu sa, at leg merckede, huor faat uar, da sagde hun: Nadigste herre, huorledis haager wybecke E: M: Nu? Huortil leg inted suarede, mens loe deraff. Syden Erbød fru Ellen siig, At hun uylle lade wybecke

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

ligge y barsselseng pa En aff hindere garde, om hun motte. Huortil ieg inted suarede, mens giick fra hiinder.

s. 141

Til Korfits Ulfeldt (?).

Om Midler til at underholde fattige Præsteenker i Sjælland. — Geh. Ark.

Der Er y Syeland 398 Sogner. Naar Nu huer Sogen contributorer 3 daler huerdt Aar til dy prestekuynder, Som fattige waar, da kan ded gøre om Aarit 1196 dl.

Vdi ty aar kan ded gøre 11960 dl.,

huoraff Ett arss Rendte beløbber sig 718 dl.

NB. Om ded wox, som brugis tiil Lyss, och ¹⁾ giordt y penge til den samme brug, Och man brugte huoss Altharens Sakramentis vdelelsse talleliis, som aff Ingen ansehende waar, da kunde ded gøre Ett stadtligt capitall.

Udskrift: Rügens Hoffmeister ²⁾ tiil hande.

s. 142

Til Christen Thomesen Sehested.

Kongen vil vide, hvem der paa hans Vegne skal anklage en Præst, som er løben bort fra sin Menighed. — Geh. Ark.

Eptherdi leg glemde y dag for Maltid At lade dig forsta myn mening, At leg uyl uyde, Huem der skal pa myne uegne klage den Prest an for Bysspen Och Prouesterne, Som haffuer forløbiit syn menighed, Aff arsag, som hand siiger, Att hand haffuer werrit pørturbent aff En Røst, som taleded tiil hannem, Da skaldu Nu lade mig sliigt uyde. Vale. Køben: Slott den 6 Nouem: Anno 1643 ¹⁾.

Christian.

Udskrift: Chansleren H: Christian Tommissen til hande.

s. 143 Under Trykningen af dette Bind ere Udgiverne blevne opmærksomme paa følgende Breve, som burde have været medtagne i dets første Afdeling.

s. 143

A.

9. Decbr. 1591.

Til Hertug Ulrik af Meklenborg.

Han sender ham en sjælden, i Norge fangen Fisk. — Hauptu. Geh. Arch, i Schwerin.

Auch freundlicher, Hertzlieber Herr grossvatter, wollen wir E: L: freund vnd Sonlich nicht verhalten, das wir einem seltzamen Fisch, so zu vnsern Reich Norwegen gefangen, bekommen, vnd thun derselben seiner wunderbarn gestalt halben E: L: hiermit freu[n]d vnd Sohnlich vbersenden. Datum ut in Literis.

E: L: gehorsamer Sohn, dieweil ich lebe,

Christian manpp. ¹⁾.

s. 143

B.

1. Juli 1623.

Til Skriveren og Fogeden paa Antvorskov.

Om noget fra Oldenborg ankommet Kvæg, som foreløbig skal blive paa Antvorskov og der passes. — Geh. Ark., Bilag til Antvorskov Lens Regnskab 1623—24.

Dette fehe ²⁾ skall bliffue til Anderskou, indtill Slotzherren Ernst Norman kommer hiem, Saa ued hand all s. 144 besked. Ymidlertyd skall Samme fehe skaffis gaatt høy gress och foringendell steedis att komme y Skouen. Der skall antaagiss strax kuyndfolck, som skall ordinari malcke samme fehe. Och skall Den kaarll, som nu huoss fehed Er, som er kommen med aff Oldenborch, bliffue huoss fehed Paa En manidtztiid fraa

dagss Dato och haffue opseend dermed ¹⁾. Hannem skall herepther betalis for hanss wmag, ymidlertyd skall hand haffue hanss kost paa Slottid.

Actum Nyborrig den 1 Iulij Anno 1623.

Udskrift: Huorepther Skriffueren ²⁾ Och fogden ³⁾ Paa Anderskou Dennom Skall retthe.

S. 144

C.

18. Aug. 1625.

Til Hertug Johan Ernst af Sachsen-Weimar.

Kongen ønsker at erfare Tilstanden i Fæstningen Stolzenau, som er bleven opfordret til at overgive sig. En Bøsseimester kan undværes, men maa ikke rejse bort, før han har udstedt en Forpligtelse. Den spanske Gesandt skal der holdes Øje med. — Trykt hos G. E. Heermann, Beytrag zur Ergänzung u. Berichtigung der Lebensgeschichte Johan Emsts des Jüngern, Herzogs zu Sachsen Weimar, Weimar 1785, S. 67f. ⁴⁾.

E. L. Schreiben zu Nienburg den 17 hujus habe ich diese Stunde empfangen und aus dem beygefügtten Schreiben die Auffoderung des Hauses Stolthenov vernommen und erachte, dass man es eine Zeit lang ansehen muss. E. L. können mir wol mit Erster Gelegenheit den Zustand derselbigen Festung in möglicher Eile wissen lassen ⁵⁾. Den s. 145Büxenmeister betreffend halte ich es dafür, dass es ohne ihm wol kan bestellet werden, den unter den Soldaten wol Lüthe vorhanden, die Stücke feuren können, allein dass der Büxenmeister, so weg begehret, nach den Herzogen von Braunschweig sich zu begeben, verpflichten muss, ehe er ausgelassen. Den Gesandten aus Hyspania ¹⁾ soll in acht genommen werden. E. L. werden, ob Godt will, alles in gute Obacht nehmen. Der Allmächtige kann alles seinem heiligen Nahmen zu Ehren disponiren wissen. Almacht (!) Ich E. L. hiemit befahlen thue.

E. L. allezeit
getrewer Vetther
Christian.

Datum Ferden den 18 Augusti Anno 1625.

So balde möglich So soll Ein Büxenmeister abfertigt werden.

s. 146 Rettelser og Tilføjelser.

1. Bind (1589-1625).

S. 84 Anm. 3. Om den her nævnte Kaptajn „Ceridon“ kan følgende oplyses: Af et 8. Novbr. 1615 i Weimarode efter den danske Konges Befaling afholdt Forhør, der skulde oplyse, hvorledes Hertugen (Ernst Ludvig) af Sachsens Fane 15. Juli 1612 gik tabt ved Kungsbro og Rytterne fangedes (jvfr. A. Larsen, Kalmarkrigen S. 226), fremgaar det, at den franske Kaptajn Serida — Gabriel Serida kaldes han paa Aktstykkets Bagside — den nævnte Dag gik over til de Svenske. (Geh. Ark., Danske Kong. Hist., Fasc. 82 ab.)

- 157. Orig. til Nr. 129 findes i Geh. Ark. (tidligere i Kgl. Bibl.).

- 432 Anm. 1. Boderne paa Mønten er vistnok Boderne i Møntergade. (Dr. O. Nielsen.)

- 464 L. 3 f. o. Kommaet efter „Skrifflliigen“ flyttes hen foran dette Ord.

2. Bind (1626—31).

S. 316 L. 14 f. n. Ellitsø. læs: Erritsø.

- 388 (Registeret). Otterberg, læs: Ottersberg.

3. Bind (1632-35).

S. 349 Anm. 2. Kirstine Munk opholdt sig paa Stjernholm fra 2.

April til 21. Juli 1635 (Fortæringsregister ved Stjernholms Lensregnsk. i Geh. Ark.).

4. Bind (1636—40).

S. 395. Brevet Nr. 451 er ikke fra 1640, men fra 1626. Det udgaar derfor helt paa dette Sted, men er optaget II, 41.

s. 1475. Bind (1641-44).

S. 313. Den Kaptajn, der stak en anden Herremand ihjel, som Kongen skriver i Brevet af 3. Marts 1643, var Lavrits Galtung. Den dræbte var Axel Movat (Muat) den yngre, der ogsaa var Søkaptajn. Se Lind, Kristian IV og hans Mænd paa Bremerholm S. 296. 306.

- 453 L. 2 f. n. Aarstallet 1630 er usikkert, se ovfr. S. 115.

- 501 - 5 - Rigsraader, læs: Kommissarier.

6. Bind (1645-48).

S 18. Brevet Nr. 26 er næppe til Esaias Fleischer, som siden 1639 ikke var Hofapotheker (Grundtvig, Meddelelser fra Rentekammerarch. 1872 S. 193). Snarere er det vel til Samuel Meier (jvfr. VI, 119).

- 46 Anm. 1. 10. Septbr. 1629 udgik der Kongebrev om, at der skulde gjøres Afregning med Kaptajn Torcy (Sjæll. Tegn. XXIV, 251).

- 173 L. 5 f. n. Amt, læs: Herred.

7. Bind (Tillæg).

S. 21 L. 4 f. n. Efter „Schwerin“ sættes Komma.

41 Anm. 1. Jep Tømmermand er vist snarest den i Nr. 26 og 29 nævnte Jep Jørgensen.

- 114. I Overskriften til Nr. 35 sættes „Leiel“ ind efter „Madsen“.

s. 148 Fortegnelse over de Personer, til hvem Brevene ere skrevne^{*)}.

Antvorskovs Skriver og Foged, Nr. B.

Brochmann, Jesper, Nr. 66.

v. Buchwald, Kaspar, Nr. 30 (Udkast)

de Castro, Andreas, Nr. 64.

Christen Jensen, Nr. 34, 35.

Christian, Hertug af Brunsvig-Lyneborg. Nr. 18 (Udkast).

Fredskomraissærerne 1645, Nr. 67 — 69.

Friis, Christian, til Borreby, Nr. 10(?).

Friis, Christian, til Kragerup, Nr. 6, 10, 13, 14. — 10(?), 14, 22, 25.

Günther, Frederik, Nr. 15, 16, 18, 19, 22, 34, 37, 38, 62. — 15, 16, 18—20, 32, 40.

Hans, Hertug af Sønderborg, Nr. 19 (Udkast).

Hans Bøjesen, Nr. 42.

Jakob Madsen, Nr. 60(?).

Jens Thomesen, Nr. 32.

Johan Ernst, Hertug af Sachsen-Weimar. Nr. C.

Johan Frederik, Ærkebiskop af Bremen. Nr 33.

Johan Thomesen, Nr. 47—49(?).

v. d. Lippe, Christoffer, Nr. 57.

Marschalck, Levin, Nr. 20 (Udkast).

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Marsvin, Ellen, Nr. 49.

s. 149v. d. Meden, Martin, Nr. 17 (Udkast).

Morten Madsen (Leiel), Nr. 34, 35.

Müller, Henrik, Nr. 47—49(?).

Pentz, Marqvard. Nr. 16 (Udkast), 17 (Udkast).

Rantzau, Ditlev, Nr. 12 (Udkast).

Rantzau, Gert, Nr. 2 (Udkast).

Rantzau, Henrik Nr. 43.

Rentemestrene, Nr. 53, 75. — 42, 45.

Reventlow, Ditlev, Nr. 58.

Salvius, Johan Adler, Nr. 40 (Udkast).

Sehested, Christen Thomesen, Nr. 60(?), 65. — 56, 61.

Thott, Henrik. Nr. 41.

Tolderne i Sundet, Nr. 50.

Tydske Kancelli, Nr. 21.

Ulfeldt, Korfits. Nr. 63. — 52—54, 60(?).

Ulrik, Hertug af Meklenborg, Nr. 1. — A.

Valkendorf, Henning, Nr. 59.

Vind, Iver, Nr. 55, 72.

Vognsen, Vogn, Nr. 36 (Udkast).

s. 150 Register *).

Aakjær 12 f.

Aarhus 72.

Adolf, Hertug af Gottorp, 2G f.

v. Ahlefeldt, Baltser, 16. — Kaj 14, 63, 110. — Klavs 4.

Akeleie, Christian Knudsen, 55. — Sigvard Gabrielsen 48.

Albrecht, Hertug af Preussen, 73.

Angel 141.

Angerburg Amt (i Østpreussen) 72, 74.

Anhalt-Zerbst jvfr. Johan; Rudolf.

Anna, Dronning af England, 102.

Anna af Preussen 73.

Anna Kathrine, Christian IV's Datter, 90, 132 f.

St. Anna, Skib, 48.

Anne Mortensdatter (g. m. Jakob Mikkelsen) 59, 132.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Anton Günther, Greve af Oldenburg, 19.

Antonius, Greve af Delmenhorst, 19.

Antvorskov 21, 111, 136, 143 f.

Arenfeldt, Niels, 18.

Argo, Skib, 47.

Assens Færge 69.

Assens Sogn 58.

Augsburg 55.

Baltser Badsker 41.

Barchmann, Hans, Snedker, 33 5.

Barrit Sogn 58.

Bebber (Bæver, Jørgen, Murmester i Hillerød, 38.

Beck, Sivert, Rentemester, 11.

Becker, Gebhard, General-mønsterskriver, 110. — Henrik 113 f.

Belov, Henrik, 4, 27.

Bender, Adolf, kgl. Kok, 117.

Bergen 30, 61.

Berns, Albert Baltser, Faktor i Hamborg, 51, 77, 79.

Bernt Lambertsen, Murmester i Hillerød, 34, 36, 38.

Bertel, i Hertug Frederiks Tjeneste, 14.

Bjerge Herred (Aarhus Stift) 58.

Biskop, Henrik, Borger i Kbhvn., 87.

s. 151Blome, Dietrich, 3. — Hans 3-5*, 6, 66 f.

Blücher, Johan, Kjøgemester, 126.

Bodil (g. m. Søren Nielsen Islænder) 9.

Boller 114 f., 135.

Bollerslev 69.

Bornemann, Philip Julius, Kancellisekretær, 56.

Bornholm 86.

Bornholm. Peder Olufsen, Søkaptajn, 46.

Braem, Johan, Handelsmand i Kbhvn., 61 f.

Brahe, Jørgen, 32.— Otte Pedersen 18. — Tyge 55.

Brandenburg 54. Jvfr. Christian Vilhelm; Frederik Vilhelm; Georg Vilhelm.

Bremen, By, 23, 107.

Bremen Stift, 6, 23 f., 26 f., 52, 83. Jvfr. Johan Frederik. — Domkapitel 23 f.

Bremervörde 42.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Brochmann, Elias, Gartner i Haderslev, 102. — Jesper, Biskop, 79 f.

Brock, Lave, 18.

Brockdorf 97

Brockenhuus, Oluf, 64 f.

Brunsvig-Lyneborg, Hertugdømme, 24 f., 145. Jvfr. Christian; Philip Sigismund.

Brunsvig-Wolfenbüttel jvfr. Hedevig.

Brüssel 56.

Brømsebro, Fredsunderhandling i, 80-3.

v. Buchwald, Kaspar 68, 112.

— Wulf 14.

Burggraf, Herman, Kæmner i Kbhvn., 10.

Bygholm 13.

v. Bülow, Joachim, 27.

Bælt, Store, 17.

Bødker, Søren Andersen, s. Søren.

Bøgvad, Johan, Tilsynsmand p. Frederiksborg, 33, 36, 38, 40 f.

Bøhmen 118.

de Castro, Andreas, Juveler, 78.

Cato Gertsen, Søkaptajn, 47.

Ceridon, Kaptajn. 146.

Charitas, Skib, 47.

Chemnitz, Martin, gottorpsk Kansler, 27.

Choritz s. Korris.

Christen Albertsen, Borgmester i Kbhvn., 9. — Jensen, Hofprædikant, 89, 110, 114 f., 131. — Sørensen, Borger i Bergen, 61 f.

Christian IV's Børn 37, 68, 101, 110, 128, 133, 135, 137.

Christian, Prins, 35, 59, 86, 90, 101 f., 110, 131 f.

Christian, Hertug af Brunsvig-Lyneborg, 24 f.

Christian Knudsen, uægte Søn af Chr. Knudsen Akeleie, 55.

Christian Vilhelm af Brandenburg, Biskop i Halberstadt, 112.

Christiane, Christian IV's Datter, 124.

Christianopel 83.

Christianshavn (p. Spitzbergen) 61.

Christiansø (i Norge) 63 f.

Christoffer Smed 126.

Cleinau, Tobias, Enkedronningen af Sverigs Sekretær, 73-6

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Condevin, Klavs, Borger i Kbhvn., 11.

v. Cramon, Anna, 27 f.*

Daa, Klavs, 50.

Dajon, Jens, Boldmester, 126, 129.

s. 152Dalum Kloster 90, 128 f, 141.

Delmenhorst .jvfr. Antonius.

Dodt, Henrik, Borger i Bergen, 61 f.

Dorn, Reimar, holstensk Raad, 64 f.

Dorothea Elisabeth. Kirstine Munks Datter, 84-6, 132, 135-7.

Dresden 54.

v. Dringelberg (Dringenberg), Heinrich, Kaptajn, 7 f

Dyrafjord (p. Island) 9.

Eggebrecht, Nicolaus, Kancellisekretær, 56.

Elben 25, 45.

Elbtold 54.

Elisabeth s. Lisbet.

Elisabeth Augusta, Christian IV's Datter, 124, 136.

Elmelundegaard (Ermelundegaard) 64.

Embden 47.

England 60, 125. Jvfr. Anna; Jakob ; Karl.

Ernst Ludvig, Hertug af Sachsen, 146.

Erritsø 146.

Estland 82.

Faber, Daniel, Dr. jur., 27.

Falling Sogn 12.

Favrholms Ladegaard 41.

Felding, Svend, s. Svend.

Femern 47.

Femernsund 47.

Ferdinand II, Kejser, 42.

Fides, Skib, 46, 48.

Filkenstrup 35.

Fisken, Skib, 47.

Flaaden 17, 19 f., 45-8, 75, 84, 115, 125.

Fleischer, Esaias, Apotheker, 147.

Flensborg 25 f., 55, 67.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Flensborg Amt 110.

Flensborg, Skib, 46.

Francke, Gerlach, Kancellisekretær, 57.

Frands Philip, Hertug af Glücksborg, 91.

Frankrig 83, 134, 146.

Frederik II 5, 66.

Frederik (III), Hertug, 13-5, 23, 26, 52, 90, 101, 111f, 134.

Frederik III, Hertug af Gottorp, 24-7, 42 f., 48 f., 65 f., 74.

Frederik Christian, Christian IV's Søn, 129.

Frederik Vilhelm, Kurfyrste af Brandenburg, 73.

Frederiksborg 15, 17, 33-41, 44, 78, 86, 89 f., 111, 115-7, 131-5. Dat. 7, 26, 42. — Bryggers 38. — Løvebrønden 116. — Neptunusbrønden 34. — Dyrehaven 90. — Gamle Dyrehave 35. — Have 36, 87. — Kro 35 f. — Gamle Kro 38. — Lille Ladegaard 33, 39, 90, 132. — Store Ladegaard 34, 40. — Slotspræstens Gaard 35. — Sparepenge 36.

Frederiksborg Len 119.

Freville, Jacques, Dansemester, 101.

Friis, Albert, 4f. — Christian t. Borreby 99 f. (?). — Christian t. Kragerup 11-3, 16-21, 23, 99 f. (?), 101 f., 107-10. — Tønne 32, 58.

Friling s. Frøling.

Frisch, Henrik, Smed, 18.

Frøling (Friling, Frølich), Bernt, Borger i Kbhvn., 8, 10.

Fuchs, Felix, Rothgieter, 55.

Fuiren s. Fyren.

Fyn 46, 90, 134, 138.

Fyr 51.

Fyren (Fuiren), Henrik, Borger i Kbhvn., 10.

s. 153v. Fürstenberg, Theodor, Biskop i Paderborn, 21.

Gaardsret 126.

Gabriel, Skib, 45.

Galt, Peder, 45.

Galtung, Lavrits, 147.

Gammelby Præstegaard 58.

Gammerdige (ved Elben) 25.

Geist, Bernt, 13 f.

Generalstaterne s. Nederlandene.

Georg Vilhelm, Kurfyrste af Brandenburg, 72-4.

Gjedde, Ove, 47. 86.

Gjøe, Falk, 18. — Jesper 18.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Glud Sogn 58.

Glücksborgske Hertuginie jvfr. Frands Philip.

Glückstadt 16, 52, 64, 68, 101. – Glücksborg 16. Da t. 53, 64, 78.

Gottorp 72, 90.

Gottorp Amt 4.

Gottorpske Bus 26, 96, 99, 121. Jvfr. Adolf; Frederik; Johan Adolf.

Grabow, Køne Joachim, 45.

Greve, Klavs, kgl. Kok, 117 f.

Gribben, Skib, 19.

Grindavig (p. Island) 10.

Grubbe, Erik, 72. — Jørgen 31. Grønland 61.

Gustav Adolf af Sverig 52.

Gutfeldt, Salomon, kgl. Livbarber, 126.

Gyldenløve, Ulrik Christian, 90, 119, 140.

Gyldenstjerne, Knud, 31.

Günther, Frederik, Kancellisekretær, 21 f., 24-6, 29-31, 43f., 48 f., 56, 72-6, 102-7, 113, 117.

Haag 97.

Hacke, Hans, Kaptajn. 112.

Haderslev 63, 69, 96, 102, 142. – Haderslevhus 60, 68. Dat. 62 f., 67, 69.

Haderslev Amt 3-5, 102.

v. Hagen, Gottlieb, kgl. Raad, 56.

Halberstadt Stift 112.

Hamborg 21, 25, 29, 53, 65, 79, 114, 124.

Hameln 42.

Hammer, Lukas. Farver iKbhvn., 120. — Niels, Søkaptajn, 19 f., 46.

Hans, Hertug af Sønderborg, 25 f.

Hans Antonissen, Præst i Assens, 58. — Bøjesen, Omslagsforvalter, 53, 63, 78, 126. — Haagensen, Tømmermand i Hillerød, 33, 36, 40. — Jakobsen, Saddelmager, 69. — Lavgesen, Biskop i Ribe, 4. — Lavritsen, Skriver p. Antvorskov, 144. — Lydersen, Søkaptajn, 47. — Pedersen, Tolder i Sundet, 51.

Hans Bugislav, Hertug af Nordborg, 91.

Hansestæderne 29-31.

Harbo (Harbou), Søren Christensen, 48.

Haren, Skib, 47.

Hasebart, Wichmann, Mag., 52 f.

Hausbergen (i Westfalen) Dat. 43.

Havhesten, Skib, 47.

Havnefjord (p. Island) 8f.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Hedevig, Christian IV's Datter, 124

Hedevig af Brunsvig-Wolfenbüttel, 99.

Heidemann, Erik, gottorpsk Kansler, 66.

Heidersdorf(Heydenstrup), Reinhorn, 32.

Heinemark, Jonas, Tolder, 50.

Hektor, Skib, 46.

Helsingør 8,17, 120. Jvfr. Kronborg; Sundtold.

s. 154Henrik Hermansen, Urtegaardsmand p Frederiksborg, 36 f.

Herredage 30, 88, 128, 135.

Hess, Henrik, Søkaptajn, 47. — Markus, Søkaptajn. 47.

Hessen 24.

Hillerød 34, 36, 38, 40. — Kirke 38. — Jvfr. Frederiksborg.

Hindsgavl 111.

Hoff, Chrin, Borger i Bergen, 61 f.

Hofsós (p. Island) 10.

Hogendorf, Frands, Skrædder, 59.

Holck, Henrik, 31.

Holger Gabrielsen, Præst i Hylke, 58.

Holland s. Nederlandene.

Holst, Hans, Byskriver i Kbhvn., 9.

Holsten 3-8 31, 43. 47, 65-7, 72, 75, 97, 108, 127. Jvfr. Gottorpske Hus.

Honning, Niels, Søkaptajn, 47.

Hornbolt, Villam, Maler, 57.

Hornum Sogn 58.

Hummeren, Skib, 46.

Hvalfangst 61 f.

Hveen 55.

Hvide Bjerg, Slag paa, 55

Hvitfeldt, Henrik, 32.

Hylke Sogn 58.

Jakob I af England 102.

Jakob Klausen, Borgmester i Malmø, 55. — Madsen (Matthisen), Hofprædikant, 69. — Mikkelsen, Borgmester i Kbhvn., 59. — Mikkelsen, Skipper, 55. — Jvfr. Jep.

Jelling. Søren Andersen, Præst i Glud, 58.

Jens Boldmester s. Dajon. — Madsen, Præst i Barrit, 58 — Pedersen, Tilsynsmand ved Fyrene, 51. — Skibsbygger

72. — Thomesen, Skriver p. Hammermøllen, senere i Tugthuset, 41 f., 50. — Tønnesen, Graver i Ullerød, 33.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Jep Jørgensen, Tømmermand i Hillerød, 33, 36, 40 f., 147.

Johan, Fyrste af Anhalt-Zerbst, 100.

Johan Kandestøber 69. — Thomesen, Kammerskriver, 121-3.

Johan Adolf, Hertug af Gottorp, 4-6, 66.

Johan Albrecht, Hertug af Meklenborg, 27 f.

Johan Ernst, Hertug af Sachsen-Weimar, 144 f.

Johan Frederik, Ærkebiskop af Bremen, 23 f., 26 f., 42 f., 52.

Johan Georg, Kurfyrste af Sachsen, 43, 49.

Isafjord (p Island) 9.

Island 8-10, 46 f, 61, 86.

Islandske Kompagni 9, 45.

Italien 20.

Itzeho 100 f, 109.

Juel, Børge, 4G. — Erik 18. — Jens 11, 13 f.

Justitia, Skib, 48.

Iver Povlsen, Borgmester i Kbhvn., 9.

Jylland 46.

Jørgen Hansen, Foged p. Haderslevhus, 69. — Karstensen, Renteskriver, 51.— Lassen 51.

Kaas, Staller, 46.

Kalmarkrigen 7 f.

Karen Andersdatter 86 f.

Karker, Jakob, Tømmermand i Hillerød, 33, 36, 40 f, (146).

Karl I af England 102.

Kato s. Cato.

Keflavig (p. Island) 9f.

Kiel 63. — Omslag 62 f., 78.

Kippinge Kirke 130.

s. 155Kirstine (g. m. Søren Andersen Bødker) 9.

Kjærstrup (p. Taasinge) 90, 140.

Kjøbenhavn 4, 8, 15, 17f., 41 f., 44-6, 50, 55 f, 59, 61, 64, 73, 78 f., 81, 84, 86-8, 109, 114, 128 f., 132, 134, 343. — Nyboder 124. — Gamle Skibsboder 124. — St. Annæ Bro (Skanse) 44, 50. — Børnehuset (Tugthuset) 50, 85, 118-20. — Møntergade 146. — Holmen (Bremerholm) 17 f., 20, 45, 124. — St. Annæ Kirke 44. — Holmens Kirke 110. — Ladegaard 42. — Astronomisk Observatorium 55. — Proviantgaarden 130, 137. 139 f. — Reberbane 45. — Rustkammeret 125. — Slot 17 f., 78, 89 f., 114, 125. 129-32, 137, 139. Dat. 60, 81-3. 91, 142. (Store Bryggers 118. Hvælving (Arkiv) 79. Kirke 17, 110. 130.) — Rosenborg 57, 122, 129. Dat. 80. — Tøjhus 125. — Universitet 55, 79 f — Ny Vartov 45. Københavns Len 119.

Klavs Jakobsen, Rebslager, 69.

Kloumann, Verner, Borger i— Kbhvn., 10. Knoff, Hans Christoffersen, Præceptor hos Hertug Frederik, 14.

Kock, Nikkel, Toldembedsmand, 54 f.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Kolding 31, 72, 111. — Koldinghus 72.

Kolding, Niels Jensen, s. Niels.

Kongel, Jørgen, Søkaptajn, 45.

Korris, Isak. Borger i Kbhvn., 9.

Korsør, Søren Sørensen, Søkaptajn, 48.

Krafse (Kraasse), Hans, 18.

Krag, Niels, Sølieutenant, 47.

Krakewitz, Mikkel, Organist, 123.

Kranz, Niels, 47.

Krempe 100 f. — Tøjhus 100.

Kronborg 15, 50, 57, 88, 90, 109, 128 f., 131. — Hammermølle 41, 50. Kronborg Len 119. Kruse, Gabriel, 47. Kruse, Vibeke, 90, 135, 137-41. Kungsbro (i Sverig) 146. Königsberg 75.

Korsener, Hans, Drabant, 131.

v. d. Lancken, Ægidius, gottorpsk Kansler, 49, 66.

Landdage i Hertugdømmerne 65, 67.

Landret i Hertugdømmerne 4 f., 65.

Lange, Herman, Kræmmer, 68.

Lavrits Jensen, kgl. Kok. 117.

Leiel, Morten Madsen, s. Morten. Leonora Christina, Christian IV's Datter, 124.

Leopold Vilhelm, Ærkehertug, 70.

Lifland 82 f.

Lindormen, Skib, 45.

v. d. Lippe, Christoffer, Kansler, 56, 65-7.

Lisbet (g. m. Diderik Møller) 9.

Lorck, Thomas, Raadmand i Kbhvn., 9.

Lorens Rothgieter 34.

Lorenz, Johan, Orgelbygger, 123.

Losekil, Just, Borger i Kbhvn., 10.

Luft, David, Toldskriver i Sundet, 51.

Lukas Henriksen, Søkaptajn, 47.

Lund, Domkapitel i, 52 f.

Lundegaard (i Fyn) Dat. 11.

Lundt, Hans Nikkelsen, Kancellisekretær, 56.

s. 156Lutter (am Barenberg), Slag ved, 43.

Lybek, By, 47, 53.

Lybek, Stift, 6.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Lybek, Henrik, Trompeter, 17.

Lykke, Anne, 133 f. — Frands 18.

Lyneborg s. Brunsvig-Lyneborg.

Røde Løve, Skib, 48.

Maar, Johan, Søkaptajn, 45.

Madrid 79.

Mads Christensen Gullandsfarer, Borger i Kbhvn., 10. — Jvfr. Matthias.

Magdalena Sibylla, Prinsesse, 49.

Magdeburg Stift 19.

Malmø 8, 55.

v. Mandern, Karl, Maler, 57.

Marekatten, Skib, 17, 45.

Maria Eleonora, Dronning af Sverig, 72-6.

Marie, Jomfru hos Kirstine Munk, 130.

Marine (g. m. Hans Piper) 9.

Marschalck, Frands, Domdekant i Bremen, 23. — Levin, tysk Kansler, 56, 107.

Marselis, Gabriel, 79.

Marstrands Galej 47.

Marstrands Plage, Skib, 47.

Marsvin, Ellen, 11, 32, 59 f., 88, 90, 127-30, 132-41.

Matthias (Mads) Hansen, Borgmester i Kbhvn., 9.

v. d. Meden, Martin, 13, 23 f., 29.

Meier, Samuel, Apotheker, 147.

Meklenborg 27f., 43. Jvfr. Johan Albrecht; Ulrik.

Middelfart 46.

Middelfart, Mads Jensen, Hofprædikant, 110.

Mikkel Mortensen, Søkaptajn, 48.

Mogens Pedersen, Underkapelmester, 16 f.

Mohr, Hartwich, Raadmand i Itzeho, 109. — Borgmester sstds. 109. — Jvfr. Maar.

Morten Madsen (Leiel), Biskop, 110, 114 f. — Rasmussen, Tømmermand i Hillerød, 33, 36.

Movat (Muat), Axel, 147. — Christoffer 45.

Mund, Pros, 47.

Munk, Jens, 46. — Kirstine 10 f., 59 f., 84-6, 88-90, 110, 114 f., 128-39, 146.

Müller, Henrik, Kammerskriver, Tolder i Kbhvn., 84, 121-3.

Mynden, Skib, 47.

Møller, Bertel, Snedker, 59. — Diderik, Borger i Kbhvn., 9.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Nassau, Skib, 47.

Nederlandene 21, 23, 83 f., 87, 107, 109.

Neisse (i Schlesien) 55.

Neustadt 77.

Niels Jensen (Kolding), Byskriver i Kbhvn., 9. — Knudsen, Foged p. Antvorskov, 144. — Nielsen, Sanger, 20. — Sørensen, Kjøkkensriver, 68.

Nienburg (i Brunsvig) 144.

Nold, Just, 97.

Nordborgske Hertuginie jvfr. Hans Bugislav.

Nordlandene 61.

Norge 19, 46, 61, 84, 86, 98, 143.

Normand, Ernst, 143.

Den norske Galej 46.

Nyborg 111. — Slot 16 f. Dat. 144.

Nældebladet, Skib, 45.

Oberberg, Johannes, Enkedronningens Rentemester, 52 f.

Odense 111. — Odensegaard 86, 116. Dat. 61.

s. 157 Oldenburg 143 f. Jvfr. Anton Günther.

Oldeslohe 68.

Orning, Jørgen, 46, 48.

Oslos Galej 47.

Osnabrück Stift jvfr. Philip Sigismund.

Osserin, Gert, Perlestikker, 55.

Ottersberg (i Stiftet Bremen) 27.

Otto Ludvig, Rhingreve, 60, 84, i 88, 90, 114, 128 f.

Ou, Henrik, Stenhugger, 34. Oxenstjerna, Axel, svensk Rigskansler, 54, 80. Oyen, Løbe, 144.

Paderborn, Stift og By, 21 f.

Pappenbüttel (ved Hamborg) 29.

Parsberg, Oluf, 14, 32.

Patientia, Skib, 48.

Paynck, Peter, Hofchemikus, 89, 125 f., 131 f.

Peder Karlsen, Raadmand i Kbhvn., 9f.

Pentz, Adam Heinrich, 69-72, 75 f Hans Hustru 76. — Christian 59, 124. — Marqvard 103-6.

Pflug, Christoffer, oldenburgsk Raad, 19.

Philip, Hertug af Sønderborg, 8. Philip Sigismund, Hertug af Brunsvig - Lyneborg, Biskop af Verden, 16-8, 24.

Piper, Hans, Borger i Kbhvn.. 9.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Pommern 99. Jvfr. Ulrik.

Poppenbüttel s. Pappenbüttel.

Postillon, Skib, 46.

Prag 55.

Preussen 75. Jvfr. Albrecht ; Anna.

Pricker, Ernst. Søkaptajn, 47.

Prins, Morits Vibrandsen, Søkaptajn, 48.

Prip, Iver, 52 f.

Prussing, Jakob, Guldsmed, 69.

Pudewils, Dionysius, kgl. Raad, 56.

Pøl (i Slesvig) 90.

Rafael, Skib, 46, 48.

Rantzau, Familie, 105. — Ditlev 16. 100 f. — Frands 131, 133. — Gert 5, 7, 13 f., 23 f., 29, 31, 102, 110. — Henrik († 1599) 4-6, 66 f. — Henrik t. Schmol 53 f. — Kaj 27. — Marquard 97. — Oberst 97.

Rasmus Sørensen, Præsti Skjold, 58.

Reedtz, Frederik, 32.

Rekompens, Skib, 48.

Remmert (Rembert) Petersen, Portrætmaler, 57.

Rendsborg 16, 49, 120. — Rendsborghus Dat. 54, 63.

Rendsborg Amt 16, 54.

Rentemestre 54 f., 62 f., 87, 118-20. Jvfr. Sivert Beck; Jens Juel.

Resen, Hans Povlsen, Biskop, 109.

Rettich, Jakob, Ingeniør, 44.

Reventlow 49. — Ditlev 53 f, 56, 68. — Margrethe 49.

Rhingreve s. Otto Ludvig.

Ribe Domkapitel 4.

Riberhus Len 4f.

Rigsraadet 3-5, 31, 50, 81, 88, 92, 110.

Ringkloster 12 f.

Ringsted 111.

Rode, Helmer, Borger i Kbhvn., 9.

Rodsten, Sten, 18.

Rosenkrands, Holger, 32. — Holger Børgesen 46.

Rosenvinge, Sten Villumsen, 17, 20 f. — Villum Mortensen, Tolder i Sundet, 50.

Rosenvold 135.

Roskilde 107, 111.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

s. 158 Rostock 21, 27 f., 46 f.

Rud, Korfits, 32.

Rudolf. Fyrste af Anhalt-Zerbst, 100.

Rugaard (i Fyn) 111.

Rumler. Povel, Maler, 107.

Sachsen, Hertugdømme, jvfr. Ernst Ludvig.

Sachsen, Kurfyrstendømme, 49, 54 f Jvfr. Johan Georg.

Sachsen - Weimar jvfr. Johan Ernst.

Sack, Christoffer, Enspænder, 14.

Salvius, Johan Adler, svensk Gesandt, 52.

Samsø 46.

Sax, Hartvig, 46.

Schrøder s. Skrøder.

Schult, Bernt. Borger i Kbhvn. 9.

Schulte, Jørgen, 14, 23, 111f.

Schweidnitz (i Schlesien) 71.

v. Schönbech, Johan Joachim, Kannik i Bremen, 24. — Jørgen Heinrich, Kannik i Bremen, 24.

v. Schönburg, Johan Carl, spansk Gesandt, 145.

Sefeldt, Jørgen, 80-3.

Segeberg 103 f., 106, 112.

Segeberg Amt 68

Sehested, Christen Thomesen, 27, 35, 69, 78-83, 91, 127, 142. — Hannibal 10, 78 f., 84, 86. — Niels 31.

Serida, Gabriel, Kaptajn, 146.

Sibrandt, Weinholdt, Enkedronning Sophies Kansler, 5.

v. Siegroth, David Frederik, svensk Oberst, 113.

Sille, i Kirstine Munks Tjeneste, 139.

Sjælland 141.

Skanderborg 12, 15, 58. — Sø 12.

Skanderborg Len 12.

Skeel, Jørgen, 31.

Skibsbyggeri 77.

Skjold Sogn 58.

Skjoldpadden, Skib, 46.

Skrøder, Hans, Borger i Kbhvn., 10.

Skult s. Schulte. Slagelse 135. Slesvig, By, 4.

Slesvig, Hertugdømme, 3-6, 8, 31. 43, 46, 65-7, 97, 108, 127. Jvfr. Gottorpske Hus.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Smid, Christoffer. 126. — Otte 51.

Soll, Klavs, Proviansskriver, 18.

Sophie. Dronning, 4 f., 48, 57, 66 f., 98, 130.

Sophie Elisabeth, Christian IV's Datter, 59, 124.

St. Sophie, Skib, 47.

Sorø Akademi 91.

Spanien 79, 145.

Spes, Skib, 17, 45 f., 48, 131.

Spitzbergen 61.

Stade 44.

Stallmeister, Heinrich, Dr., kgl. Raad, 21* f. — Heinrich, Borgmester i Paderborn, 21.

Statholder i Kjøbenhavn 64, 124.

Steenwinkel, Hans, Bygmester, 59. — Morten, Maler, 57.

Steffen Madsen, Sporemager, 37.

Stege Slot 64.

Steinburg 29.

Steinburg Amt 16, 100 f.

Stettin, Fred i, 82.

Stjernholm 146.

Stollius, Jakob, Gouvernementssekretær, 64 f.

Stolzenau (i Hoya) 144 f.

Stovby Sogn 58.

Stralsund 55.

Sture, Peder, Hofprædikant, 110.

v. Stöcken, Heinrich, Tolder i Rendsborg, 120 f.

Sundtolden 19, 50, 82 f. — Tol-s. 159dere 50, 60 f. Jvfr. Hans Pedersen; Daniel Luft; Villum Mortensen
Rosenvinge

Svanen, Skib, 45.

Svend Felding, Sagnhelt, 12.

Svendborg 138, 140.

Sverig 73-6, 80-3, 108, 131, 146. Jvfr. Gustav Adolf; Maria Eleonora.

Sælhunden, Skib, 47.

Sønderborgske Hertuger jvfr. Hans; Philip.

Søren Andersen Bødker, Borger i Kbhvn., 8 f — Nielsen Islænder, Borger i Kbhvn., 9. — Pedersen. Præst i
Urlev, 58. — Pedersen, Præst i Ørum, 58.

Thott, Henrik, 52.

de la Thuillerie, fransk Gesandt, 83.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Thurn, Heinrich Matthias Greve af, Feltmarskal k, 90, 132.

Tilly, tydsk Feltherre. 42, 144.

Torcy, Kaptajn, 147.

Trolle, Niels, 86.

Troishus (ved Hillerød) 37.

Trost, Skib, 46.

Træhest 34.

Tydskland 5 21 f., 30, 42 ff., 52, 54, 60, 65, 67, 75 f., 90. 118, 129, 138, 141. Jvfr. Ferdinand.

Tyge Christensen, Søkaptajn, 45.

Tyrkiet 129.

Tyrstrup Herred 102.

Tørning Len 4f.

Udsen, Lavrits Ebbesen, 12, 15.

Ulfeldt, Jakob, 16 f. — Korfits 64, 80-3, 87. 124-6. 141.

Ullerød 33.

Ulrik (d. y.), Hertug, 21, 27 f., 52, 55, 71, 90, 132, 134.

Ulrik, Hertug af Meklenborg, 3-7, 67, 143.

Ulrik, Hertug af Pommern, 99

Urlev Sogn 58.

Urne, Christoffer, 80-3, 86, 130. — Ejler 14, 48. — Frederik 86. — Jørgen 32.

Urup, Karen, 135.

Waldburger, Joachim, Slotsfoged, 77 f.

Valdemar Christian, Christian IV's Søn, 53, 69-72, 136.

Valdemarslot 90.

Waldkirch, Christoffer. Bogfører, 18. — Henrik, Bogtrykker, 18.

Valkendorf, Henning, 18. 68 f.

Wallenstein, tydsk Feltherre, 71.

Wandsbeck 104 f.

Varberg 84.

Warnemünde 46.

v. Wartensleben, Johan Joachim, Hofraad, 56.

Vedel. Anders Sørensen, Mag., 4. — Niels Findsen, Præst i Stovby, 58.

Weiner (Weimar), Christian Ludvigsen, Kancellisekretær, 56.

Weimarode (i Tydskland) 146.

Werckmann, Ernst, Kancellisekretær, 99 f.

Verden, By, Dat. 145.

Carl Frederik Bricka, 1845-1903 Julius Alberg Fridericia, 1849-1912, *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*,

Verden, Stift, jvfr. Philip Sigismund.

v. Wersabe, Wulf Heinrich Oberstlieutenant, 14 f.

Weser 107.

Wesling, Morten, Borger i Kbhvn., 10.

Vibe, Mikkel, Borgmester i Kbhvn., 8.

Viktor, Skib, 46.

Villads Christensen, Tømmermand, 77.

s. 160de Willem, Powl, Handelsmand, 51.

Villum Evertsen, Søkaptajn. 46.

Vind, Henrik, 20, 45. — Iver 13 f., 64, 84-6, 134. — Jørgen 78 f.

Winsheim, Veit, Dr. jur., 4-6.

Vinstrup, Peder, Hofprædikant, 135 f.

Vognsen, Vogn, 62, 115.

Vogt, Christoffer, Kjøbmand i Hamborg, 53.

Voigt, Augustus, Kancellisekretær, 56.

v. Wouwer, Johan, gottorpsk

Geheimeraad, 24, 66. Hans Broder 24.

Wust, Herman, Borger i Kbhvn., 8, 10.

Vögeler, Hieronymus, Borgmester i Hamborg, 29.

Vörde s. Bremervörde.

Æbleøen (i Skanderborg Sø) 12.

Ø, Gods i Angel, 138.

Øresund 19,107. Jvfr. Sundtold.

Ørum Sogn 58.

Øsel 135.

Østrig jvfr. Leopold Vilhelm.